

BG051PO001-5.3.01-0001-C0001
„ИНФОРМИРАНИ И ЗДРАВИ”

поема

Познания и нагласи за промяна на
поведението и уменията за здравословен
начин на живот

ПЪРВА ВЪЛНА 2010 ГОДИНА

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

КОЛИЧЕСТВЕНО СОЦИОЛОГИЧЕСКО ИЗСЛЕДВАНЕ

Проект „Информирани и здрави”,
финансиран от Оперативна програма
„Развитие на човешките ресурси”
BG051PO001-5.3.01-0001-C0001

1 април 2010 година

“Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Министерство на здравеопазването и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.”

Съдържание

УПРАВЛЕНСКО РЕЗЮМЕ	4
I. МЕТОДОЛОГИЧЕСКА РАМКА	5
1. Цели на изследването.....	5
2. Метод на изследване.....	6
II. КЛЮЧОВИ НАБЛЮДЕНИЯ	10
ПОДРОБНИ РЕЗУЛТАТИ	21
I. ОТНОШЕНИЕ КЪМ ГОТВАРСКА СОЛ.....	22
II. ОТНОШЕНИЕ КЪМ НАРКОТИЦИ И УПОЙВАЩИ ВЕЩЕСТВА.....	31
III. ОТНОШЕНИЕ КЪМ ТЮТЮНОПУШЕНЕ.....	49
IV. БЕЗОПАСНОСТ НА РАБОТНОТО МЯСТО.....	62
V. ОТНОШЕНИЕ КЪМ БЕЗОПАСНО ШОФИРАНЕ.....	72
VI. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА БИТОВИЯ ТРАВМАТИЗЪМ.....	85
ПРИЛОЖЕНИЕ	95

поема

УПРАВЛЕНСКО РЕЗЮМЕ

I. Методологическа рамка

1. Цели на изследването

Настоящото изследване е проведено от Компания за маркетингови изследвания НОЕМА по поръчка на Министерство на здравеопазването.

Целите на изследването са:

Основна цел:

Очертаване на нагласите за промяна в поведението и уменията за здравословен начин на живот сред целевите групи преди подготовката на планираните информационни кампании за:

- намаляване консумацията на готварска сол
- намаляване употребата на психотропни вещества сред младите хора
- разпространение на тютюнопушенето
- ограничаване на производствения, битовия и транспортния травматизъм.

Основни тематични области на проучване:

Вреда и намаляване консумацията на готварска сол:

- нагласи към употреба на готварска сол у дома;
- тенденции в употребата на готварска сол в заведения за хранене и развлечения;
- умение за разчитане на информацията, съдържаща се върху етикети на хранителни продукти, съгласно изискванията на Закона за защита на потребителите и изискванията на ЕС.

Вреда и намаляване употребата на психотропни вещества:

- марихуана;
- хероин;
- кокаин;
- амфетамини;
- екстази.

- други съвременни форми на упойване.

Вреда и намаляване на тютюнопушенето:

- пушене на работно място и на публични честа - предстоящи ограничения за тютюнопушене и нагласи към тяхното приемане;
- риск от пожари на работно място и създаване на дискомфорт за околните;
- възможности за самостоятелно преодоляване на тютюнева зависимост;
- пасивно и активно тютюнопушене в дома, на работното място и на публични места.

Възможности за ограничаване на битовия травматизъм:

- непреднамерени травми - небрежно или неправилно използване на уреди в бита, опасни или токсични вещества в бита, рисковете от получаване на битови травми на обществени места и улици;
- преднамерени травми - насилие след употреба на алкохол и наркотици /съвместна кампания с другите видове травматизъм/;
- необходими действия и мерки при настъпили травми - начин на поведение и необходимите действия при бедствия и масов травматизъм и начини на оказване на първа помощ при изгаряне, отравяне, рани, счупвания, удавяния и др.

Възможности за ограничаване на транспортния травматизъм:

- несъобразена скорост;
- употреба на алкохол и психотропни вещества;
- неспазване на правилата за движение по пътищата.

Проучването обхваща населението на възраст 15-65 години в България, с насоченост към няколко неизключващи се специфични групи: работещи на възраст 18-65 години, ученици на възраст 15-18 години, население в отдалечени райони, хора с увреждания (слухови и зрителни), български граждани от ромски и турски произход.

Проучването се състои от две вълни: първа вълна - преди провеждането на планираните информационни кампании за промотиране на здравето и здравословен начин на живот, и втора вълна - след провеждане на информационните кампании. Настоящият доклад представя резултатите от първата вълна на проучването.

2. Метод на изследване

Общият обем на реализираната извадка в първата вълна на проучването е 1202 лица, от които, след провеждане на качествен софтуеърен анализ и логически оглед на данните, 1198 са включени в анализа.

Използваният в изследването метод за набиране на първична информация е а/ анкетна карта, самостоятелно попълвана на територията на училища и производствени предприятия от целевите групи; б/ интервю с представители на уязвимите групи - малцинства (роми и турци) и хора с увреждания (слухови и зрителни). В някои случаи е прилагано и комбинирано попълване на въпросниците - самостоятелно от анкетиранията лица или с помощта на опитни интервюери. Въпросникът е подготвен и предоставен от Министерство на здравеопазването и съдържа 67 въпроса. Средната продължителност на попълване на един въпросник е 20-25 минути.

В настоящето изследване е използван гнездовият подход за структуриране на извадката, като в подбора на лицата за интервю стремежът е бил осигуряване на максимална случайност. Разпределението на извадката е на база специфичните целеви групи на проекта.

1. Работещи на възраст 18-65 години - обем 300.

- Разпределени в 6 населени места по 50 лица; идентифицирани в по едно или повече производствени предприятия.
- Модел на извадката: двустепенен гнездови подбор. За гнезда са определени предприятия. Предварително гнездата са подредени по големина и са групирани по отрасли. Целевите отрасли са дърводобив, производство и преработваща промишленост, и строителство. Броят на лицата в извадката се разделя пропорционално на броя на заетите между отраслите. От всеки отрасъл се избира по случаен начин по едно предприятие.

2. Ученици на възраст 15-18 години - обем 100.

- Разпределени в 4 населени места по 25 лица; идентифицирани в училищни класове.
- Модел на извадката: двустепенен гнездови подбор. За гнезда са определени училища. Предварително гнездата са групирани по видове. Трите вида училища са общообразователни, професионални и специални. Броят на учениците в извадката се разделя пропорционално на броя на учениците между трите вида училища. От всеки вид училище се избира на случаен принцип по едно училище.

3. Население в отдалечени райони - обем 300.

- Разпределени в 6 населени места по 50 лица; идентифицирани в едно или повече производствени предприятия; ученици - обем 100; разпределени в 4 населени места по 50 лица; идентифицирани в училищни класове.
- Модел на извадката: двустепенен гнездови подбор. За гнезда са определени предприятия и училища, следвайки стъпките за изготвяне на извадка за всяка от под-групите.

4. Хора с увреждания - обем 200.

- От тях 100 са с увреждания в слуха, разпределени в 4 населени места по 25 лица; 50 с уврежданията в зрението, разпределени в 2 населени места по 25 лица; 50 ученици с увреждания на зрението, разпределени в 2 населени места по 25 лица.

5. Хора от ромския и турския етнос - обем 200.

- От тях 75 са от ромския етнос, разпределени в 3 населени места по 25 лица; 75 от турския етнос, разпределени в 3 населени места по 25; 50 ученици, от които 25 от ромския етнос в 1 населено място и 25 от турския етнос в 1 населено място.

Анализът е изграден на база 4 основни целеви групи - живеещи в неотдалечени райони на страната, живеещи в отдалечени райони на страната, хора от малцинствените етнически групи (роми и турци) и хора с увреждания (слухови и зрителни)(вж. Таблица А).

Таблица А		
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ИНТЕРВЮИРАНИТЕ ЛИЦА ПО ЦЕЛЕВИ ГРУПИ		
Групи население	Брой анкетни карти	Дял в %
Живеещи в неотдалечени райони	399	33,3
Живеещи в отдалечени райони	399	33,3
Роми и турци	200	16,7
Хора с увреждания	200	16,7
ОБЩО	1198	100.0

Общо 20 населени места са избрани за реализиране на извадката на настоящето изследване. Населените места са избрани така, че задоволително да покрият по-голямата част от целевите групи. (вж. Таблица Б).

Таблица Б	
НАСЕЛЕНИ МЕСТА В ИЗСЛЕДВАНЕТО	
Тип населено място	Населено място
Отдалечен район	Кула (Видинско), Никопол (Плевенско), Дулово (Силистренско), Средец (Бургаско), Крумовград (Кърджалийско), Разлог (Благоевградско), Ракитово (Пазарджишко), Попово (Търговишко)
Неотдалечен район	Берковица, Плевен, София, Варна, Стара Загора, Айтос, Пазарджик, Шумен, Кърджали, Търговище, Русе, Пловдив

II. Ключови наблюдения

Консумация на готварска сол

- Общо споделено е разбирането, че прекомерната употреба на готварска сол носи риск за здравето. Само около 4 процента са българите, които не считат, че повишената консумация на готварска сол е рисков фактор. Интерес към темата заявяват около 95 процента от всички.
- По-чувствителни към темата са хората с увреждания. Те са по-категорични в това какви са точно вредите и са единствените, които поставят на първо място риска от артериалната хипертония. За сравнение, другите групи население поставят на първо място риска, свързан с очни заболявания. Хората с увреждания в по-голяма степен от другите се интересуват от количеството сол, което поемат дневно с храната, която купуват, както и в по-голяма степен следят количеството сол, което се слага в приготвената въщи храна.
- Значителна е разликата в интереса към темата за прекомерната употреба на готварска сол между българите от различните етнически групи. И ако населението от българския и турския етнос демонстрират сходни нагласи и поведение, то ромите заяват по-слаб интерес към темата и високо равнище на неинформираност. Сред ромите преобладават тези, които не знаят и не се интересуват от количеството сол, което консумират, не се стараят да пригответ храната въщи с по-малко сол, за да бъде по-здравословна, не са чували и никога не са употребявали диетична сол.
- Около две трети от всички твърдят, че са наясно с вредите, които прекомерната употреба на готварска сол може да окаже върху здравето им. Един от всеки петима знае, че готварската може да навреди, но не знае от какво точно е застрашен.
- Повишената консумация на готварска сол се свързва основно с два вида заболявания - очни според 63 процента от всички интервюирани и артериална хипертония и други съдови заболявания според 52 процента. На трето място са посочени бъбречните заболявания от почти една трета.
- Хората със зрителни и слухови увреждания демонстрират значително по-голямо познание за рисковете, свързани с повишената консумация на готварска сол. Над 70 процента от тях посочват като рискове артериалната хипертония и други

съдови заболявания, както и очните заболявания. А с 20 пункта повече от средното за всички посочват бъбречните заболявания.

- За половината от анкетираниите готовите по-солени ястия и допълнителното осоляване на вече готовата храна са двата основни източника на приемане на повече сол. На трето място, малко повече от една трета посочват туршиите домашно консервираните храни.
- Като основни източници на информация за вредата от повишената консумация на готварска сол се посочват медиите - от около 42 процента от всички, и консултациите с медицинско лице - лекар или медицинска сестра - от около 39 процента от анкетираниите. Трети по важност източник - назован от около една трета от хората - са разговорите с близки и познати.
- Около 85 процента от участвалите в изследването не знаят количеството сол, което консумират дневно с храните, които купуват. Основната причина, според тях, е липсата на подобна информация върху етикетите на продуктите - посочена от повече от половината от всички анкетирани.
- И ако средно 16 процента от всички се информират за количеството сол от съдържанието на етикетите, то този дял сред хората с увреждания е едва 9 процента. Значително по-висок е дялът сред тях на тези, които твърдят, че информация за солта върху етикетите липсва. Хората с увреждания, както и живеещите в неотдалечени райони са двете групи, които определено биха искали да знаят количеството сол, което консумират със закупените храни. Докато висок дял от ромите (50 процента) заявяват, че това не ги интересува.
- С изключение на ромите, във всички други групи население преобладава дялът на хората, които намират, че консумират по-голямо от препоръчителното количество готварска сол. Средно за всички интервюирани, около 40 процента считат, че консумират повече сол от препоръчаното, а около 35 процента - че не консумират повече. Един от всеки четирима не знае.
- Почти половината всички интервюирани българи се замислят за вредата от повишената консумация на готварска сол, когато приготвят храната в домакинството, като слагат по-малко сол заради съображението за здравословност. Вкусовите предпочитания са водещ мотив в осоляването на храната за 26 процента от всички.
- Преобладаващата част от всички - над 55 процента - заявяват, че никога не използват диетична сол, а други 23 процента не знаят за какво става дума. Значително по-висок е дялът на неизползващите диетична сол сред хората с увреждания (64 процента). От друга страна, именно сред тях - както и живеещите сред неотдалечени райони - е най-висок дялът на винаги ползващите сол с калиев хлорид (около 7 процента).

Разпространение и нагласи към наркотични вещества

- Данните от проучването сочат, че 6,3 процента от изследваните лица между 15 и 64 г. са опитвало някакъв наркотик поне веднъж в живота си. По-висок от средния за всички е този дял сред живеещите в неотдалечени райони, а по-нисък - сред живеещите в отдалечени райони. Почти три пъти по-висок от средния е делът на опитвалите наркотик сред учениците - 16,7 процента.
- Категорично не биха опитали наркотик в бъдеще около 89 процента от всички и 79 процента от учениците. Или, около 11 процента от всички и 21 процента от учениците остават изложени на риск. От другите групи население, този риск е най-висок сред живеещите в неотдалечените райони, а най-нисък сред хората със зрителни и слухови увреждания.
- Канабисът/марихуаната е най-масово употребяваното вещество - поне един прием в живота си имат 4,1 процента от всички изследвани лица, като 1,2 процента са пушили марихуана повече от 5 пъти през последната една година. Това е най-популярното вещество и сред учениците. Опитали поне веднъж канабис са един от всеки десет, а също толкова са тези, които са го направили през последната година.
- На второ място по разпространение - с приблизително еднакъв дял от около 2 процента за всеки вид - са хашиш и лепипо, бронз и прочие. Сред учениците - макар и с малко - лепилото и бронзът са по-популярни от хашиша.
- Следва групата на употребилите синтетични стимуланти - тук става дума предимно за амфетамини и вещества от типа на екстази. Употребилите поне веднъж в живота си екстази са 1,2 процента, а 0,9 процента са го направили през последните 12 месеца; по отношение на амфетамините дяловете са съответно 1,3 процента и 0,6 процента. Малко над 1 процент са опитвали и кокаин поне веднъж през живота си, а 0,8 процента - през последните 12 месеца.
- Групите на употребилите поне веднъж в живота си хероин или други опиати, халюциногени гъби са почти еднакви по размер - всички по около 0,3 - 0,5 процента от анкетираните. Лепилата и бронзът са пробвани от близо 2 процента от всички и имат равен дял с употребилите хашиш поне веднъж през живота си.
- Марихуана, хашиш, амфетамини, екстази са сред най-употребяваните наркотични вещества сред живеещите в неотдалечените райони. Подобна е ситуацията и сред малцинствата, като при тях значително проникване има и употребата на лепила и бронз (3,5 %). Интересно наблюдение е, че сред тази група има и 1,5 процента на употребявалите кокаин поне веднъж през живота си, като този процент е по-висок (2,0 %) за последната една година, което е и най-високо проникване сред всички групи.

- Над 20 процента от участниците в изследването заявяват, че не се интересуват от темата за наркотичните вещества. А останалите се разделят почти по равно по отношение на информираността си по темата. В най-малка степен информирани се чувстват представителите на малцинствените групи - повече от половината от тях (54 процента).
- Общо прието е мнението, че без значение от вида наркотично вещество, има значителен риск за хората, които употребяват наркотици. Според анкетиранияте, наркотичното вещество екстази е с по-малък риск в сравнение с марихуаната и хероина при редовен прием. С най-сериозен риск за здравето се свързва хероинът, който се счита за почти еднакво опасен и при редовен, и при нередовен прием.
- Над две трети от всички само са чували за различните наркотици, без да бъдат запознати с техния тип и начин на въздействие върху организма. Най-висока степен на информираност се наблюдава сред живеещите в неотдалечените райони на страната и представителите на уязвимата група на хора с увреждания, докато сред малцинствените групи делът на запознатите с различните наркотици е най-нисък.
- Като най-разпространен източник на информация във връзка с видовете и въздействието на наркотичните вещества са телевизионните предавания, разказите на близки и познати и филмите. Около 3 процента от респондентите признават, че разполагат с информация относно наркотиците вследствие на личния си опит с някое от веществата.
- Значително в по-голяма степен от всички се чувстват информирани учениците. Те в най-голяма степен разполагат с лични наблюдения и личен опит, разговарят по темата с приятели и познати, с родители и роднини, по чатове и форуми в интернет. Значително по-малко в сравнение с другите се информират от телевизионните предавания, но много повече от другите имат информация от специализирани лекции и обучения.
- Телевизионните предавания са основен източник на информация най-вече за живеещите в отдалечените райони на страната и представителите на малцинствата. Радио предаванията в най-голяма степен спомагат за информираността сред хората с увреждания. Това е групата, която в най-малка степен използва интернет като източник на информация, но, от друга страна, при тях е най-разпространен, в сравнение с останалите групи, разговорът с родителите по темата за наркотиците и тяхното въздействие.

Тютюнопушене

- Участниците в настоящото изследване, като цяло, демонстрират високо равнище на информираност по въпросите, свързани с вредите от тютюнопушенето. Около 77 процента от всички анкетирани заявяват, че разполагат с достатъчно информация по темата, но от друга страна, всеки десети счита, че му липсва такава информация. По-слабо информирани се чувстват хората, живеещи в отдалечени райони (около 74 процента), както и българите от малцинствените групи (около 72 процента).
- Една трета са на мнение, че дори и нередовното пушене крие рискове за здравето. Все пак, около 22 процента считат, рискът за здравето е умерен при редовното пушене. Ромите и турците са тези, които са най-склонни да подценяват риска, а около 15 процента от тях не знаят за вредата от тютюнопушенето.
- Пушачите и непушачите през последната една година са две приблизително равни половини. Леко преобладават непушачите - 51 процента. Делът на пушачите е значително по-висок от средния за всички - с 10 пункта повече или около 59 процента - сред населението в неотдалечени райони. Най-слабо е проникването на ползването на тютюневи изделия сред хората с увреждания, но въпреки това, делът също не е нисък - около 40%.
- Делът на пушачите намалява, ако се съди по индикатора за последния един месец. С 5 пункта повече са хората, които не са пушили в последните 30 дни в сравнение с хората, пушили последните 12 месеца - около 56 процента от всички. Най-висок дял непушачи през последния месец се регистрира сред хората със зрителни и слухови увреждания (около 62 процента).
- Голямото мнозинство пушачи са редовни пушачи - около две трети са пушили всеки или почти всеки ден от последния месец. Около една трета са пушили по-малко от половината дни в месеца. Всеки трети пък е палил цигара в средно 25 от дните на последния месец. Прави впечатление, че както най-висок дял пушачи въобще, така и най-висок дял редовни пушачи има сред населението в неотдалечени райони.
- Всеки трети е пушил средно по една кутия цигари на ден през последния месец. Почти толкова са и пушачите, които пушат около половин кутия. Незначителен е делът на пушилите повече от една кутия на ден - 5 процента заявяват, че през последните 30 дни са пушили между една и две кутии на ден. Най-висок е този дял сред представителите на малцинствените групи - 7 процента.
- Мъжете са повече и по-интензивни пушачи от жените. С около 10 пункта е по-висок делът на пушачите сред мъжете в сравнение с жените. И ако преобладаващият дял мъже пушат около кутия на ден, то сред жените

преобладава пушенето на около 10 цигари и по-малко дневно. Около 10 цигари, както и 4 до 7 цигари на ден са двете най-популярни практики сред учениците.

- Две трети от всички пушачи никога не са правили опит да откажат цигарите. Повисок е този дял сред населението в неотдалечени райони, както и сред мъжете - а това са пушачите, които употребяват тютюневите изделия по-редовно и в по-големи количества.
- Най-популярният метод за отказване от тютюнопушенето сред тези, които са правили опит за това, е посредством собствената воля. С воля да откажат цигарите са опитали около половината от всички. Вторият по популярност метод е опит за намаляване на броя на цигарите на ден. Това са опитали около една десета. Около 7 процента са опитали да спрат пушенето чрез употребата на някакви медикаменти.
- Мерките за ограничаване на пушенето в затворени работни помещения срещат по-голяма подкрепа от мерките за ограничаване на пушенето в закрити обществени места. Общо, над 60 процента от българите подкрепят мерките и твърдят, че ще спазват правилата.
- Мерките за забрана на тютюнопушенето на закрити обществени места срещат най-слаба подкрепа сред ромското и турското население - 49 процента. Сред това население също е най-високият дял на хора, които не са определили още своето отношение към темата. По-слаба от средната за всички е подкрепата и сред живеещите в неотдалечени места. Забраната за пушене на обществени места обаче, няма да помогне на близо 70 процента от всички пушачи да се откажат от вредния навик.
- Забраната за пушене в заведения за хранене и развлечения предизвиква нагласа у почти половината пушачи да посещават тези заведения по-рядко, ако в тях не се пуши. А една трета дори твърдят, че въобще няма ги посещават, именно защото няма да могат да пушат.
- Тютюнопушенето се възприема като болест от две трети от всички респонденти. Повече от половината пушачи са също убедени в това. Най-слабо споделят това твърдение представителите на ромската и турската общност, както и хората с увреждания.

Безопасност на работното място

- Преработващата промишленост, производството, дърводобивът и строителството са от секторите с най-висок дял на случаи на трудов травматизъм. Работещите в четирите изследвани сектора демонстрират високо ниво на информираност по темата за безопасността на работното място. Практически всички работещи твърдят, че знаят за какво става дума и голямото мнозинство се чувстват информирани по темата. Около 85 процента знаят, че във фирмата, за която работят, има назначено лице, което отговаря за безопасността, а около 71 процента декларират увереност, че във фирмата има програма за здраве и безопасност на труда. Все пак, значителен е делът на работещите, които не са информирани за програма за здраве и безопасност на труда в тяхната фирма - около 16 процента.
- Резултатите от проучването показват, че сред строителните фирми най-често се среща отговорник за трудовата безопасност - 88 процента от работещите в строителството заявяват, че в техните фирми има лице, отговарящо за безопасността. Около 8 процента от работещите в сферата на дърводобива и производството заявяват, че нямат информация за човек в тяхното предприятие, който пряко да отговаря за превенцията на трудовите злополуки.
- Според две трети от всички интервюирани работещи, програмата за здраве и безопасност на труда е неразделна част от политиката за трудова безопасност на фирмите, в които работят, като най-силно това мнение се изразява от работещите в преработващата промишленост - близо 74 процента.
- Разбирането за това кой носи отговорност за безопасността на работното място се разделя на два приблизително еднакви дяла между работодател и работник. В сравнение с другите изследвани сектори, по-висок е делът на работещите в дърводобива, които заявяват нагласата, че работодателят е отговорен за тяхната трудова безопасност (51 процента). Мнението, че всеки сам отговаря за своята безопасност в работата е най-силно изразено от работещите в производството (малко над 50 процента).
- Почти половината от всички работещи (48 процента) декларират, че на работното им място съществува риск за здравето и безопасността им. Също толкова (49 процента) обаче, са и работещите, според които на работното им място не съществуват риск. Повече са тези, които виждат риск в работата си, в секторите на строителството и на преработващата промишленост (над половината от всички) в сравнение с работещите в сферата на производството (41 процента).
- Данните от проучването сочат, че всеки втори от работещите използва винаги защитни средства в предприятието, в което работи, а всеки трети - използва понякога. В строителството е най-високият дял на използването на защитни средства. Около 60 процента от строителните работници декларират, че винаги

използват такъв тип защита по време на работа. Почти два пъти по-нисък е този дял в дърводобивния сектор. Една пета от всички работещи (20 процента) - общо за всички изследвани сектори - твърдят, че в тяхната фирма липсва практиката да се ползват каквито и да било защитни средства.

- В преработващата промишленост е най-висок делът на работещите, които декларират, че спазват правилата за безопасност на труда - над 92 процента от работещите в този сектор заявяват, че винаги спазват вътрешнофирмените правила, а останалите 8 процента спазват тези правила само понякога.
- Значителен е делът на работещите, които никога не са срещали лекаря от службата по трудова медицина или не знаят, че има такава служба (29 процента от всички). Най-висок е този дял в строителството (35 процента), а най-нисък - в сферата на дърводобива (12 процента).

Безопасно шофиране

- Средно около 35 процента от участвалите в изследването заявяват много добри познания както на правилника и закона за движение по пътищата, така и на пътните знаци и маркировка. Значително по-нисък е този дял сред уязвимите групи на хората с увреждания, както и на българите от малцинствата (под 30 процента). Като цяло, значението на маркировката се познава по-добре от пътните знаци. Също така, повече хора считат, че познават правилата за безопасност на пътя отколкото познават правилника за движението на пътя. Най-слабо е познаването на Закона за движение по пътищата, за който около 29 процента декларират много добро познаване, а около половината от всички - средно до много слабо познаване.
- Делът на заявяващите много добри познания е съпоставим с дела на шофьорите, който е малко над 35 процента: 32 процента имат книжка и автомобил, 3 процента нямат автомобил, но шофират друг, а други 7 процента имат автомобил и навярно го управляват, но без да имат шофьорска книжка.
- Най-висок е делът на управляващите автомобил сред населението в неотдалечените райони - около половината от всички. А най-нисък - сред хората с увреждания (под 15 процента). С 10 пункта по-нисък от средния за всички е делът на ромите и турците, които имат и управляват собствен автомобил.
- Близко 70 процента са на мнение, че категорично не трябва да се управлява автомобил след употребата на алкохол, като този дял се оказва най-висок сред ромите и турците и хората с увреждания, докато най-нисък - с около 10 пункта под средното за всички - сред живеещите в отдалечените райони. Тревожен е фактът, че един от всеки петима изразява разбирането, че е допустимо шофирането след поемане на алкохол, а други 11 процента нямат мнение по темата. Все пак, сред тези, които считат, че може да се управлява автомобил след употребата на алкохол, категорично доминира мнението, че това е до едно стандартно пиене. Около 1,5 процента от всички обаче, са склонни да поемат риска за шофиране след четири и повече стандартни питиета.
- Значителен е делът на хората, които имат опита и практиката да шофират или се возят в автомобил, чийто шофьор е употребил алкохол. Около 5 процента заявят, че няколко пъти им се е случвало да управляват МПС след употребата на алкохол, като този дял е най-висок (близо 9 процента) сред живеещите в неотдалечените райони на страната. Всеки пети няколко пъти се е возил в автомобил, управляван от лице, употребило алкохол. Средно 12 процента от участвалите в проучването поне веднъж през живота си са попадали в подобна ситуация. Около 0,5 процента винаги шофират, след като са употребили алкохол. Този дял е най-висок (0,8 процента) сред населението, което живее в отдалечени райони.

- Близко 90 процента от българите оценяват предпазния колан като полезен и спомогащ за предотвратяването на тежки наранявания при инциденти, но с 10 пункта по-малко са тези, които винаги го използват при пътувания в автомобил. Най-редовно предпазният колан се използва от хората със слухови и зрителни увреждания, а най-рядко - от роми и турци.
- На около 30 процента от хората им се случва да пресекат улица, без да се огледат за приближаващ автомобил, като над 4 процента го правят практически всеки ден. Най-висок дял на внимание при пресичане се регистрира сред уязвимите целеви групи - малцинствата и хората с увреждания.
- Около 6 процента от българите не знаят и не са чували за светлоотразителни жилетки, а около половината от всички нямат и никога не са ползвали такива.
- Две трети от всички споделят разбирането, че ако в автомобила се вози малко дете, то трябва да бъде поставено в специална седалка. Значително по-често това мнение се споделя от хората със зрителни и слухови увреждания (74 процента), а значително по-рядко - от представителите на малцинствата (42 процента).

Битов травматизъм

- Близко 90 процента от всички анкетираните твърдят, че се запознават с инструкциите за безопасна работа с електрически и други домакински уреди, преди да започнат да ги използват, а повече от 90 процента декларират, че спазват тези инструкции по време на работа с уредите. Но всеки пети не е запознат с мерките за безопасност при употребата на опасни и токсични вещества в дома, както и не е наясно с действията при масов травматизъм и бедствие. По-висок е делът на поемащите рискове с електрическите и домакински уреди сред ромите и турците.
- Случаите на изгаране са единствените, при които по-висок дял от хората декларират, че не са запознати с начините на оказване на първа помощ - над половината от запитаните нямат представа как се действа в подобни ситуации. Докато почти три четвърти от анкетираните заявяват, че са запознати с начините за оказване на първа помощ при открити рани. На второ място, като запознатост, е оказването на първа помощ при счупвания.
- Информация за това, как да се действа и какви са начините за оказване на първа помощ се черпи основно от часовете в училище. Вторият по важност източник на подобна информация са медиите - вестници, радио и телевизия. Като цяло, осем от всеки десет анкетираните счита, че има нужда от допълнителна информация за начините на оказване на първа помощ в случаи на злополуки.
- Притеснително наблюдение на настоящото проучване е, че почти две трети от всички респонденти стават свидетели на агресивно поведение вследствие на употребата на алкохол и наркотични вещества, като на всеки десети това му се случва ежедневно. Едва около една трета от анкетираните никога не са били свидетели на подобно нещо.
- Най-висок е делът на ежедневно свидетелство на насилие сред общността на ромите и турците. По-висок от средния за всички е делът сред живеещите в неотдалечени райони.

BG051PO001-5.3.01-0001-C0001

„ИНФОРМИРАНИ И ЗДРАВИ”

поета

ПОДРОБНИ РЕЗУЛТАТИ

I. Отношение към готварска сол

Около две трети от всички интервюирани лица (66,0 %) твърдят, че познават вредите от прекомерната употреба на готварска сол, а още една пета (21,7 %) знаят, че това може да доведе до проблеми, но не знаят до какви точно. Около 3,9 % са тези, които не смятат, че повишената употреба може да увреди здравето им, а 4,7 % не се чувстват информирани по въпроса.

Най-висока степен на информираност демонстрира групата на хората с увреждания - 78,0 % твърдят, че знаят какво точно ги застрашава при повишената употреба на готварска сол. Това по всяка вероятност се дължи на факта, че те много повече са принудени да се интересуват за своето здраве и проблемите, свързани с него.

Изследването не регистрира зависимост между района на местоживеене и информираността във връзка с консумацията на готварска сол - независимо дали живеят в отдалечени райони или не, хората споделят почти еднакво равнище на информираност. Но за сметка на това, равнището на информираност е много по-ниско сред малцинствените групи като цяло - роми и турци. Около 14 пункта е по-нисък делът на заявяващите, че знаят от какво са застрашени (52,2 %).

Графика 1

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ПОВИШЕНАТА УПОТРЕБА НА ГОТВАРСКА СОЛ МОЖЕ ДА УВРЕДИ ВАШЕТО ЗДРАВЕ?

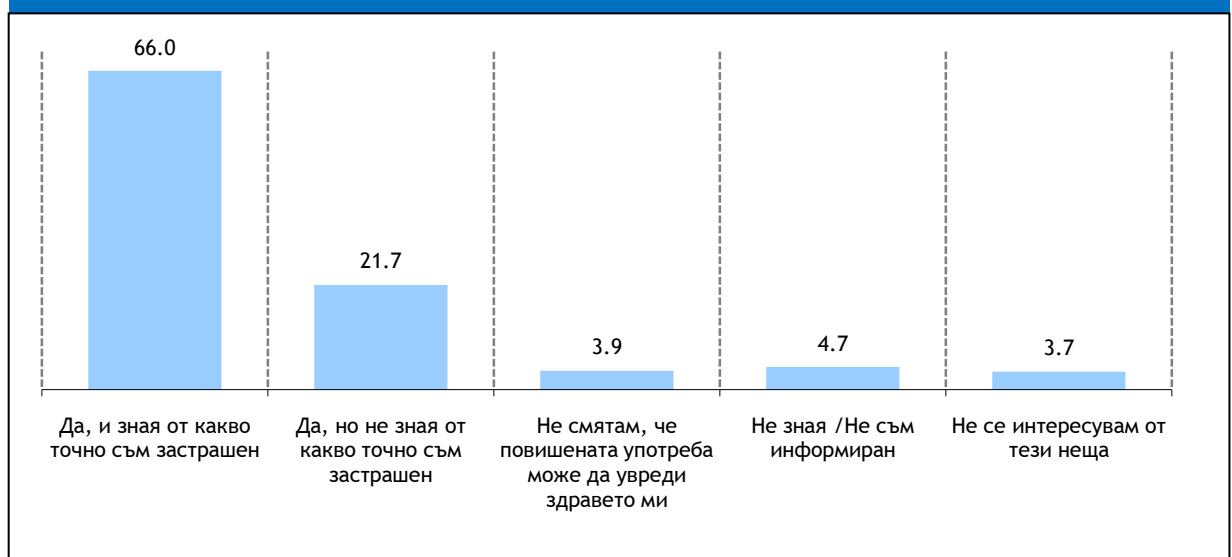

Таблица 1

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ПОВИШЕНАТА УПОТРЕБА НА ГОТВАРСКА СОЛ МОЖЕ ДА УВРЕДИ ВАШЕТО ЗДРАВЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да, и зная от какво точно съм застрашен	66,0	67,7	65,2	78,0	52,2
Да, но не зная от какво точно съм застрашен	21,7	23,6	24,3	3,0	21,5
Не смятам, че... може да увреди здравето ми	3,9	3,0	4,0	6,0	3,5
Не зная /Не съм информиран	4,7	2,0	2,5	2,5	16,5
Не се интересувам от тези неща	3,7	3,8	4,0	0,5	6,0

По-ниският дял информираност сред малцинствените групи като цяло се дължи на определено ниската информираност на ромското население - едва една трета (36,1 %) от ромите заявяват, че знаят какви точно са рисковете от повишената употреба на готварска сол. Докато сред турското население този дял е приблизително равен на средния за цялата изследвана съвкупност (около две трети от всички). Около една трета (27,9 %) от ромите споделят, че не са информирани за вредите, свързани с прекомерната консумация на готварска сол - този дял е около шест пъти по-висок от средния за всички. Други 10,7 % не се интересуват от темата.

Анкетираните посочват два основни източника на приемането на повече сол в храната - това са готовите по-солени храни, посочени от 56,8 %, и допълнителното осоляване на сервираната храна, посочено от 48,4 %. След тези водещи източници на повече сол се нареждат домашно консервираните храни и туршии, посочени от 35,9 %. Сравнително по-нисък е делът на хората, които намират, че всички готови храни, включително хляб, са източник на прекомерна консумация на сол - 17,0 %. Като незнаещи и неинформирани се определят 11,3 % от всички.

Основните разлики в мненията за това откъде идва повечето сол в храната не се различават според това къде живеят хората, а по-скоро според това каква е етническата им принадлежност. В групата на ромите и турците като водещ източник е посочено допълнителното осоляване на храната (52,8 %), а на второ място - туршиите и домашно консервираните храни (50,8 %). Докато всички други групи посочват на първо място готовите по-солени храни - като солени меса, ядки и др., следвани от допълнителното осоляване на сервираната храна.

Графика 2

ОТКЪДЕ СПОРЕД ВАС ИДВА ПОВЕЧЕТО СОЛ ВЪВ ВАШАТА ХРАНА?

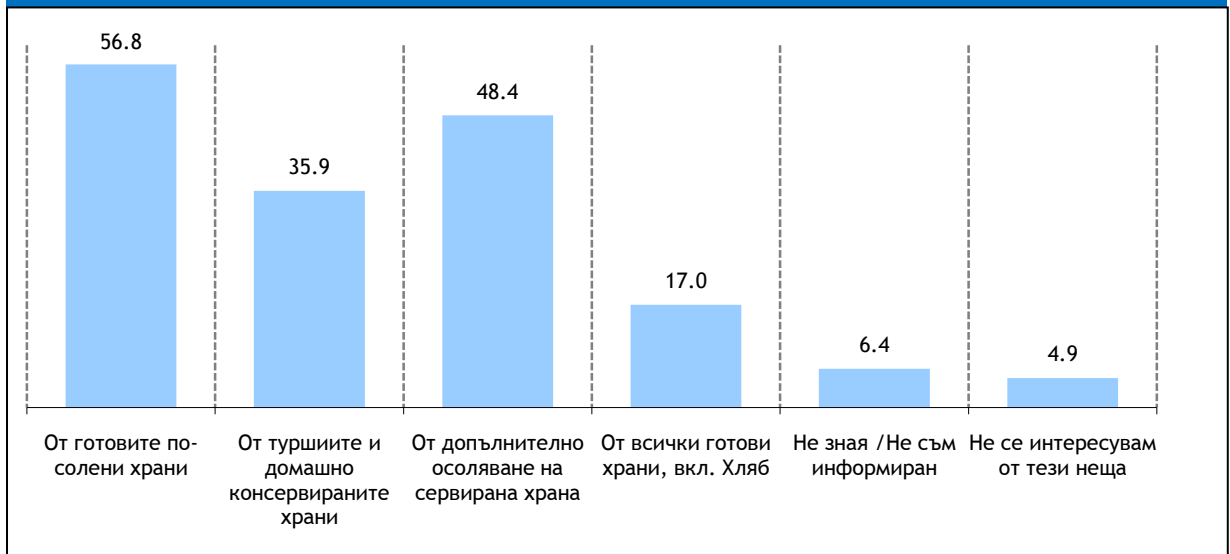

Таблица 2

ОТКЪДЕ СПОРЕД ВАС ИДВА ПОВЕЧЕТО СОЛ ВЪВ ВАШАТА ХРАНА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
От готовите по-солени храни, напр. солени меса, ядки...	56,8	58,9	57,6	57,5	50,3
От туршиите и домашно консервираните храни	35,9	27,5	33,3	43,0	50,8
От допълнително осоляване на сервирана храна	48,4	44,8	48,6	50,5	52,8
От всички готови храни, вкл. хляб и тестени изделия	17,0	17,9	12,0	15,0	27,1

Независимо дали познават или не конкретните рискове за увреждане на здравето, българите определено споделят разбирането, че прекомерната употреба на готварска сол вреди на здравето. Само 2,2 % от всички твърдят, че прекомерната консумация не води до риск за организма.

Повишената консумация на готварска сол се свързва основно с два вида заболявания - очни за 63,1 % от всички интервюирани и артериална хипертония и други съдови заболявания за 51,6 % от хората. На трето място са посочени бъбречните заболявания от 32,5 %.

Единствено при групата на хората с увреждания на първо място - с дял малко по-висок от този на очните заболявания (70,5 %), са поставени - като следствие на повишената консумация на готварска сол - артериалната хипертония и другите съдови заболявания (71,5 %).

При хората от малцинствени групи - роми и турци - по-често се срещат посочили заболяванията на храносмилателната система в сравнение с другите групи население.

Графика 3

СПОРЕД ВАС, ДО ПОВИШЕН РИСК НА КАКВО ВОДИ ПОВИШЕНАТА КОНСУМАЦИЯ НА ГОТВАРСКА СОЛ?

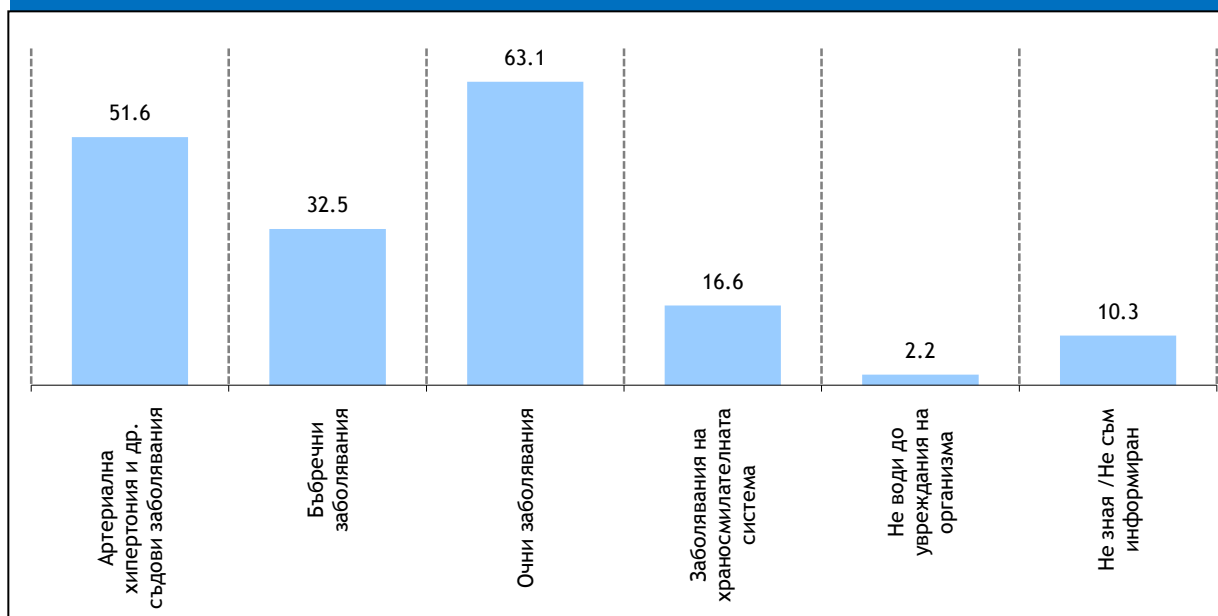

Таблица 3

СПОРЕД ВАС, ДО ПОВИШЕН РИСК НА КАКВО ВОДИ ПОВИШЕНАТА КОНСУМАЦИЯ НА ГОТВАРСКА СОЛ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Артериална хипертония и други съдови заболявания	51,6	46,6	53,8	71,5	37,2
Бъбречни заболявания	32,5	20,8	29,9	55,0	38,7
Очни заболявания	63,1	61,9	65,1	70,5	54,3
Заболявания на храносмилателната система	16,6	14,5	10,6	23,5	25,6
Не води до заболявания и увреждания на организма	2,2	1,8	1,3	3,0	4,0
Не зная / Несъм информиран	10,3	7,8	8,3	7,0	22,6

Три са основните начини, по които българите се информират за вредите от повишената консумация на готварска сол - медии (42,1 %), медицински лица - лекар или медицинска сестра - (39,3 %) и разговори с близки и познати (32,4 %). Най-слабо е влиянието на здравно-информационните кампании - посочени са от едва 8,0 % от участвалите в изследването.

Други 8,0 % заявяват, че нямат информация за това каква е вредата от повишената консумация на готварска сол. Този дял е около три пъти по-висок сред

групата на ромите и турците - 22,7 %, което отново се дължи на ниското равнище на информираност сред ромското население - 37,7 % от ромите заявяват, че не знаят и нямат информация.

Графика 4
ОТКЪДЕ ПОЛУЧАВАТЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВРЕДАТА ОТ ПОВИШЕНАТА КОНСУМАЦИЯ НА ГОТВАРСКА СОЛ?

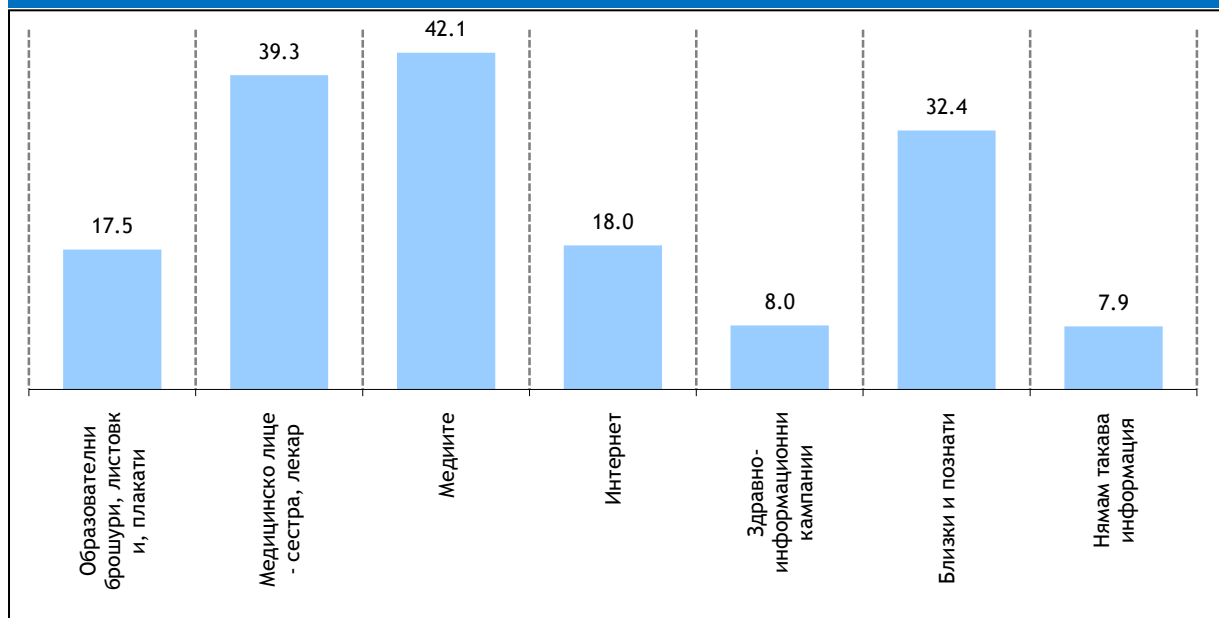

Таблица 4
ОТКЪДЕ ПОЛУЧАВАТЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВРЕДАТА ОТ ПОВИШЕНАТА КОНСУМАЦИЯ НА ГОТВАРСКА СОЛ?

ИНФОРМАЦИОННИ КАНАЛИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Образователни брошури, листовки и плакати	17,5	16,8	19,8	21,5	10,1
Медицинско лице - медицинска сестра, лекар	39,3	32,3	39,8	54,5	36,9
Медиите - вестници и списания, радио, телевизия	42,1	39,8	46,6	44,5	35,4
Интернет	18,0	18,0	17,5	22,0	14,6
Здравно-информационни кампании	8,0	9,5	7,0	10,0	5,1
Близки и познати	32.4	28,3	25,6	39,5	47,5
Нямам такава информация	7.9	5,3	4,8	4,5	22,7

Определено висок дял от българите не знаят количеството сол, което консумират всеки ден с храните, които купуват - близо 85 процента. И ако една трета от тези, които не знаят, не знаят, защото не се интересуват, то две трети се интересуват от количеството сол в купуваните храни, но не намират необходимата

информация върху етикетите. Едва 15,8 % от всички интервюирани твърдят, че получават подобна информация от етикетите на храните, които купуват.

Най-ниска степен на заявена информираност по този въпрос е регистрирана сред групата на хората с увреждания - едва 9,0 % от тях намират информация за количеството сол върху етикетите на купуваните храни. А именно в тази група е най-висок дялът на тези, които се интересуват, търсят, но не намират информация върху етикетите (74,5 %).

Най-висок дял на незаинтересуваните от количеството сол, което консумират с храните, които купуват, се наблюдава в групата на ромите и турците като цяло - при тях не интересувашите се преобладават - 43,0 % (за сравнение, средният дял за всички е 28,0 %). Подобно на общата нагласа, свързана с рисковете за здравето от прекомерната употреба на готварска сол, и високият дял на незаинтересованост към дневно консумираното количество сред групата на ромите и турците се дължи на ромите. Повече от половината роми (57,4 %) заявяват, че не се интересуват от това колко сол консумират дневно с храните, които купуват.

Графика 5

ЗНАЕТЕ ЛИ ПРИБЛИЗИТЕЛНО КОЛКО СОЛ КОНСУМИРАТЕ ДНЕВНО С ХРАНИТЕ, КОИТО КУПУВАТЕ?

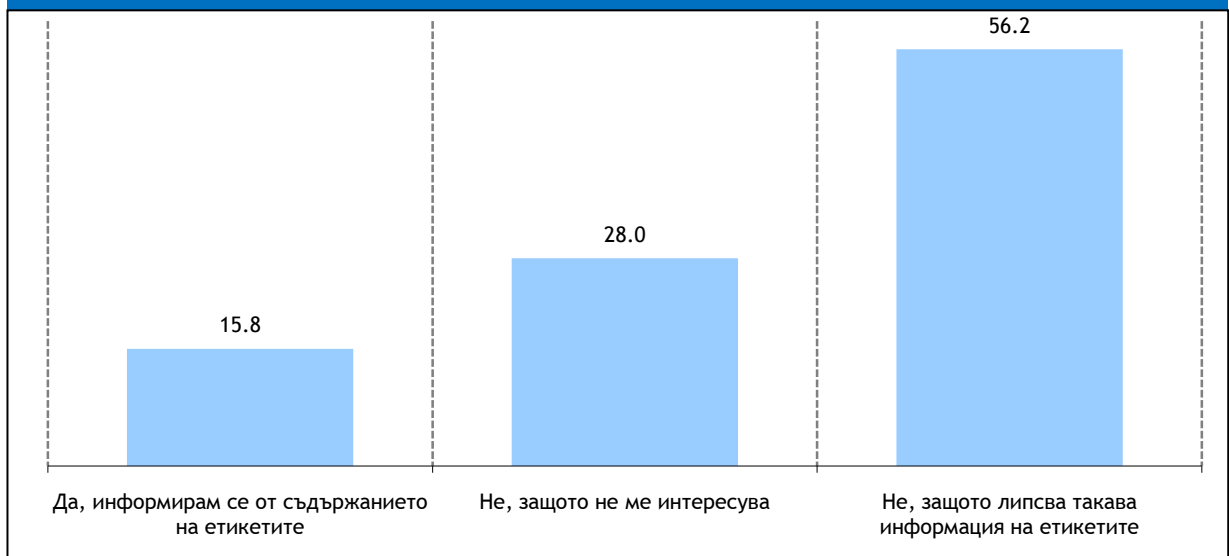

Таблица 5

ЗНАЕТЕ ЛИ ПРИБЛИЗИТЕЛНО КОЛКО СОЛ КОНСУМИРАТЕ ДНЕВНО С ХРАНИТЕ, КОИТО КУПУВАТЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да, информират се от съдържанието на етикетите	15,8	17,0	17,0	9,0	17,5
Не, защото не ме интересува	28,0	30,1	24,3	16,5	43,0
Не, защото липсва такава информация върху етикетите	56,2	52,9	58,6	74,5	39,5

Сравнително висок е дялът на българите, които смятат, че консумират повече готварска сол от препоръчаното - 40,2 %. По-нисък, но близък до този е дялът на тези, които са на противоположното мнение, т.е. считат, че не консумират повече сол от препоръчаното - 34,6 %. Около една четвърт от всички не могат да преценят.

Отговорите на този въпрос са много сходни сред групите на живеещите в неотдалечени и в отдалечени райони - малко над средното за всички, съответно 43,1 % и 44,6 % намират, че консумират по-голямо от препоръчаното количество готварска сол. Значително е по-нисък този дял сред ромите и турците. Но ниският дял при тях (28,0 %) може да се обясни и с високия дял незнаещи (39,0 %), като незнаещите сред ромите са с 35 пункта повече от средното за всички (59,8 % за ромите към 25,1 % за всички).

При хората с увреждания считащите, че консумират и считащите, че не консумират повече сол от препоръчаното са два почти равни дяла - съответно 38,0 % и 36,0 %. Сред тях също е висок дялът на незнаещите - един от всеки четирима (26,0 %).

Графика 6

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ КОНСУМИРАТЕ ПОВЕЧЕ ГОТВАРСКА СОЛ ОТ ПРЕПОРЪЧВАНТО?

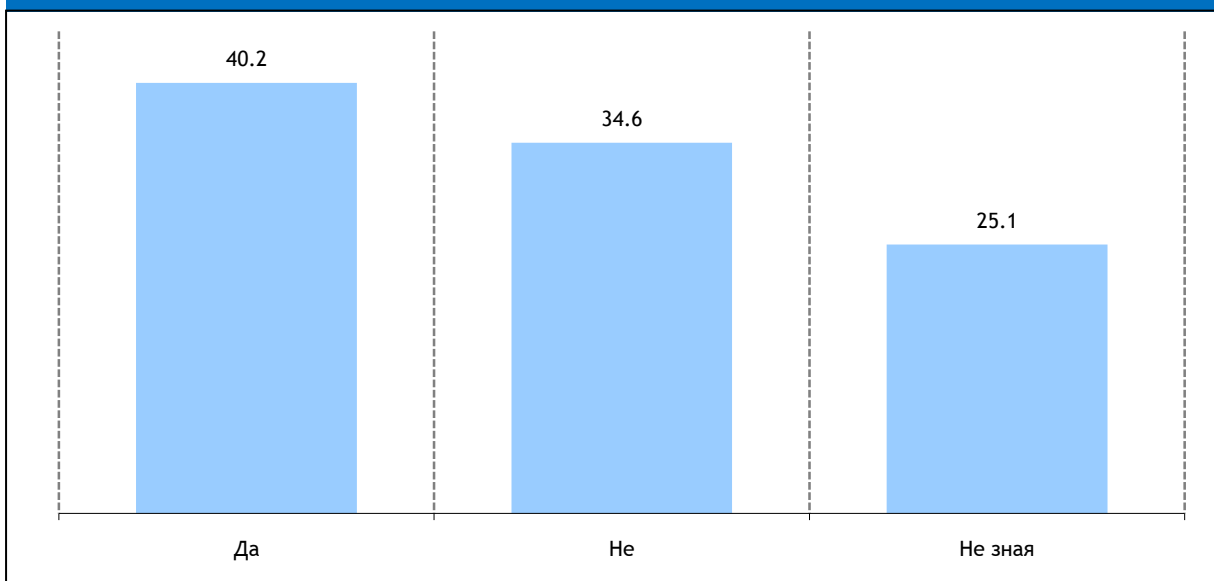

Таблица 6

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ КОНСУМИРАТЕ ПОВЕЧЕ ГОТВАРСКА СОЛ ОТ ПРЕПОРЪЧВАНТО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕНИ И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	40,2	43,1	44,6	38,0	28,0
Не	34,6	35,8	33,6	36,0	33,0
Не зная	25,1	21,1	21,8	26,0	39,0

Значителен е делът на хората, които се замислят за вредата от повишената консумация на готварска сол, когато приготвят храната в домакинството, като готвят с по-малко сол, защото е по-здравословно - близо половината (47,4 %). Това твърдение обаче, не е вярно за българите от малцинството на ромите - 45,1 % споделят, че не се замислят, защото нямат такава информация. А един от всеки трима роми не се интересува от този въпрос.

В други 7,9 % от домакинствата се слага по-малко сол в храната само на тези членове от домакинството, които имат определен здравословен проблем и трябва да внимават с храната си. Този дял е два пъти по-висок в домакинствата на хората с увреждания (15,5 %).

Около една четвърт от всички анкетирани се съобразяват повече с вкусовете предпочитания на членовете на своето домакинство отколкото със здравословността на храната, която приготвят.

Използването на диетична сол, съдържаща калиев хлорид, е редовна практика при пряка консумация и готвене в едва 5,9 % от домакинствата на анкетираните. Понякога ползват диетична сол около 15,7 % от домакинствата. Преобладаващата част от всички - 55,9 % - заявяват, че никога не използват диетична сол, а други 22,8 % процента не знаят за какво става дума. Сред ромите тези, които заявяват, че не знаят за какво става дума, са 60,7 %.

Графика 7

ЗАМИСЛЯТЕ ЛИ СЕ ЗА ВРЕДАТА ОТ ПОВИШЕНАТА КОНСУМАЦИЯ НА ГОТВАРСКА СОЛ, КОГАТО ПРИГОТВЯТЕ ХРАНА ВЪВ ВАШЕТО ДОМАКИНСТВО?

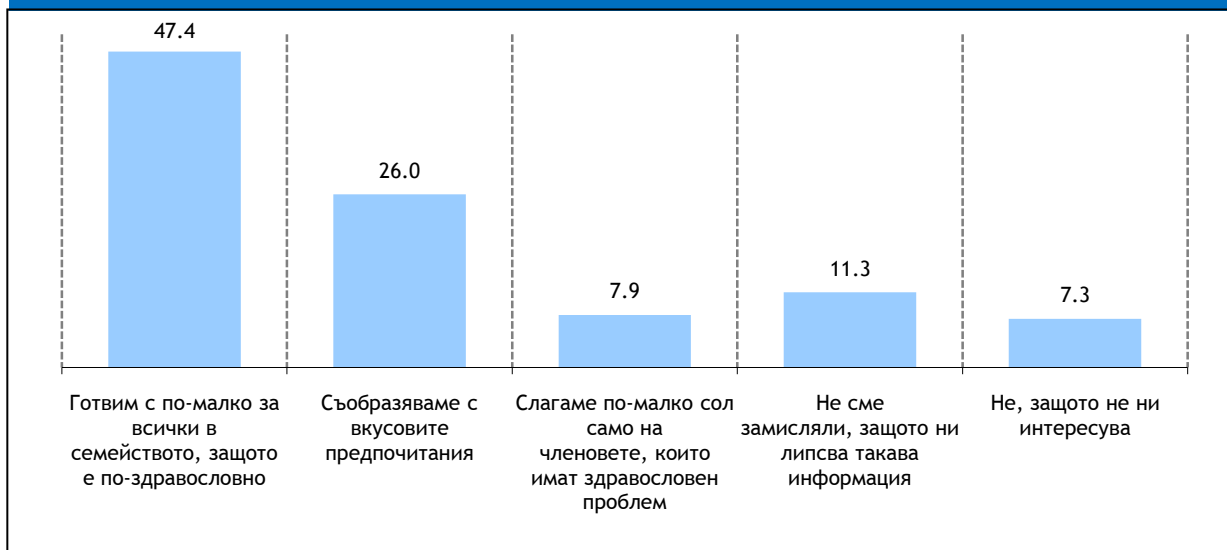

Таблица 7

ЗАМИСЛЯТЕ ЛИ СЕ ЗА ВРЕДАТА ОТ ПОВИШЕНАТА КОНСУМАЦИЯ НА ГОТВАРСКА СОЛ, КОГАТО ПРИГОТВЯТЕ ХРАНА ВЪВ ВАШЕТО ДОМАКИНСТВО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Готвим с по-малко сол за всички, защото е по-здравословно	47,4	51,4	53,9	46,5	27,5
Не, съобразяваме се с вкусовите предпочитания на всеки	26,0	32,8	28,6	17,5	16,0
Слагаме по-малко сол само на онези членове, които имат здравословен проблем	7,9	4,8	7,5	15,5	7,5
Не, защото ни липсва такава информация	11,3	5,5	6,8	13,0	30,0
Не, защото не ни интересува	7,3	5,5	3,3	7,5	19,0

Графика 8

ИЗПОЛЗВАТЕ ЛИ ДИЕТИЧНА СОЛ (СЪДЪРЖАЩА КАЛИЕВ ХЛОРИД)?

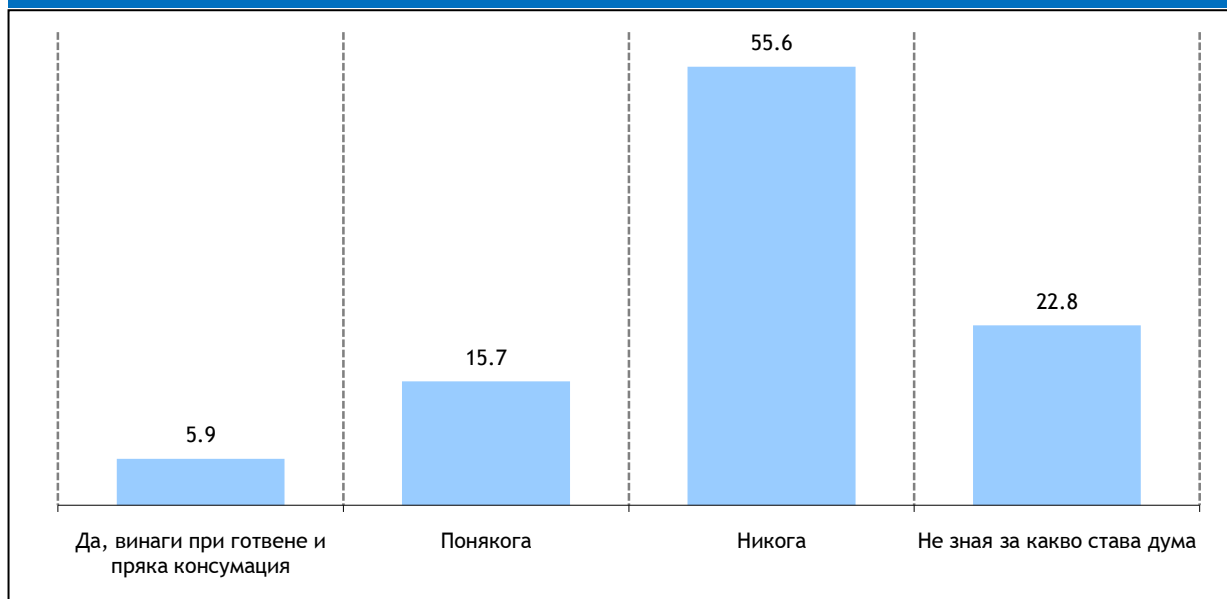

Таблица 8

ИЗПОЛЗВАТЕ ЛИ ДИЕТИЧНА СОЛ (СЪДЪРЖАЩА КАЛИЕВ ХЛОРИД)?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да, винаги	5,9	7,3	6,0	7,5	1,5
Да, понякога	15,7	20,3	17,8	9,0	9,0
Никога	55,9	52,1	58,1	64,0	49,0
Не зная за какво става дума	22,8	20,3	18,0	19,5	40,5

II. Отношение към наркотици и упойващи вещества

Трите канала за научаване за въздействието и последствията от употребата на наркотици, посочени от най-много хора, са телевизията - 61,3 %, разказите на приятели, колеги и познати - 37,6 % и филмите - 27,6 %.

Собствени преки наблюдения имат 16,9 %, а 2,8 % знаят за въздействието и последствията от свой личен опит. Значителен е дялът на българите, които разговарят по темата в семейството си - за 14,2 % информацията е дошла вследствие на разговори с родителите, а за 6,6 % - с други роднини.

Като цяло, след безспорния лидер телевизията, и другите медии имат значителна роля като канал за информация - 23,7 % посочват вестниците, 18,9 % - радиото, 16,4 % - интернет. Около 6,0 % участват във форуми и чатове по темата в интернет.

Около 6 % от интервюираните заявяват, че не знаят нищо за въздействието и последиците от употребата на наркотични вещества.

За разлика от всички изследвани лица, чиито основен източник е телевизията, за учениците това са разказите на приятели и познати - посочен от малко повече от половината (51,0 %). Предаванията по телевизията идват на второ място (45,0 %). А на трето - с приблизително еднакъв дял - разговорите с родителите и филмите (съответно 33,9 % и 33,2 %).

За учениците, за разлика от другите групи население, интернет е втората по значение медия след телевизията - с 27,9 %, което е с 12 пункта повече от средното за всички. Два пъти по-често сред учениците в сравнение с всички други се срещат такива, които разговарят по темата в чатове и форуми.

Важно наблюдение в изследването е високият дял на учениците, които се информират по темата чрез лични наблюдения върху лица, вземащи наркотици. Такива наблюдения има един от всеки трима интервюирани ученици (29,5 %). Повисок от средния за всички е също дялът на тези, които признават, че лично са опитвали наркотични вещества - 5,0 % (срещу 2,8 % средно за всички).

Канал, който е типичен за учениците, са специализираните лекции и обучения. Сред учениците дялът им е 25,8 %, докато общо за всички е 9,4 %.

Графика 9
ОТКЪДЕ ПРЕДИМНО ЗНАЕТЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО И ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ?

Около 51,5 % от представителите на малцинствените групи, което е с около 15 пункта над средното за всички, са набавили информация във връзка с наркотиците от разговори със свои близки и приятели.

Телевизионните предавания са основен източник на информация най-вече за живеещите в отдалечените райони на страната и представителите на малцинствата. Радио предаванията в най-голяма степен спомагат за информираността сред хората с увреждания. Това е групата, която в най-малка степен използва интернет като източник на информация, но от друга страна, при тях по-често се среща разговорът с родителите по темата за наркотиците и тяхното въздействие.

Таблица 9

ОТКЪДЕ ПРЕДИМНО ЗНАЕТЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО И ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Опитвал съм лично	2,8	4,8	1,3	2,5	2,0
Личните ми наблюдения върху лица, употребяващи наркотици	16,9	26,6	11,3	14,1	11,5
Разкази на приятели, колеги, познати	37,6	37,4	31,0	37,2	51,5
Разговори с родителите ми	14,2	11,3	12,8	21,1	15,5
Разговори със съпруга/та ми	3,7	2,3	3,3	1,5	9,5
Разговори с детето /децата ми	3,4	1,8	2,3	5,0	7,5
Разговори с други роднини	6,6	5,5	3,8	7,0	14,0
Специализирани лекции и обучения	9,4	10,8	10,6	10,1	3,5
Специализирана литература	5,9	5,3	7,1	6,5	4,0
Художествена литература	4,9	4,3	5,3	6,0	4,5
Филми	27,6	30,9	30,0	25,6	18,0
Предавания по телевизията	61,3	54,5	64,7	61,8	67,5
Предавания по радиото	18,9	14,3	19,4	27,1	19,0
Публикации във вестниците	23,7	22,1	29,7	20,1	18,5
Информация, поместена в интернет	16,4	18,6	18,9	18,6	5,0
Интернет форуми, чат	6,0	7,5	7,1	5,5	1,5
От другаде	0,7	0,5	1,0	0,5	0,5
Не зная нищо за въздействието /последствията от употребата	5,7	4,3	5,5	10,1	4,5

Средно около и малко над 10 процента от всички участвали в изследването декларират познание за типа и въздействието на конкретни видове наркотични вещества, а около 60 процента само са чували за различните наркотици. Средно около два пъти по-висок е делът на познаващите типа и въздействието на различните видове сред учениците. А около 50 процента само са чували за тези видове.

Това говори за едно като цяло слабо познаване на типа и въздействието на различните видове наркотични вещества и рисковете при тяхната употреба. Най-слабо сред целевите групи население се познават амфетамините и екстазите, докато най-добре се познава марихуаната. Учениците, които твърдят, че познават типа и въздействието на марихуаната са 27,4 %.

Прави впечатление, че по-слабо се познава видът и въздействието на всички видове наркотици отколкото само тяхното действие - средно с по около 5 пункта повече хора са дали отговор „само въздействието” отколкото „зная типа и въздействието”.

Най-нисък дял на познатост имат екстази и амфетамини - и при двата типа наркотик делът на непознаващите ги е над 15 %, докато при всички други видове той е около 6-7 %. Учениците демонстрират по-високо равнище на познатост като цяло и делът при тях на тези, които не са чували за всеки от видовете наркотични вещества е около 1-2 %. Изключение са амфетамините, за които не са чували 11,0 % от учениците и екстазите - 8,4 % от учениците.

Най-ниска е познатостта на различните видове наркотици сред групата на хората с увреждания в сравнение с останалите групи в изследването - над 30 % от тях не са чували за екстази и амфетамини, а между 13 и 17 % не са чували за другите видове наркотици.

Сравнително по-ниска познатост на въздействието на наркотичните вещества се наблюдава и сред групата на анкетираните роми и турци - те по-скоро са чували за различните типове наркотици, но не ги познават добре.

Хората, живеещи в неотдалечени населени места, са по-добре запознати с типа и въздействието на различните видове наркотици в сравнение с другите групи население. И малко по-слабо запознати от учениците като цяло - независимо от местоживеенето на учащите.

Графика 10

КАКВИ СА ПОЗНАНИЯТА ВИ ОТНОСНО СЛЕДНИТЕ ВЕЩЕСТВА...?

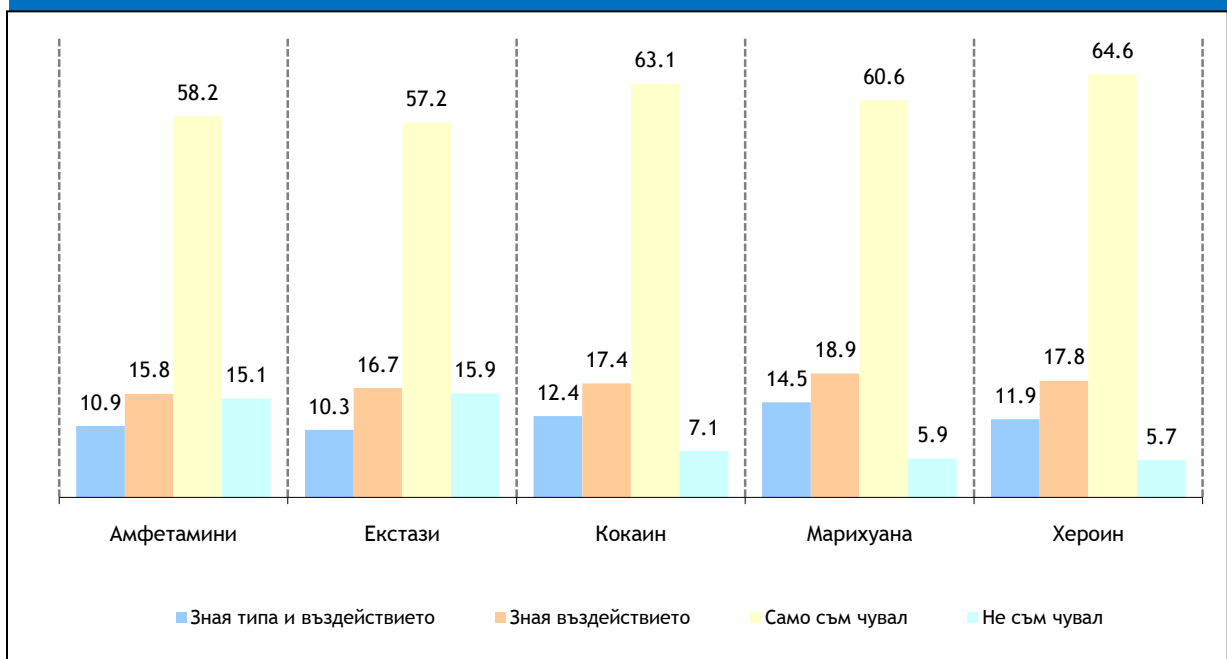

Таблица 10а

КАКВИ СА ПОЗНАНИЯТА ВИ ОТНОСНО СЛЕДНИТЕ ВЕЩЕСТВА: АМФЕТАМИНИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Зная типа и въздействието му	10,9	16,5	8,5	9,5	6,0
Зная какво е въздействието	15,8	19,5	13,3	20,5	8,5
Само съм чувал/а	58,2	58,9	66,9	40,0	57,5
Не съм го чувал/а	15,1	5,0	11,3	30,0	28,0

Таблица 10б

КАКВИ СА ПОЗНАНИЯТА ВИ ОТНОСНО СЛЕДНИТЕ ВЕЩЕСТВА: ЕКСТАЗИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Зная типа и въздействието му	10,3	14,8	8,0	9,0	7,0
Зная какво е въздействието	16,7	22,1	15,3	17,5	8,0
Само съм чувал/а	57,2	57,4	64,9	40,5	58,0
Не съм го чувал/а	15,9	5,8	11,8	33,0	27,0

Таблица 10в

КАКВИ СА ПОЗНАНИЯТА ВИ ОТНОСНО СЛЕДНИТЕ ВЕЩЕСТВА: КОКАИН?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Зная типа и въздействието му	12,4	19,3	8,8	12,5	6,0
Зная какво е въздействието	17,4	20,6	16,5	19,5	10,5
Само съм чувал/а	63,1	55,9	69,9	54,5	72,5
Не съм го чувал/а	7,1	4,3	4,8	13,5	11,0

Таблица 10г

КАКВИ СА ПОЗНАНИЯТА ВИ ОТНОСНО СЛЕДНИТЕ ВЕЩЕСТВА: МАРИХУАНА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Зная типа и въздействието му	14,5	22,6	10,8	12,5	8,0
Зная какво е въздействието	18,9	22,8	18,8	19,5	11,0
Само съм чувал/а	60,6	51,6	65,7	51,0	78,0
Не съм го чувал/а	5,9	3,0	4,8	17,0	3,0

Таблица 10д

КАКВИ СА ПОЗНАНИЯТА ВИ ОТНОСНО СЛЕДНИТЕ ВЕЩЕСТВА: ХЕРОИН?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Зная типа и въздействието му	11,9	17,5	8,5	12,0	7,5
Зная какво е въздействието	17,8	21,1	16,8	20,5	10,5
Само съм чувал/а	64,6	56,9	70,7	53,5	79,0
Не съм го чувал/а	5,7	4,5	4,0	14,0	3,0

На въпроса дали има риск за хора, които употребяват различни видове наркотични вещества, не се наблюдава съществена разлика в отговорите по честота - „редовно” и „от време на време”. Това показва, че според българите честотата на употреба на определен наркотик като цяло не оказва влияние върху негативното му въздействие. Независимо дали го употребяваш редовно или от време на време, разбирането е, че си изложен на почти еднакъв риск. Единствената по-съществена разлика в разбирането за вредата, свързана с честота на прием, се регистрира при пушенето на канабис. Това може да се обясни и с факта, че този вид наркотик се познава повече в сравнение с другите.

Не така стои въпросът за честота на взимане на наркотици според учениците. За тях честата употреба определено води до голям риск. Над две трети споделят това мнение за екстазите и канабиса, а за хероина - над четири пети. При хероина - дори употребата от време на време според мнозинството носи голям риск. Докато при другите два вида тези, които считат, че нередовната употреба е свързана с голям риск, са 27,4 % за канабис и 42,5 % за екстази.

Като цяло, учениците приемат, че най-нисък риск за здравето носи канабисът. Значителен е дялът на тези, които считат, че нередовната употреба не е свързана с риск - 13,7 %. А тези, които не виждат риск и в редовната употреба, са 2,7 %. Около 2-3 % са също учениците, според които няма риск и при употребата на

хероин - независимо от честотата на употреба. По отношение на екстазите мнението е подобно на това за канабиса - колкото е по-голяма честотата, толкова повече рискът се увеличава.

Както учениците, така и всички запитани намират за най-опасно приемането на хероин. Над 80 процента от всички смятат, че има риск за здравето на тези, които го употребяват, независимо дали редовно или не.

Живеещите в неотдалечени райони са по-склонни да приемат пушенето на канабис от време на време като не толкова опасно, в сравнение с мнението на всички останали групи. Но пък ако този вид наркотик се приема редовно, то тогава всички групи са категорични, че рисковете са големи.

Най-склонни да подценяват риска за здравето от приема на наркотици са ромите. Сред тях е най-високият дял на считащите, че няма риск - независимо от честотата на употреба. Около 5,7 % твърдят, че няма риск при редовна употреба на канабис, 4,9 % - при редовна употреба на хероин и 3,3 % - при редовна употреба на екстази.

Като цяло може да бъде направен изводът, че мнозинството българи свързват употребата на какъвто и да било вид наркотично вещество с рискове за здравето, независимо от честотата на неговата употреба. Значителен обаче, е дялът на приемащите, че нередовната употреба на канабис не носи риск (6,7 %).

Графика 11

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА РИСК ЗА ХОРАТА, КОИТО...?

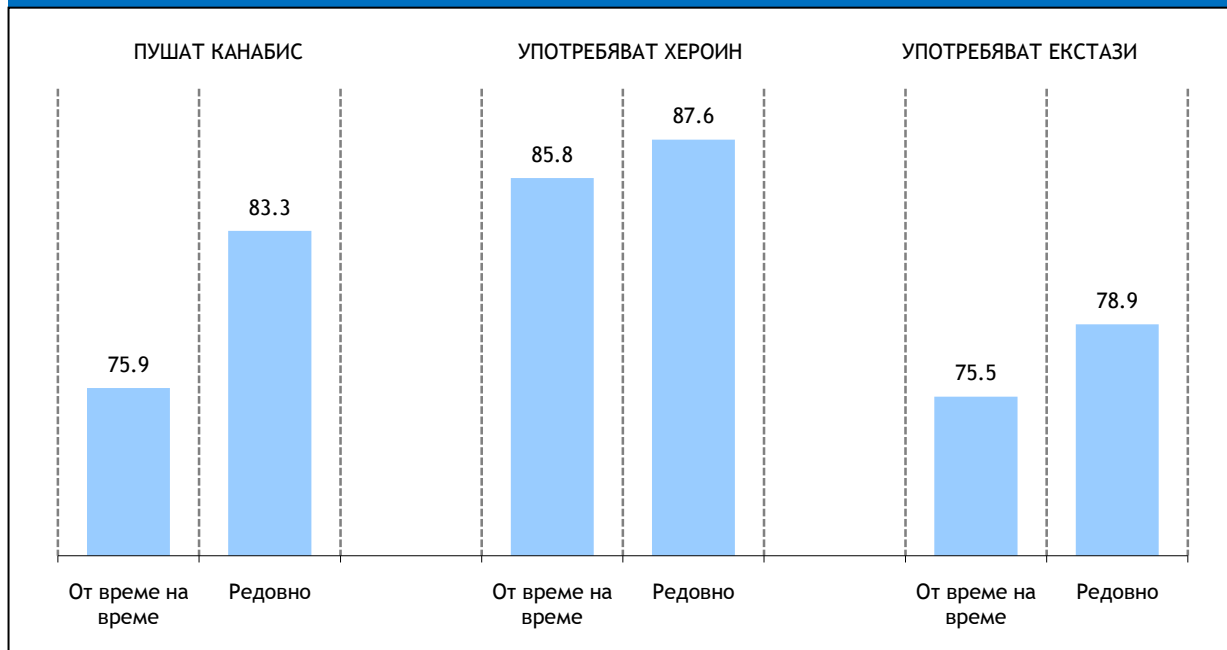

Таблица 11а (а)
СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА РИСК ЗА ХОРАТА, КОИТО... ПУШАТ КАНАБИС ОТ ВРЕМЕ НА ВРЕМЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Няма риск	6,7	10,0	5,5	3,0	6,0
Умерен риск	31,9	37,6	29,1	40,5	17,5
Голям риск	44,0	39,1	47,1	36,5	55,0
Не зная	17,4	13,3	18,3	20,0	21,5

Таблица 11а (б)
СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА РИСК ЗА ХОРАТА, КОИТО... ПУШАТ КАНАБИС РЕДОВНО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Няма риск	1,1	0,5	1,3	0,0	3,0
Умерен риск	10,6	17,3	8,0	7,5	5,5
Голям риск	72,7	70,2	74,9	73,0	73,0
Не зная	15,6	12,0	15,8	19,5	18,5

Таблица 11б (а)
СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА РИСК ЗА ХОРАТА, КОИТО... УПОТРЕБЯВАТ ХЕРОИН ОТ ВРЕМЕ НА ВРЕМЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Няма риск	0,9	0,8	0,5	0,0	3,0
Умерен риск	11,4	14,8	11,0	10,5	6,5
Голям риск	74,4	74,7	74,7	72,5	75,0
Не зная	13,3	9,8	13,8	17,0	15,5

Таблица 11б (б)
СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА РИСК ЗА ХОРАТА, КОИТО... УПОТРЕБЯВАТ ХЕРОИН РЕДОВНО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Няма риск	0,8	0,5	0,0	0,0	3,5
Умерен риск	1,3	2,0	0,3	0,0	3,0
Голям риск	86,3	88,7	87,5	85,0	80,5
Не зная	11,7	8,8	12,3	15,0	13,0

Таблица 11в (а)

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА РИСК ЗА ХОРАТА, КОИТО... УПОТРЕБЯВАТ ЕКСТАЗИ ОТ ВРЕМЕ НА ВРЕМЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Няма риск	2,1	1,8	2,0	1,0	4,0
Умерен риск	19,0	27,1	17,8	14,5	10,0
Голям риск	56,5	56,4	58,1	53,5	56,5
Не зная	22,4	14,8	22,1	31,0	29,5

Таблица 11в (б)

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА РИСК ЗА ХОРАТА, КОИТО... УПОТРЕБЯВАТ ЕКСТАЗИ РЕДОВНО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Няма риск	0,6	0,5	0,0	0,0	2,5
Умерен риск	5,8	6,0	7,3	4,5	4,0
Голям риск	73,0	80,5	71,7	67,5	66,5
Не зная	20,5	13,0	21,1	28,0	27,0

Делът на хората, които считат, че нямат достатъчно информация по въпросите, свързани с наркотиците (39,1 %), е по-висок от дела на тези, които считат, че имат достатъчно информация (37,6 %). Това съотношение на нагласите се дължи главно на ниската информираност сред българите от малцинствените групи (54,5 % декларират, че нямат достатъчно информация), и по-специално ромите. Твърдящите, че нямат достатъчно информация, са 81,1 % от ромите. По-висок от средния за всички е и делът на хората, които се чувстват неинформирани, сред живеещите в отдалечени райони (42,1 %).

Повече информирани отколкото неинформирани се чувстват живеещите в неотдалечени райони, както и хората с увреждания. Най-висок обаче, е делът на тези, които декларират, че имат достатъчно информация, сред учениците - при това, значително по-висок от дела на считащите, че нямат достатъчно информация (съответно 57,2 % към 24,1 %).

Докато сред хората с увреждания е най-висок делът на незаинтересованите по темата - един от всеки четирима не се вълнува от въпросите, свързани с наркотиците.

Графика 12

МИСЛИТЕ ЛИ, ЧЕ ИМАТЕ ДОСТАТЪЧНО ИНФОРМАЦИЯ ПО ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С НАРКОТИЦИТЕ?

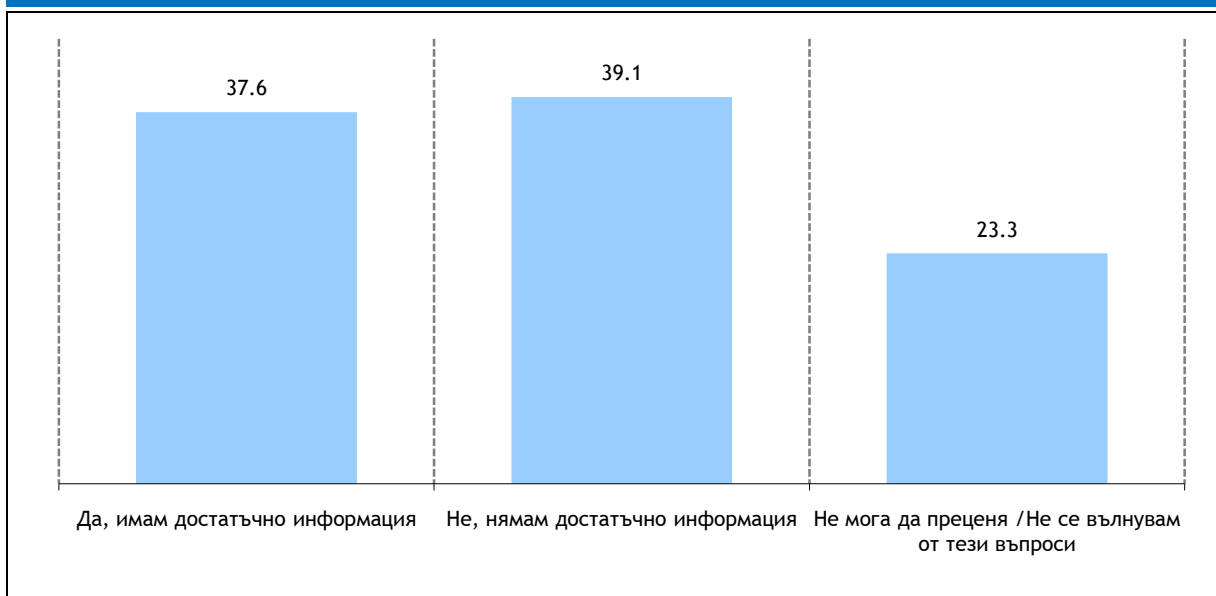

Таблица 12

МИСЛИТЕ ЛИ, ЧЕ ИМАТЕ ДОСТАТЪЧНО ИНФОРМАЦИЯ ПО ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С НАРКОТИЦИТЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да, имам достатъчно информация	37,6	46,1	33,1	40,0	27,5
Не, нямам достатъчно информация	39,1	31,1	42,1	33,5	54,5
Не мога да преценя / Тези въпроси не ме вълнуват	23,3	22,8	24,8	26,5	18,0

Около 9,9 % е делът на употребявалите сънотворни, успокоителни медикаменти или антидепресанти без лекарско предписание през последните 12 месеца. Най-голяма част от тези, които са го правили, са приемали подобни лекарства веднъж месечно или по-рядко (6,6 %). Под един процент от всички са приемали подобни медикаменти ежедневно или почти ежедневно (0,8 %). Делът на въобще употребявалите такива медикаменти без лекарско предписание през последната година сред живеещите в отдалечени райони обаче, е сравнително висок - 13,8 %. Докато сред представителите на малцинствата е най-ниският дял - едва 5.0 %.

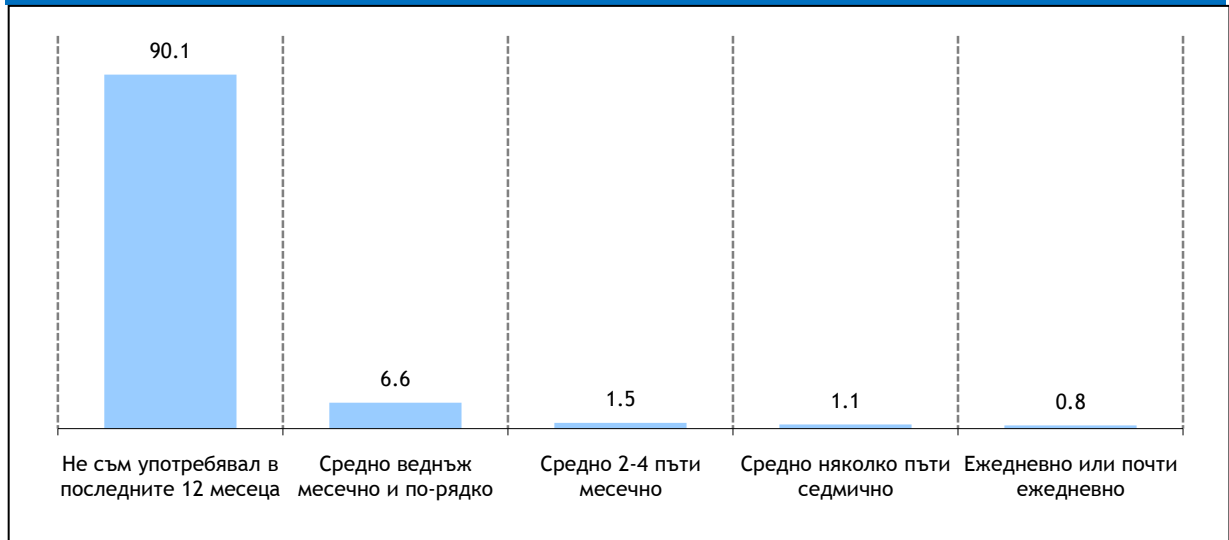
Подобни хапчета заедно с алкохол са приемали 7,7 % от анкетираните. Изглежда, че за част от тях това е редовна практика, защото най-висок е делът на тези, които са го правили през последните 30 дни.

Сред учениците е по-висок от средния за всички делът употребявалите сънотворни, успокоители и антидепресанти без лекарско предписание - 13,7 % (за сравнение - 9,9 % за всички). Но при тях се среща рядко практиката да се взимат тези медикаменти заедно с алкохол.

Графика 13

В КОЛКО ДНИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА СТЕ УПОТРЕБЯВАЛ СЪНОТВОРНИ, УСПОКОИТЕЛНИ И АНТИДЕПРЕСАНТИ БЕЗ ЛЕКАРСКО ПРЕДПИСАНИЕ?

Графика 14

ПИЛ ЛИ СТЕ НЯКОГА ХАПЧЕТА (СЪНОТВОРНИ, УСПОКОИТЕЛНИ И ДРУГИ) ЗАЕДНО С АЛКОХОЛ?

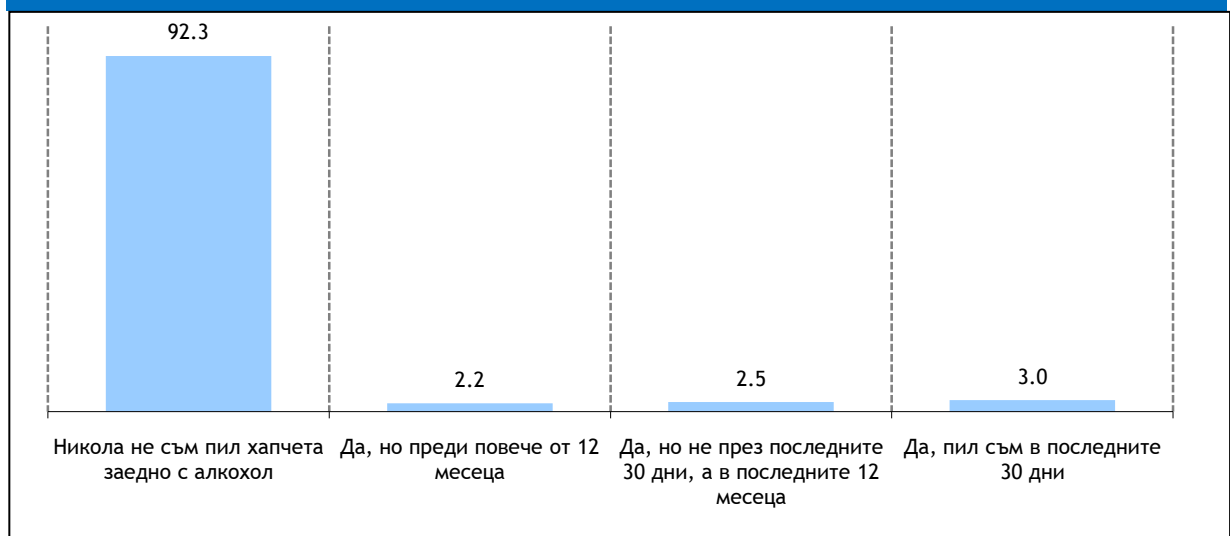

Таблица 13

В КОЛКО ДНИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА СТЕ УПОТРЕБЯВАЛ СЪНОТВОРНИ, УСПОКОИТЕЛНИ И АНТИДЕПРЕСАНТИ БЕЗ ЛЕКАРСКО ПРЕДПИСАНИЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Не съм употребявал/а през последните 12 месеца	90,1	90,2	86,2	92,5	95,0
Средно по веднъж месечно и по-рядко	6,6	7,3	9,8	3,5	2,0
Средно 2-4 пъти месечно	1,5	1,3	1,5	2,5	1,0
Средно по няколко пъти седмично	1,1	1,0	1,3	1,0	1,0
Ежедневно или почти ежедневно	0,8	0,3	1,3	1,0	0,5

Таблица 14

ПИЛ ЛИ СТЕ НЯКОГА ХАПЧЕТА (СЪНОТВОРНИ, УСПОКОИТЕЛНИ И ДРУГИ) ЗАЕДНО С АЛКОХОЛ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Никога не съм пил хапчета заедно с алкохол	92,3	91,2	92,5	92,0	94,5
Да, но преди повече от 12 месеца	2,2	3,0	1,8	2,5	1,0
Да, но не през последните 30 дни, а през последните 12 месеца	2,5	3,5	2,5	1,0	2,0
Да, пил/а съм през последните 30 дни	3,0	2,3	3,3	4,5	2,5

Изследването регистрира значителен дял на заявена употреба на наркотични вещества сред изследваните целеви групи. Около 6,3 % от всички заявяват, че изобщо през живота си са опитвали някакъв наркотик, докато делът на тези, които са го правили през последните 12 месеца е 4,9 %.

Най-високо е проникването на наркотични вещества сред учениците - почти три пъти по-висок дял от средния за всички (16,7 %). По-висок от средния е делът на някога опитвалите наркотик в групата на живеещите в неотдалечени населени места (10,3 %) - явно там достъпът до подобни субстанции е по-лесен. След тях се нареждат малцинствените групи - с проникване от 7,0 %.

Подобно е съотношението на употребата на наркотици през последните 12 месеца - правили са го 13,4 % от учениците, 7,8 % от живеещите в неотдалечени райони и 6,5 % общо от българите в двете малцинствени групи.

Сравнително по-ниско е проникването на употребата на наркотични вещества сред населението в отдалечени райони и сред хората с увреждания. От живеещите в отдалечени райони 3,5 % са опитвали някога в живота си наркотик, а 2,5 % са го правили през последните 12 месеца. Същите дялове се наблюдават и при хората с увреждания - 3,5 % са опитвали наркотик в живота си, а 2,5 % са взимали наркотици през последните 12 месеца.

При сравнението между различните видове наркотици, които могат да бъдат употребявани, прави впечатление високият дял на проникване на марихуаната - над три пъти повече хора са я употребявали и продължават да я употребяват, в сравнение с втория по разпространеност наркотик - хашиша.

Най-висок дял на опитвалите поне веднъж през живота си марихуана се наблюдава сред жителите на неотдалечените райони - 7,5 процента и на второ място сред представителите на малцинствата - 4,5 процента от тях са пушили марихуана поне веднъж.

Употребата на хашиш също има най-високо проникване в неотдалечените райони - 3,0 %, следвана от амфетамини (2,5 %) и екстази (2,0 %). Сред тази група

има и близо 2 процента (1,8 %), които поне веднъж са дишали лепило и бронз. Проникването на лепило и броз сред малцинствените групи е значително по-високо от средното - близо 4 процента (3,5 %).

В групата на ромите и турците не са регистрирани случаи на употреба на наркотичните вещества хероин, метадон, морфин и анаболни стероиди.

Метадон, морфин и халюцигенни гъби никога не са били употребявани от хора с увреждания. Сред тази група най-висок дял имат екстази (1,0 %), марихуана (2,0 %), LSD (1,0 %), хашиш (1,0 %) и лепило (1,0 %).

През последните 12 месеца единствените наркотични вещества, които са били употребявани от някои от представителите на уязвимата група на хора с увреждания, са марихуана (1,5 %), лепило (1,0 %) и анаболни стероиди (0,5 %).

Като цяло, най-употребяваните наркотици през последната година са отново марихуана (3,4 %), хашиш (1,3 %), лепило и бронз (1,1 %), екстази (0,9 %) и кокаин (0,8 %). Този дял отново е най-висок сред представителите на неотдалечените райони, като употребата на марихуана е два пъти над средното. Този наркотик е с високо проникване и сред малцинствата - 4,0 процента за последните 12 месеца.

Изследването регистрира много ниско проникване на хероин - единици са опитвали въобще някога през живота си този наркотик, както и тези, които са го правили през последната година. Много ниско също е проникването на метадон, морфин и метамфетамини.

Графика 15

УПОТРЕБЯВАЛИ ЛИ СТЕ НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?
УПОТРЕБЯВАЛИ ЛИ СТЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?

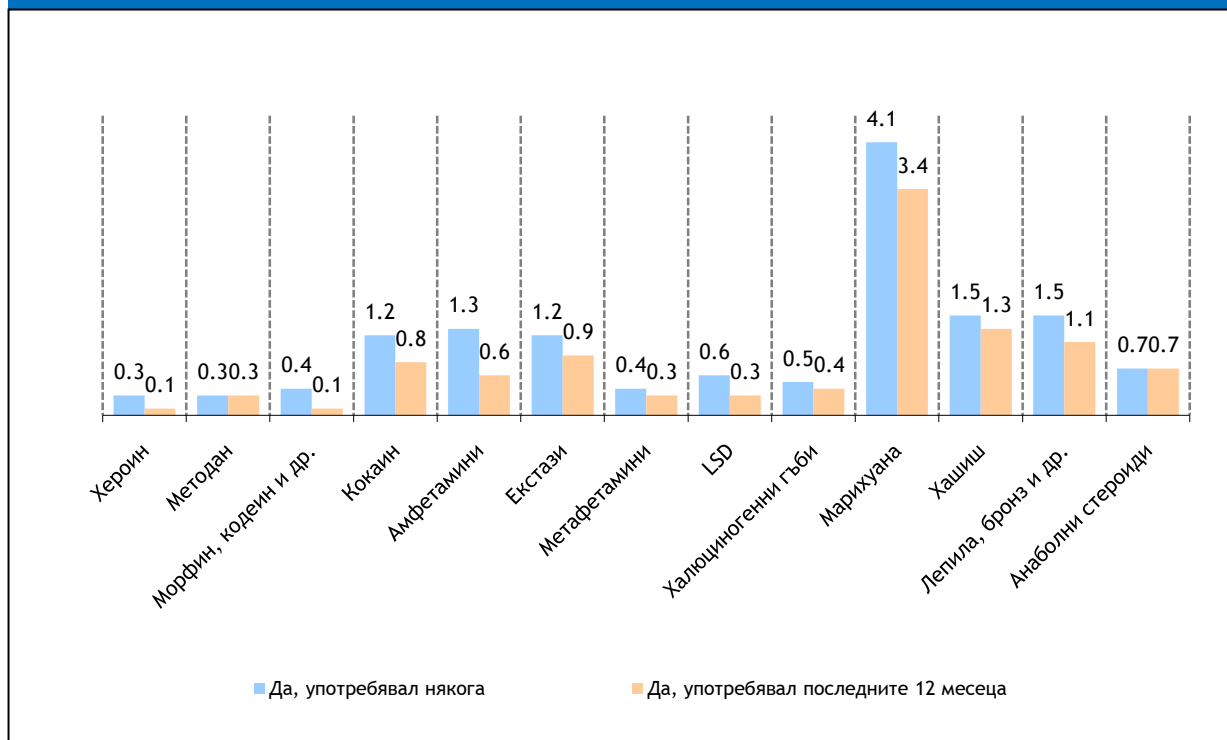

Таблица 15

УПОТРЕБЯВАЛИ ЛИ СТЕ НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?
УПОТРЕБЯВАЛИ ЛИ СТЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да, употребявал някога	6,3	10,3	3,5	3,5	7,0
Да, употребявал през последните 12 месеца	4,9	7,8	2,5	2,5	6,5

Таблица 15а

УПОТРЕБЯВАЛИ ЛИ СТЕ НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Хероин	0,3	0,5	0,0	0,5	0,0
Метадон	0,3	0,8	0,3	0,0	0,0
Морфин, кодеин и др.	0,4	1,0	0,3	0,0	0,0
Кокаин	1,2	1,8	0,8	0,5	1,5
Амфетамин	1,3	2,5	0,5	0,5	1,0
Екстази	1,2	2,0	0,5	1,0	1,0
Метаамфетамин	0,4	0,8	0,0	0,5	0,5
LSD	0,6	0,8	0,3	1,0	0,5
Халюцигенни гъби	0,5	1,0	0,3	0,0	0,5
Марихуана	4,1	7,5	1,5	2,0	4,5
Хашиш	1,5	3,0	0,5	1,0	1,0
Лепила, бронз и др.	1,5	1,8	0,5	1,0	3,5
Анаболни стероиди	0,7	1,3	0,5	0,5	0,0

Таблица 156

УПОТРЕБЯВАЛИ ЛИ СТЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Хероин	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0
Метадон	0,3	0,5	0,3	0,0	0,0
Морфин, кодеин и др.	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0
Кокаин	0,8	1,3	0,3	0,0	2,0
Амфетамин	0,6	1,3	0,0	0,0	1,0
Екстази	0,9	1,8	0,5	0,0	1,0
Метаамфетамин	0,3	0,5	0,5	0,0	0,0
LSD	0,3	0,3	0,5	0,0	0,5
Халюцигенни гъби	0,4	0,8	0,3	0,0	0,5
Марихуана	3,4	6,0	1,5	1,5	4,0
Хашиш	1,3	2,5	1,0	0,0	1,0
Лепила, бронз и др.	1,1	2,3	0,0	1,0	3,0
Анаболни стероиди	0,7	1,0	0,8	0,5	0,0

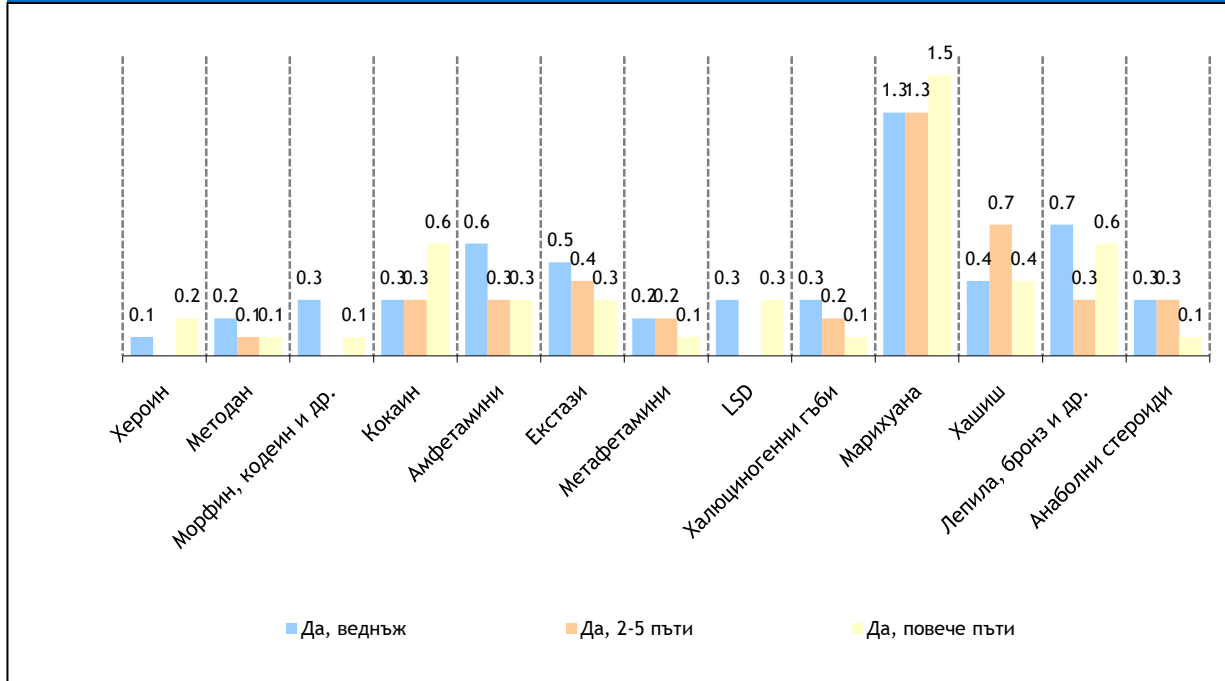
Почти равен е делът на тези, които са опитвали марихуана веднъж, до пет пъти и по-често през живота си. Ако говорим за последните 12 месеца, то наблюдаваме почти същата тенденция.

Може да бъде направен изводът, че употребилите кокаин през последните 12 месеца не са се задоволили с едно опитване, а са го правили повече пъти - между 2 и 5.

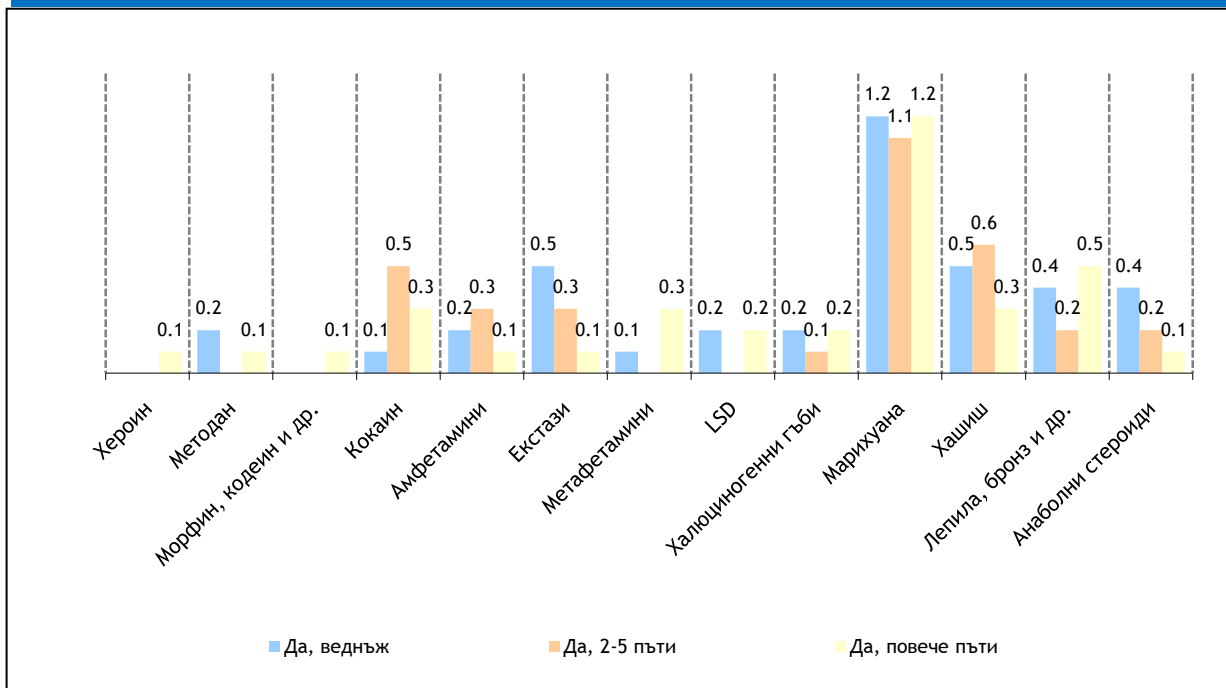
При повечето от останалите наркотични вещества опитването веднъж през последните 12 месеца преобладава, като единствено тези, които са дишали лепило, бронз и др. подобни вещества, са правили това много редовно.

Графика 16

УПОТРЕБЯВАЛИ ЛИ СТЕ НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА И КОЛКО ПЪТИ?

Графика 17

УПОТРЕБЯВАЛИ ЛИ СТЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА И КОЛКО ПЪТИ?

Делът на проникване на наркотични вещества сред учениците е значително по-висок от средния за цялото изследвано население - средно 2 до 3 пъти по-висок. И това се отнася до всички видове наркотици с изключение на анаболните стероиди.

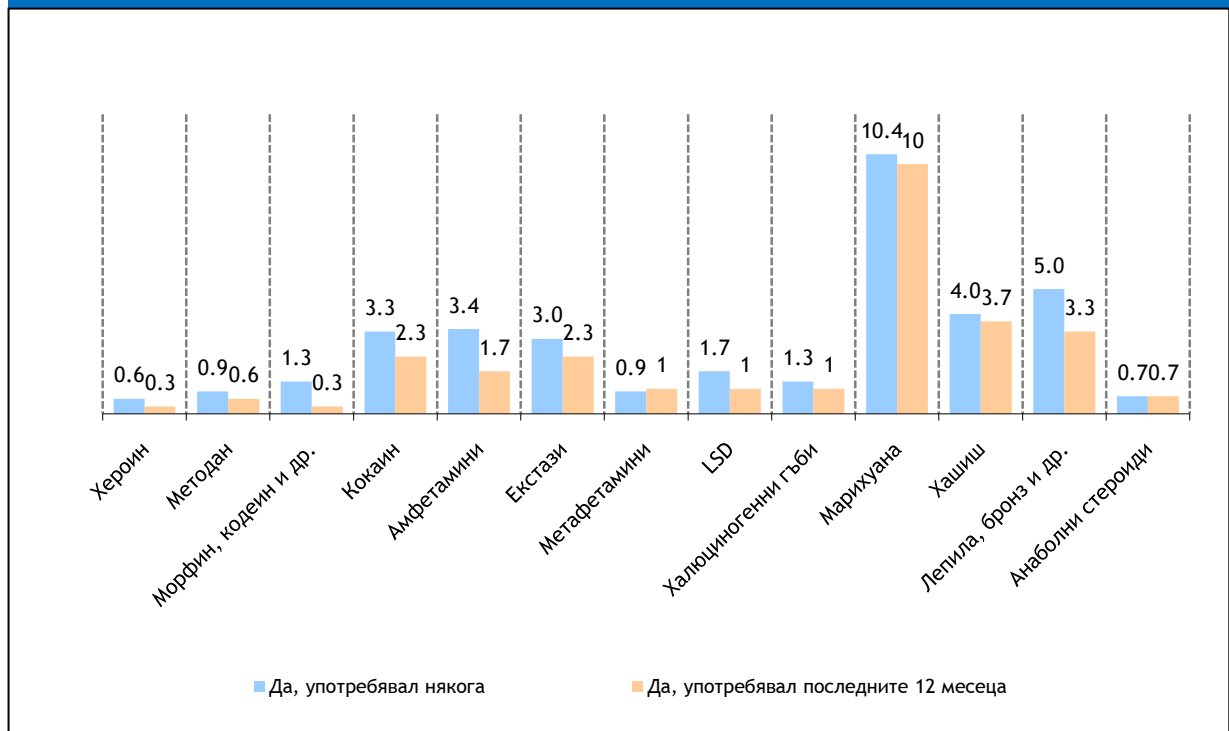
Най-популярният вид наркотик е марихуаната - опитвана поне веднъж от един от всеки десет ученика (10,4 %). На второ място са лепило, бронз и други подобни - с два пъти по-нисък дял (5,0 %). Трети по проникване е хашишът (4,0 %). С около 3 процента са амфетамини (3,4 %), кокаин (3,3 %) и екстази (3,0 %).

За сравнение, марихуана са опитвали 4,1 % от всички, лепило, бронз и други подобни - 1,5 % от всички, хашиш - 1,5 %, амфетамини - 1,3 %, кокаин - 1,2 %, екстази - 1,2 %.

Сравнението на дяловете между „употребявал някога” и „употребявал последните 12 месеца” показва най-малка разлика сред най-популярните видове наркотици при марихуана и хашиш. С това може да бъде направен изводът, че това са наркотиците, които се взимат сравнително по-редовно.

Графика 18

УПОТРЕБЯВАЛИ ЛИ СТЕ НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?
УПОТРЕБЯВАЛИ ЛИ СТЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?
ученици

Около 3,8 % от всички анкетирани заявяват, че биха опитали наркотик, ако им бъде предложен. Най-висок е този дял, в сравнение с другите групи, сред

представителите на малцинствата - роми и турци - 4,5 %, а най-нисък сред хората с увреждания - 2,0 %. Високият дял сред роми и турци общо (4,5 %) се дължи главно на нагласата на ромите да опитат наркотично вещество (7,4 %). 7,4 % е също дялът на учениците, които биха опитали, ако им бъде предложено.

Около 7,3 % твърдят, че не са сигурни по какъв точно начин ще реагират, ако им бъде предложен някакъв вид наркотик. Най-висок е този дял сред живеещите в неотдалечени населени места - 9,8 %, следвани от хората в отдалечени населени места- 8,5 %. Сред учениците обаче, дялът на тези, които не знаят как точни биха реагирали, е два пъти по-висок от средния за всички (13,4 %).

Най-категорични в това, че дори да им бъдат предложени наркотици, не биха ги опитали, са хората в групата с увреждания - 96,5 %.

Като цяло, 9 от всеки 10 човека от изследваните целеви групи не биха опитали наркотик, дори ако имат тази възможност.

Графика 19

АКО ВИ ПРЕДЛОЖАТ ДА ОПИТАТЕ НЯКАКЪВ НАРКОТИК, ЩЕ СЕ СЪГЛАСИТЕ ЛИ?

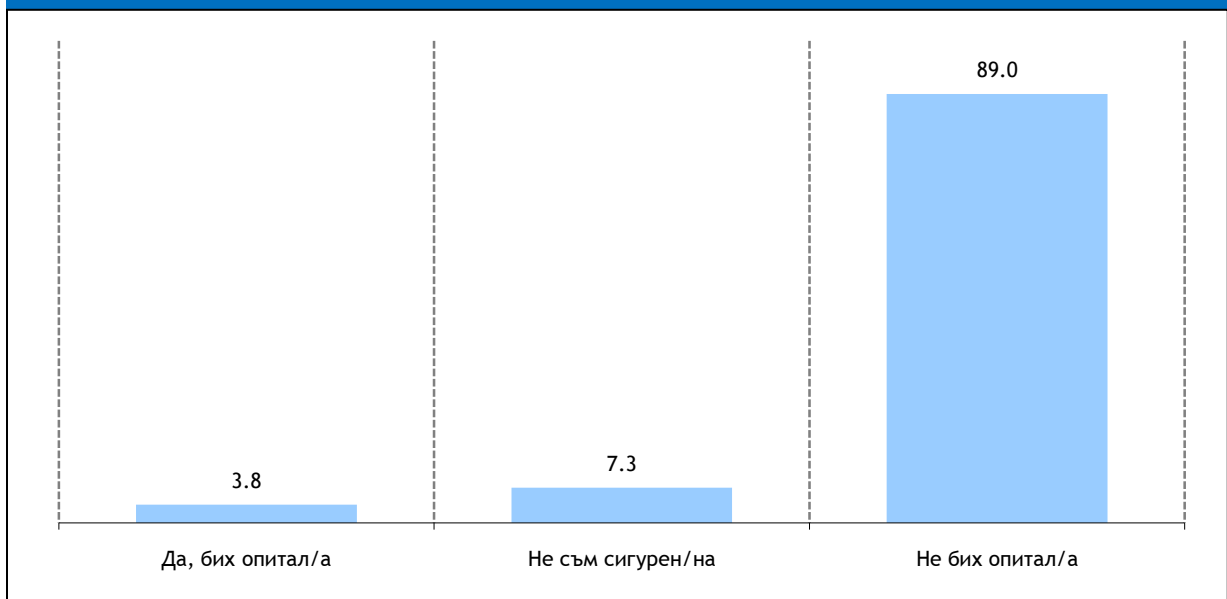

Таблица 16

АКО ВИ ПРЕДЛОЖАТ ДА ОПИТАТЕ НЯКАКЪВ НАРКОТИК, ЩЕ СЕ СЪГЛАСИТЕ ЛИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да, бих опитал/а	3,8	4,0	4,0	2,0	4,5
Не съм сигурен/на	7,3	9,8	8,5	1,5	5,5
Не бих опитал/а	89,0	86,2	87,5	96,5	90,0

III. Отношение към тютюнопушенето

Тютюнопушенето е поведенчески фактор с изключително неблагоприятни здравни последици. Натрупаните научни данни посочват, че тютюнопушенето и пасивното пушене са пряк или косвен фактор за заболяемост и смъртност при повече от 25 вида заболявания. Участниците в настоящото изследване, като цяло, демонстрират високо равнище на информираност по темата, свързана с вредите от тютюнопушенето. Около 77,2 % от всички заявяват, че разполагат с достатъчно информация. Един от десет твърди, че му липсва такава информация.

Хората, живеещи в отдалечени райони, както и представителите на малцинствените групи се чувстват по-слабо информирани по въпросите, свързани с тютюнопушенето. Съответно, 73,9 % от първите и 71,5 % от вторите намират, че имат достатъчно информация.

Подобно на темата за наркотичните и упойващи вещества, и по темата за тютюнопушенето учениците декларират най-висока информираност (около 5 пункта повече от средното за всички). Мъжете показват по-висока информираност от жените - 81,2 % за мъжете спрямо 73,8 % за жените намират, че са достатъчно информирани.

Графика 20

МИСЛИТЕ ЛИ, ЧЕ ИМАТЕ ДОСТАТЪЧНО ИНФОРМАЦИЯ ПО ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ТЮТЮНОПУШЕНЕТО?

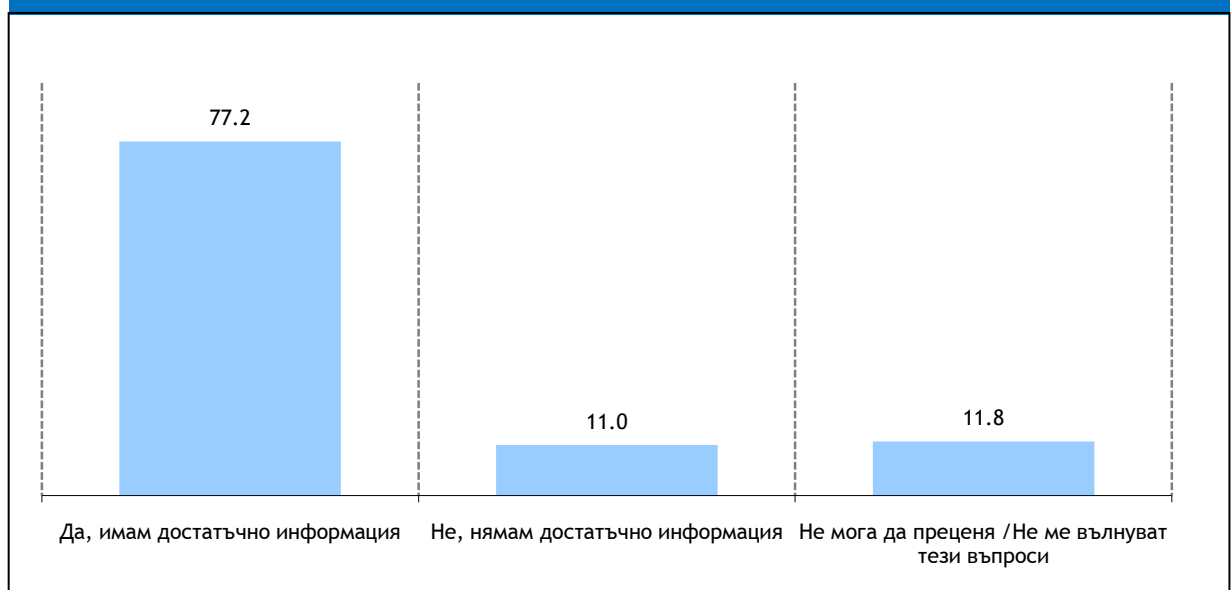

Таблица 17

МИСЛИТЕ ЛИ, ЧЕ ИМАТЕ ДОСТАТЪЧНО ИНФОРМАЦИЯ ПО ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ТЮТЮНОПУШЕНЕТО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да, имам достатъчно информация	77,2	84,5	73,9	75,0	71,5
Не, нямам достатъчно информация	11,0	7,0	12,0	12,0	16,0
Не зная /Тези въпроси не ме вълнуват	11,8	8,5	14,0	13,0	12,5

Около половината от всички интервюирани (50,9 %) споделят мнението, че пушенето „от време на време” води със себе си умерен риск за здравето, докато с голям риск свързват нередовното пушене около една трета (29,3 %). Около 14,0 % са тези, според които нередовното пушене не вреди на здравето.

Резултатите от изследването показват силно споделена нагласа сред българите от всички целеви групи, че редовното пушене крие голям риск за здравето на човек - 71,1 % подкрепят това мнение. Според 22,0 % редовното пушене носи умерен риск за здравето. Незначителен е дялът (1,8 %) на тези, според които редовната употреба на тютюневи изделия не е опасна за здравето.

Живеещите в неотдалечени райони са в по-голяма степен склонни да подценяват риска за здравето, ако човек пуши от време на време - почти всеки пети счита, че риск няма (18,8 %). Подобна нагласа споделят в по-голяма степен мъжете (17,6 %), както и представителите на малцинствата (17,0 %).

Живеещите в отдалечени райони пък са най-убедени, че дори и не толкова редовното пушене води до сериозна опасност за здравето (32,6%).

Един от трима респонденти, живеещи в неотдалечени райони, е на мнение, че редовното пушене крие умерен риск за здравето. Два пъти повече са тези, според които рискът е голям (68,2 %). Най-силно се споделя това мнение от хората с увреждания - 79,0 %. Най-слабо изразена е тази нагласа сред ромите и турското малцинство, но въпреки това дялът е висок (65,0 %).

Графика 21

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА РИСКА ЗА ХОРАТА КОИТО ПУШАТ ЦИГАРИ ОТ ВРЕМЕ НА ВРЕМЕ /РЕДОВНО?

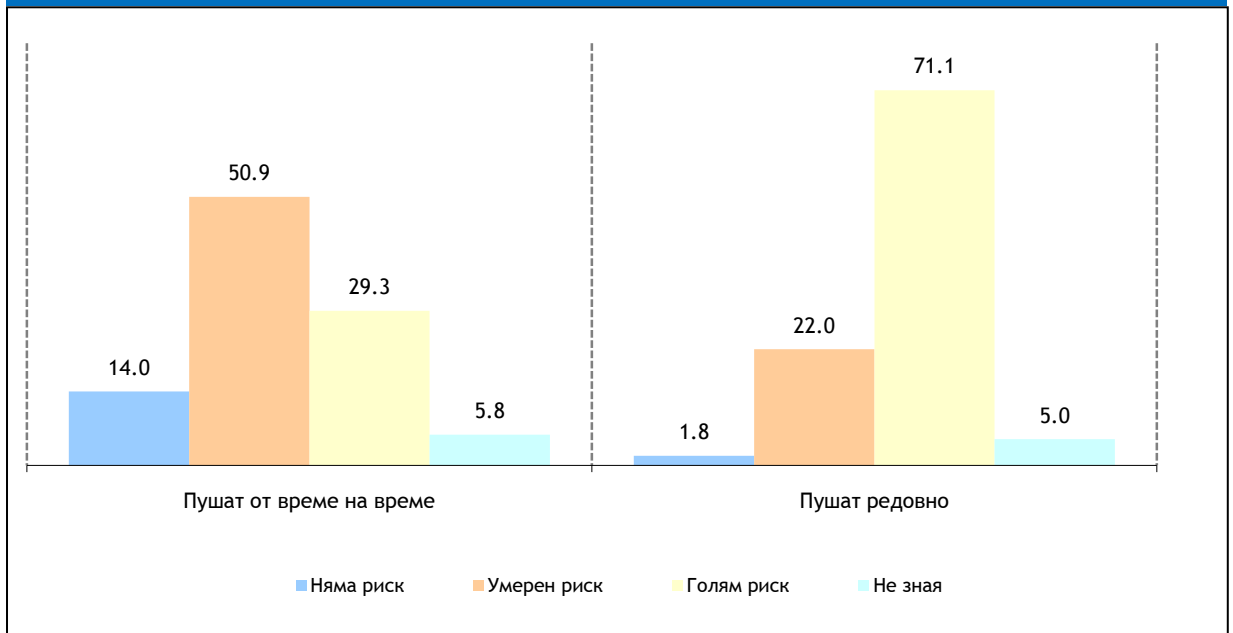

Таблица 18а

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА РИСКА ЗА ХОРАТА КОИТО ПУШАТ ЦИГАРИ ОТ ВРЕМЕ НА ВРЕМЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Няма риск	14,0	18,8	10,8	8,0	17,0
Умерен риск	50,9	51,6	52,9	57,0	39,5
Голям риск	29,3	25,6	32,6	31,0	28,5
Не зная	5,8	4,0	3,8	4,0	15,0

Таблица 18б

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА РИСКА ЗА ХОРАТА КОИТО ПУШАТ ЦИГАРИ РЕДОВНО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Няма риск	1,8	2,3	1,8	0,5	2,5
Умерен риск	22,0	26,6	20,6	18,5	19,5
Голям риск	71,1	68,2	73,2	79,0	65,0
Не зная	5,0	3,0	4,5	2,0	13,0

Данните от изследването разпределят почти по равно пушачите и непушачите. Около 49,0 % заявяват, че са употребявали някакво тютюнево изделие (цигари, пури, лула) през последните 12 месеца. Само с 2 пункта са повече тези, които не са пушили през същия период (51,0 %).

Делът на пушачите в неотдалечени райони е най-висок - 58,9 % са пушили през последните 12 месеца. Докато сред другите групи население този дял е под 50 процента - 45,9 % в отдалечените райони, 40,5 % от хората с увреждания и 44,0 % роми и турци, 47,5 % от учениците. С около 10 пункта е по-висок делът на пушачите сред мъжете в сравнение с жените (съответно 54,8 % към 44,9 %).

Графика 22

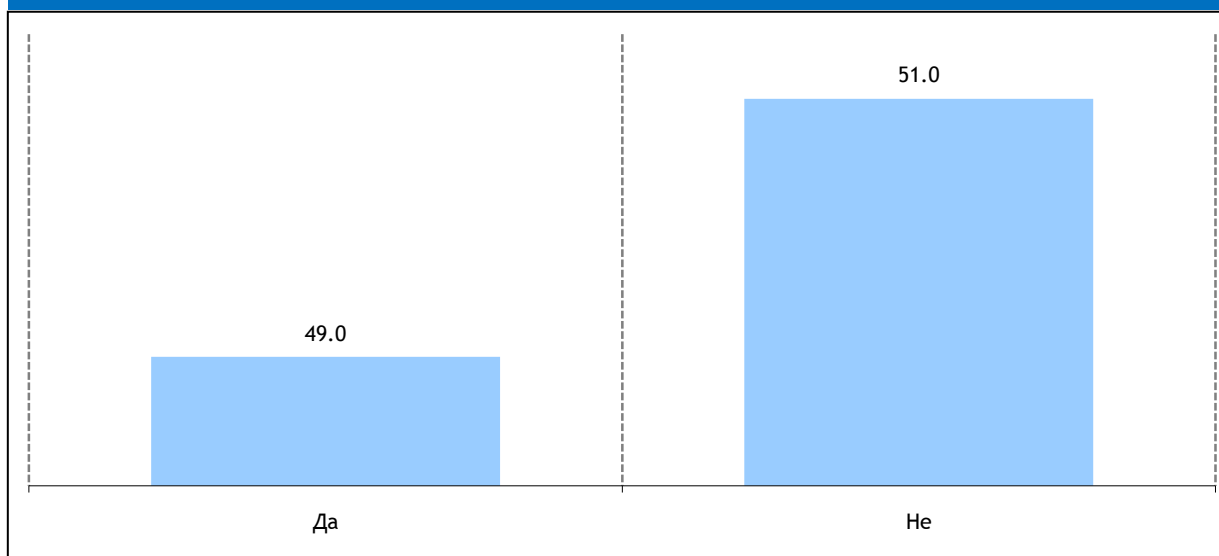
ПУШИЛИ ЛИ СТЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА ЦИГАРИ, ПУРИ ИЛИ ЛУЛА?

Таблица 19

ПУШИЛИ ЛИ СТЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА ЦИГАРИ, ПУРИ ИЛИ ЛУЛА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	49,0	58,9	45,9	40,5	44,0
Не	51,0	41,1	54,1	59,5	56,0

Повече от половината интервюирани лица (55,8 %) заявяват, че не са пушили през последните 30 дни. Сред пушилите, най-висок е делът на редовните пушачи - тези, които са пушили всеки или почти всеки ден. Всеки трети от всички и всеки втори от пушачите е палил цигара в средно 25 от дните на последния месец.

Учениците са пушили най-малко в рамките на последния месец - 63,9 % от тях твърдят, че не са го правили. Наред с тях, хората с увреждания също са пушили по-рядко в сравнение с другите групи - 61,5 % заявяват, че не са пушили през последните 30 дни. Съответно, пушилите сред тях са 38,5 %.

Подобна тенденция се наблюдава и сред представителите на малцинствените групи и жителите на отдалечените райони. Пушилите през последния месец са 42,5 % от ромите и турците срещу 57,5 %, които не са пушили. Още по-нисък е делът на пушилите в отдалечените райони - 40,4 %. Съответно, непушилите през последните 30 дни са 59,6 %.

Като цяло, един от трима от всяка група население е пушил почти всеки ден от последните 30 дни, като най-висок е делът сред живеещите в неотдалечените райони - 35,6 %.

Графика 23

В КОЛКО ОТ ПОСЛЕДНИТЕ 30 ДНИ СТЕ ПУШИЛ/А ЦИГАРИ, ПУРИ ИЛИ ЛУЛА?

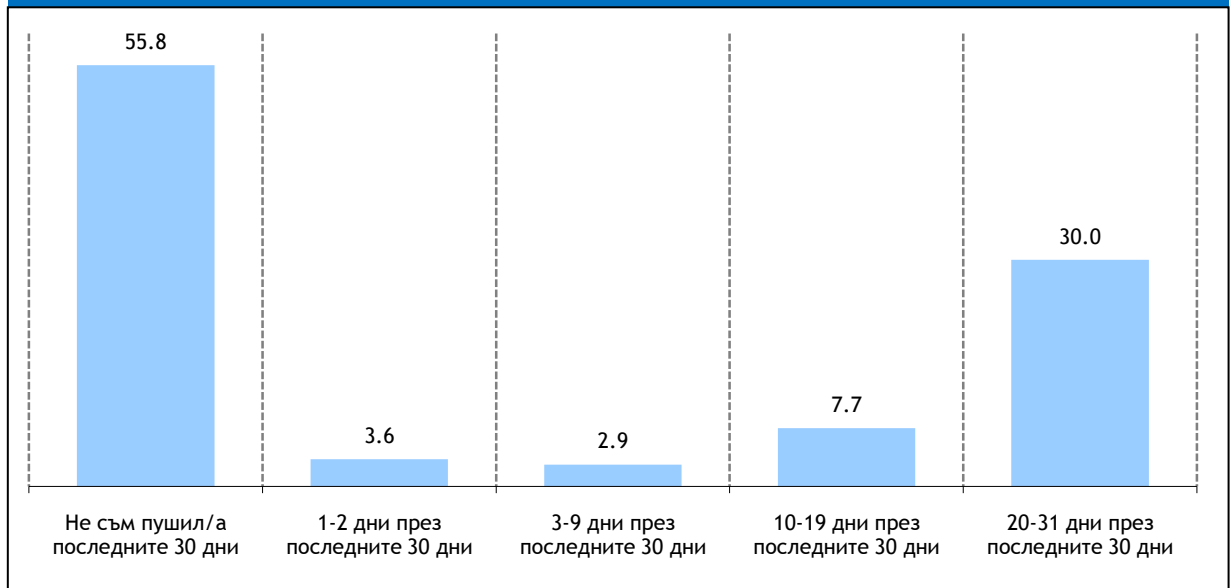

Таблица 20

В КОЛКО ОТ ПОСЛЕДНИТЕ 30 ДНИ СТЕ ПУШИЛ/А ЦИГАРИ, ПУРИ ИЛИ ЛУЛА?

ЧЕСТОТА НА ПУШЕНЕ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Не съм пушил/а през последните 30 дни	55,8	48,4	59,6	61,5	57,5
1-2 дни през последните 30 дни	3,6	6,3	3,5	0,5	1,5
3-9 дни през последните 30 дни	2,9	2,3	3,3	1,0	5,5
10-19 дни през последните 30 дни	7,7	7,5	7,0	9,5	7,5
20-31 дни през последните 30 дни	30,0	35,6	26,6	27,5	28,0

Не по-малко важно е и количеството на изпушените тютюневи изделия от гледна точка на нивото на риск, което носи тютюнопушенето. Двете най-разпространени практики са около една кутия цигари дневно и около половина кутия цигари дневно. Следват по значение дяловете на пушачите, които са пушили по-малко от 10 цигари дневно.

Сравнително по-малко количество цигари на ден пушат учениците и жените. Сред учениците най-често срещаната практика е около половин кутия на ден, следвана от 4 до 7 цигари. Около две трети от жените пушачи се разпределят почти по равно между две практики - около 10 цигари и 4 до 7 цигари на ден. Сред мъжете преобладава пушенето на една кутия дневно и след това - около половин кутия. Сред ромите и турците също е най-висок делът на пушачите около една кутия на ден (37,6 %).

Графика 24

ПРЕЗ ТЕЗИ ДНИ ОТ ПОСЛЕДНИЯ МЕСЕЦ ОБИКНОВЕНО ПО КОЛКО ЦИГАРИ НА ДЕН ПУШИХТЕ?

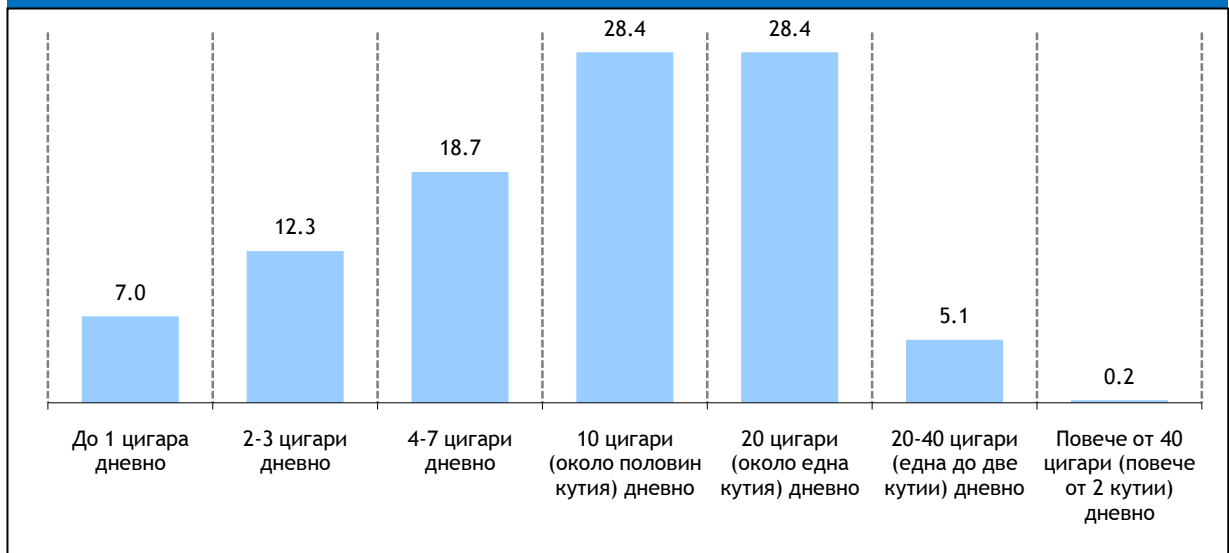

Таблица 21

ПРЕЗ ТЕЗИ ДНИ ОТ ПОСЛЕДНИЯ МЕСЕЦ ОБИКНОВЕНО ПО КОЛКО ЦИГАРИ НА ДЕН ПУШИХТЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНЯ	РОМИ И ТУРЦИ
До 1 цигара дневно	7,0	10,7	6,2	2,6	3,5
2-3 цигари дневно	12,3	10,7	18,0	10,4	7,1
4-7 цигари дневно	18,7	16,5	20,5	19,5	20,0
Около 10 цигари (около половин кутия) дневно	28,4	27,7	27,3	37,7	23,5
Около 20 цигари (около една кутия) дневно	28,4	28,2	24,2	27,3	37,6
20-40 цигари (една до две кутии дневно)	5,1	6,3	3,7	2,6	7,1
Повече от 40 цигари (повече от две кутии) дневно	0,2	0,0	0,0	0,0	1,2

От всички пушачи, две трети заявяват, че никога не са правили опит да спрат тютюнопушенето. По-рядко се срещат правили опит сред мъжете отколкото сред жените (15,0 % към 16,2 %). А още по-рядко се срещат сред учениците (11,7 %).

Най-популярен метод за отказване от тютюна, сред правилите опит да спрат пушенето, е посредством собствената воля - над половината (50,5 %) от правилите опит да се откажат от цигарите заявяват това. Най-разпространен е този метод сред живеещите в неотдалечени райони - 62,0 %. От друга страна, сред тази група население липсва метод за намаляване на броя на цигарите, който се среща сред другите групи.

Вторият по популярност подход е намаляване на броя на цигарите. Той е най-характерен за хората със зрителни и слухови увреждания. Едва 7,1 % от правилите опит да спрат с пушенето са употребявали някакви медикаменти за целта. Заради заболяване са се опитвали да спрат пушенето 6,1 %.

Графика 25

ПРАВИЛИ ЛИ СТЕ ОПИТ ДА СПРЕТЕ ПУШЕНОТО И КАКВИ МЕРКИ ПРЕДПРИЕХТЕ?

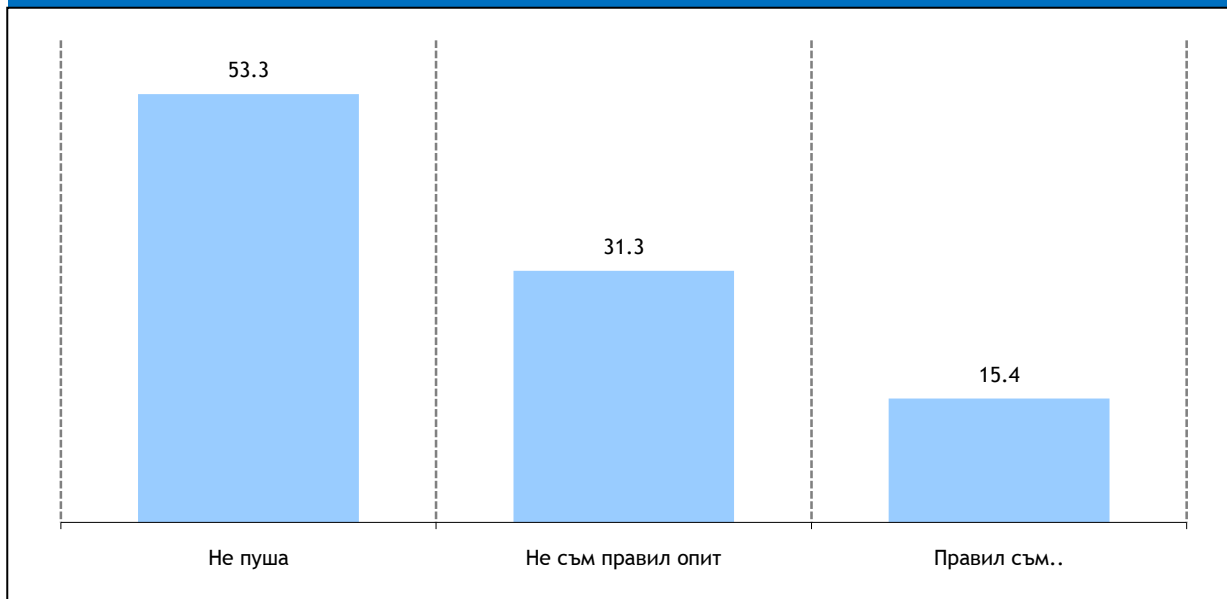

Таблица 22

ПРАВИЛИ ЛИ СТЕ ОПИТ ДА СПРЕТЕ ПУШЕНОТО И КАКВИ МЕРКИ ПРЕДПРИЕХТЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Не пуша	53,3	47,1	55,1	60,5	55,0
Не съм правил опит да спра пушенето	31,3	36,1	28,1	26,5	33,0
Опит 1 - воля	50,5	62,0	37,8	50,0	52,9
Опит 2 - намаляване на броя цигари	10,1	0,0	10,8	22,2	11,8
Опит 3 - хапчета	7,1	3,4	13,5	5,6	0,0
Опит 4 - заради заболяване	6,1	6,9	5,4	5,6	5,9

В последните години темата за ограничаване и дори пълна забрана на тютюнопушенето на закрити обществени места и в закрити работни помещения става все по-популярна не само в страните-членки на Европейския съюз, но и у нас.

Резултатите от изследването показват, че близо две трети (60,6 %) от интервюираните лица подкрепят и ще спазват мерките, които прилага правителството за забрана на тютюнопушенето на закрити обществени места. Подкрепата за мерките за ограничаване на пушенето в затворени работни помещения е още по-силна - 68,1 %.

Почти всеки шести интервюиран (17,9 %) заявява, че въпреки, че не подкрепя забраната за пушене на закрити обществени места, ще се наложи да спазва тази забрана. Един от осем пък не подкрепя забраната за тютюнопушене в затворени работни помещения, но заявява, че ще спазва това ограничение.

Едва 6,0 % категорично не подкрепят мерките за ограничаване на тютюнопушенето на обществени места и заявяват, че няма да ги спазват. Почти толкова е и делът на хората, които не подкрепят и няма да спазват забраната за пушене в затворени работни помещения (5,3 %). Около 15,4 % от интервюираните заявяват, че все още нямат собствена позиция дали ще подкрепят забраната за пушене на обществени места, или не.

И сред мъжете, и жените подкрепата за забрана на тютюнопушенето в закрити работни помещения е по-силна отколкото подкрепата за забрана на тютюнопушенето в закрити обществени места. Жените са по-категорични в своята подкрепа от мъжете.

Графика 26

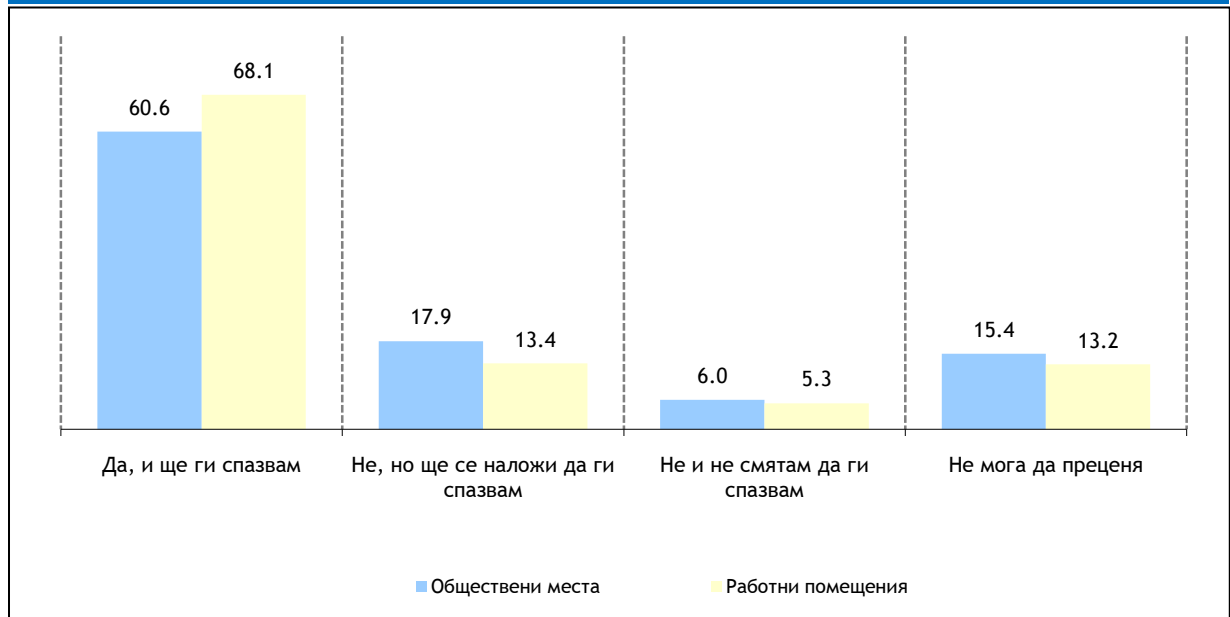
ВИЕ ЛИЧНО ПОДКРЕПЯТЕ ЛИ МЕРКИТЕ ЗА ЗАБРАНА НА ТЮТЮНОПУШЕНЕТО НА ЗАКРИТИ ОБЩЕСТВЕНИ МЕСТА?
ВИЕ ЛИЧНО ПОДКРЕПЯТЕ ЛИ МЕРКИТЕ ЗА ЗАБРАНА НА ТЮТЮНОПУШЕНЕТО В ЗАКРИТИ РАБОТНИ ПОМЕЩЕНИЯ?

Таблица 23а

ВИЕ ЛИЧНО ПОДКРЕПЯТЕ ЛИ МЕРКИТЕ ЗА ЗАБРАНА НА ТЮТЮНОПУШЕНЕТО НА ЗАКРИТИ ОБЩЕСТВЕНИ МЕСТА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да и ще ги спазвам	60,6	55,6	67,2	69,0	49,0
Не, но ще се наложи да ги спазвам	17,9	25,1	14,5	16,0	12,5
Не и не смятам да ги спазвам	6,0	8,0	5,0	5,0	5,0
Не мога да преценя	15,4	11,3	13,3	10,0	33,5

Таблица 23б

ВИЕ ЛИЧНО ПОДКРЕПЯТЕ ЛИ МЕРКИТЕ ЗА ЗАБРАНА НА ТЮТЮНОПУШЕНЕТО НА ЗАКРИТИ РАБОТНИ ПОМЕЩЕНИЯ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да и ще ги спазвам	68,1	66,2	73,7	78,5	50,5
Не, но ще се наложи да ги спазвам	13,4	17,3	12,3	8,0	13,5
Не и не смятам да ги спазвам	5,3	6,5	4,8	3,5	5,5
Не мога да преценя	13,2	10,0	9,3	10,0	30,5

Мерките за забрана на тютюнопушенето на закрити обществени места срещат най-слаба подкрепа сред ромското и турското население - 49,0 % на фона на 55,6 % сред живеещите в неотдалечени райони, и 67,2 % сред жителите на отдалечените райони и 69,0 % от хората с увреждания.

Живеещите в неотдалечени райони пък най-силно изразяват позицията, че не подкрепят и няма да спазват тези ограничения - 8,0 %, като сред представителите на другите целеви групи този дял е с 3 пункта по-нисък. Представителите на тази целева група също са и най-категорични в позицията, че няма да спазват забраната за пушене в затворени работни помещения - 6,5 %.

В сравнение с живеещите в отдалечени и неотдалечени райони и хората с увреждания, значително по-висок е дялът на тези, които все още нямат отношение към мерките сред представителите на малцинствата - всеки трети от ромския или турския етнос заявява, че все още не може да прецени дали ще подкрепи мерките за ограничаване на тютюнопушенето на закрити обществени места. Същата тенденция се забелязва и относно мерките за забрана на пушенето в закрити работни помещения.

Мерките за забрана на тютюнопушенето на закрити обществени места касаят пряко и заведенията за хранене и развлечение. Резултатите от изследването сочат, че малко повече от половината от всички българи (54,8 %) ще посещават подобни заведения по-често, ако в тях не се пуши. Всеки трети пък (27,6 %) заявява, че ще посещава заведения, в които не се пуши, но по-рядко.

Обратно, сред пушачите значително преобладава дялът на твърдящите, че ще посещават заведения за обществено хранене по-рядко (47,3 %). Два пъти по-висок е също дялът сред пушачите (27,8 %) в сравнение с всички, които заявяват, че въобще няма да посещават заведения за хранене или развлечение, ако в тях не се пуши.

Интерес предизвиква дялът на пушачите, които въпреки, че няма да могат да пушат в дадено заведение, ще го посещават дори по-често от обикновено - 25,1 %.

Живеещите в отдалечени райони са най-предразположени към по-често посещаване на заведения, ако в тях не се пуши - 60,9 % декларират това. Най-силно изразено е противоположното мнение („не, защото няма да мога да пуша”) сред живеещите в неотдалечени райони и представителите на малцинствата (по 18 %).

Графика 27

ЩЕ ПОСЕЩАВАТЕ ЛИ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ХРАНЕ И РАЗВЛЕЧЕНИЕ, АКО В ТЯХ НЕ СЕ ПУШИ?

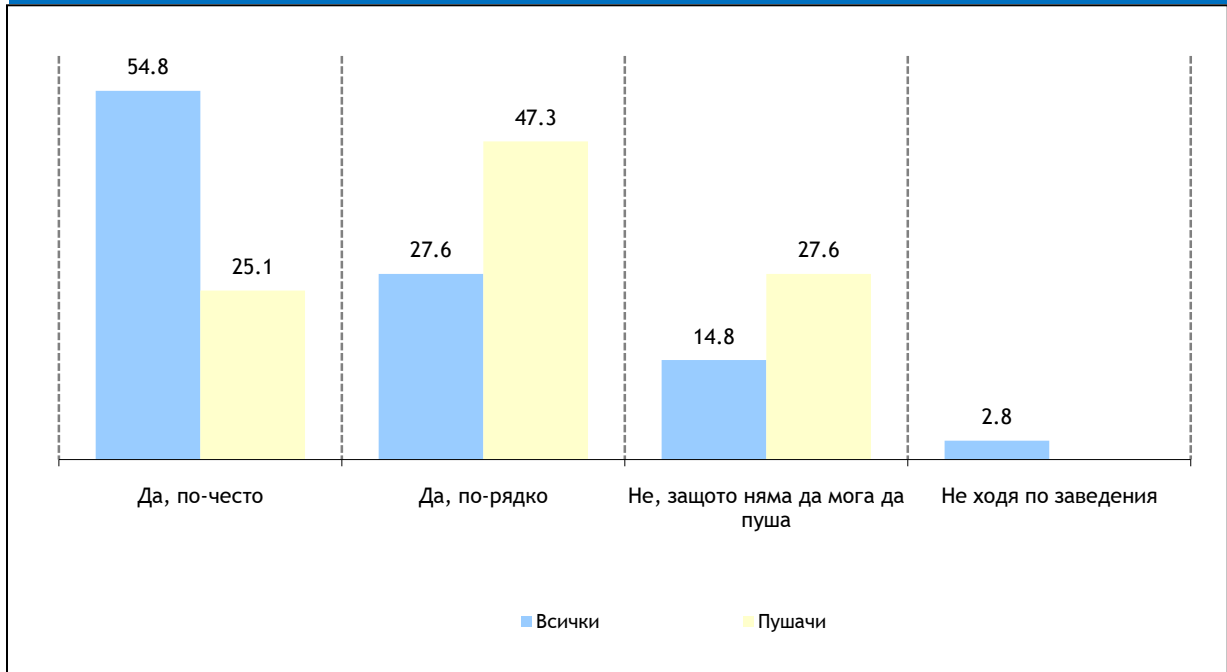

Таблица 24

ЩЕ ПОСЕЩАВАТЕ ЛИ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ХРАНЕ И РАЗВЛЕЧЕНИЕ, АКО В ТЯХ НЕ СЕ ПУШИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да, по-често	54,8	55,6	60,9	56,0	39,5
Да, по-рядко	27,6	26,8	28,8	28,5	26,0
Не, защото няма да мога да пуша	14,8	17,5	10,3	15,5	17,5
Не ходя по заведения	2,8	0,0	0,0	0,0	17,0

Според резултатите от изследването, всеки трети (34,6 %) пушач вярва, че въвеждането на пълна забрана за тютюнопушене на закрити обществени и работни места ще му помогне да откаже цигарите. Но почти два пъти по-висок е делът на скептично настроените пушачи - 65,4 % са на мнение, че забраната за пушене на закрити обществени места и в закрити помещения няма да им помогне да се откажат от тютюнопушенето.

Сред хората в неотдалечените райони е най-силна изразена нагласата, че мерките за забрана на тютюнопушенето на обществените места биха им помогнали да спрат цигарите - 17,0 % в тази целева група споделят тази нагласа, докато сред ромите и турците този дял е много по-нисък (10,5 %).

Графика 28

ВЪВЕЖДАНЕТО НА ПЪЛНА ЗАБРАНА ЗА ТЮТЮНОПУШЕНЕ НА ЗАКРИТИ ОБЩЕСТВЕНИ И РАБОТНИ МЕСТА ЩЕ ВИ ПОМОГНЕ ЛИ ДА СЕ ОТКАЖЕТЕ ОТ ТЮТЮНОПУШЕНЕТО?

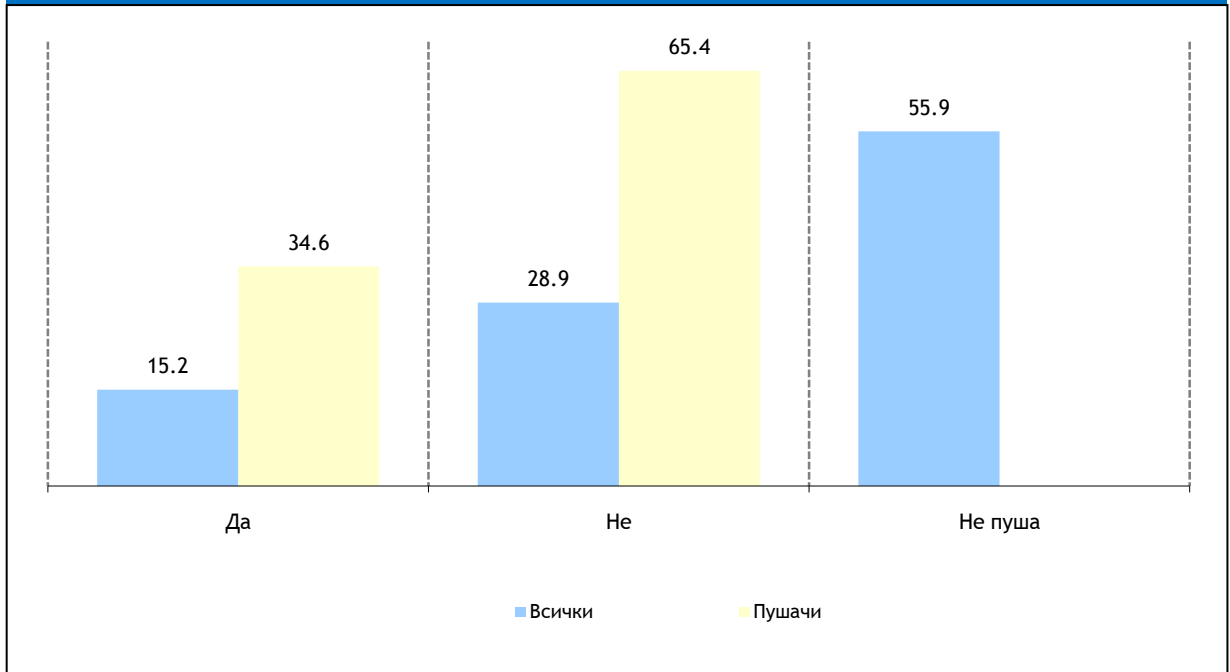

Таблица 25

ВЪВЕЖДАНЕТО НА ПЪЛНА ЗАБРАНА ЗА ТЮТЮНОПУШЕНЕ НА ЗАКРИТИ ОБЩЕСТВЕНИ И РАБОТНИ МЕСТА ЩЕ ВИ ПОМОГНЕ ЛИ ДА СЕ ОТКАЖЕТЕ ОТ ТЮТЮНОПУШЕНЕТО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	15,2	17,0	16,5	13,5	10,5
Не	28,9	34,6	23,8	25,0	31,5
Не пуша	55,9	48,4	59,6	61,5	58,0

Две трети (67,4 %) от всички участници в изследването са на мнение, че зависимостта от тютюневите изделия е болест. Повече от половината от пушачите (54,1 %) също споделят тази нагласа. Най-категорични в тази позиция са живеещите в отдалечени райони - 76,9 %. Представителите на ромското и турското малцинство пък са тези, които най-малко подкрепят това твърдение (51,5 %). Над половината от хората с увреждания застават зад позицията, че тютюнопушенето е болестно състояние (55,5 %).

Графика 29

СЧИТАТЕ ЛИ, ЧЕ ЗАВИСИМОСТТА ОТ ТЮТЮНЕВИТЕ ИЗДЕЛИЯ Е БОЛЕСТ?

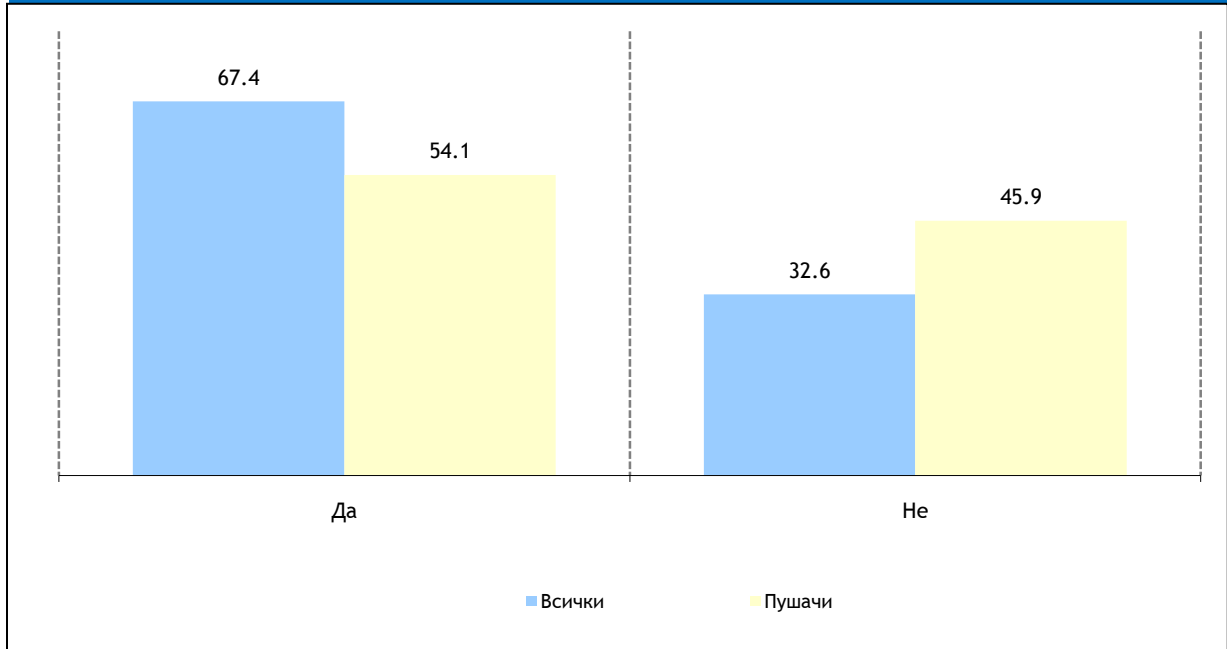

Таблица 26

СЧИТАТЕ ЛИ, ЧЕ ЗАВИСИМОСТТА ОТ ТЮТЮНЕВИТЕ ИЗДЕЛИЯ Е БОЛЕСТ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	67,4	71,9	76,9	55,5	51,5
Не	32,6	28,1	23,1	44,5	48,5

IV. Безопасност на работното място

Като цяло, работещите демонстрират високо ниво на информираност по темата за безопасността на работното място. Вероятно това е ефект на проведени в последните години информационни кампании, засягащи безопасността на работното място. Голямото мнозинство работещи знаят за лице в тяхното предприятие, което отговаря за безопасността на труда. С около 10 пункта по-нисък - но също висок - е дялът на знаещите за Програма за здраве и безопасност на труда в предприятието.

Внушителна част от всички работещи - 85,0 % - независимо в кой от изследваните сектори попадат (дърводобив, производство, преработваща промишленост и строителство) - заявяват, че във фирмата, в която работят, има лице, отговарящо за безопасността на труда. Според 8,2 % в предприятието, в което са назначени, няма човек, отговарящ за процедурите за предотвратяване на трудов травматизъм. Липса на информация демонстрират едва 6,4 % от интервюираните работници. Незначителен е дялът (под 1 %) на тези, които отговарят, че „нямат представа за какво става въпрос”.

Известно е, че преработващата промишленост, производството, дърводобивът и строителството са от секторите с най-висок дял на случаи на трудов травматизъм. Вследствие на това не е изненадващ и високият дял на работещите (71,1 %), които в рамките на настоящото изследване заявяват, че в предприятието, в което работят, има програма за здраве и безопасност на труда. Липса на информация демонстрират малко над 16 процента от респондентите в целевата група „работещи”, а 12,6 % от тях декларират, че в техните фирми няма подобна програма за безопасност на труда.

Графика 30

ИМА ЛИ ВЪВ ФИРМАТА, ЗА КОЯТО РАБОТИТЕ, НАЗНАЧЕНО ЛИЦЕ, ОТГОВАРЯЩО ЗА БЕЗОПАСНОСТТА?
СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ВЪВ ФИРМАТА, ЗА КОЯТО РАБОТИТЕ, ИМА ПРОГРАМА ЗА ЗДРАВЕ И БЕЗОПАСНОСТ НА ТРУДА?

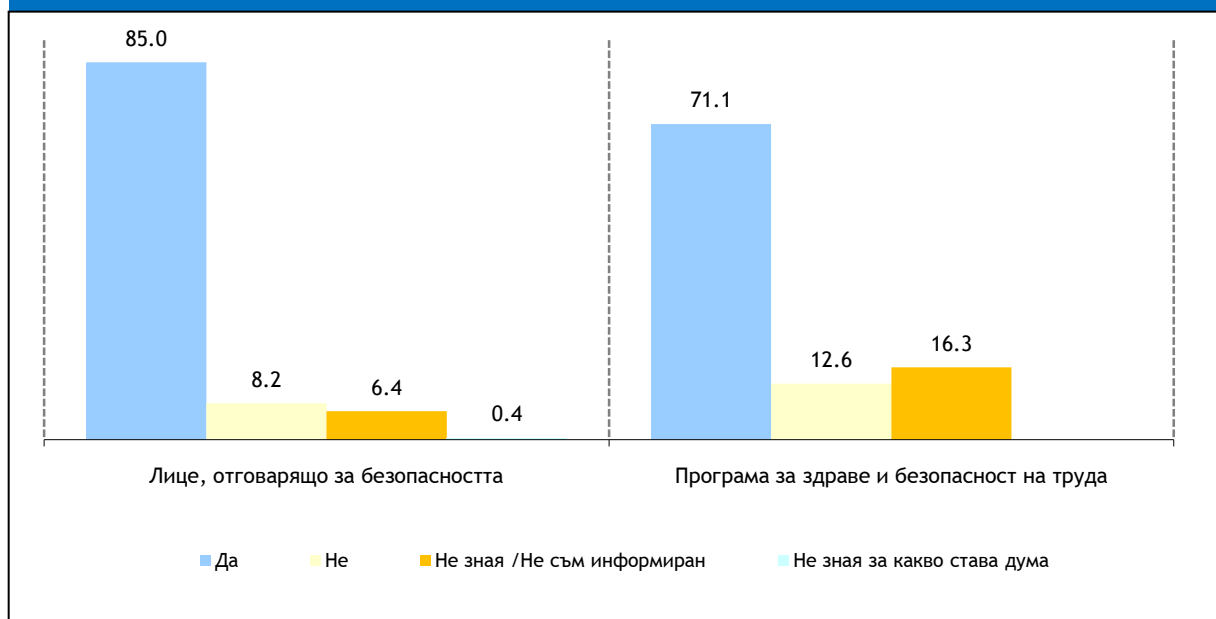

Таблица 27а

ИМА ЛИ ВЪВ ФИРМАТА, ЗА КОЯТО РАБОТИТЕ, НАЗНАЧЕНО ЛИЦЕ, ОТГОВАРЯЩО ЗА БЕЗОПАСНОСТТА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ РАБОТЕЩИ	СТРОИТЕЛСТВО	ДЪРВОДОБИВ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО
Да	85,0	87,9	77,6	87,8	82,5
Не	8,2	8,3	12,2	5,6	9,2
Не зная / Не съм информиран	6,4	3,9	8,2	6,1	8,0
Не зная за какво става дума	0,4	0,0	2,0	0,5	0,3

Таблица 27б

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ВЪВ ФИРМАТА, ЗА КОЯТО РАБОТИТЕ, ИМА ПРОГРАМА ЗА ЗДРАВЕ И БЕЗОПАСНОСТ НА ТРУДА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ РАБОТЕЩИ	СТРОИТЕЛСТВО	ДЪРВОДОБИВ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО
Да	71,1	69,9	69,4	73,6	70,6
Не	12,6	16,0	12,2	7,6	13,5
Не зная	16,3	14,1	18,4	18,8	16,0

Според проведени предходни проучвания, най-висок брой на трудови злополуки със смъртен изход има в строителството. Освен това, строителството е и секторът с най-много злополуки с изход инвалидизация. Настоящото проучване обхваща и работещите в този сектор. Резултатите показват, че именно сред строителните фирми най-често се среща отговорник за трудовата безопасност - 87,9 % от работещите в строителството заявяват, че в техните фирми има лице, отговарящо за безопасността. Същият дял държат и работещите в преработващата промишленост (87,8 %). В предприятията от другите два изследвани рисков сектора също се наблюдава подобна тенденция, но с 5 до 10 пункта по-слаба - 77,6 % от работещите в сферата на дърводобива и 82,5 % от служителите в производството знаят, че има на кого да разчитат в случай на злополука на работното си място.

Около 8 процента от работещите в сферата на дърводобива и производството заявяват, че нямат информация за човек в тяхното предприятие, който пряко да отговаря за превенцията на трудовите злополуки.

Според две трети от всички интервюирани работещи програмата за здраве и безопасност на труда е неразделна част от политиката за трудова безопасност на фирмите, в които работят. Подобно мнение се споделя във всеки от изследваните сектори на икономиката, като в преработващата промишленост този дял е най-висок - 73,6 %. Малко под 70 процента от работещите в строителството и дърводобива декларират, че в техните фирми има подобна програма.

Графика 31

СПОРЕД ВАС КОЙ ОТГОВАРЯ ЗА ВАШЕТО ЗДРАВЕ И БЕЗОПАСНОСТ НА РАБОТНОТО МЯСТО?

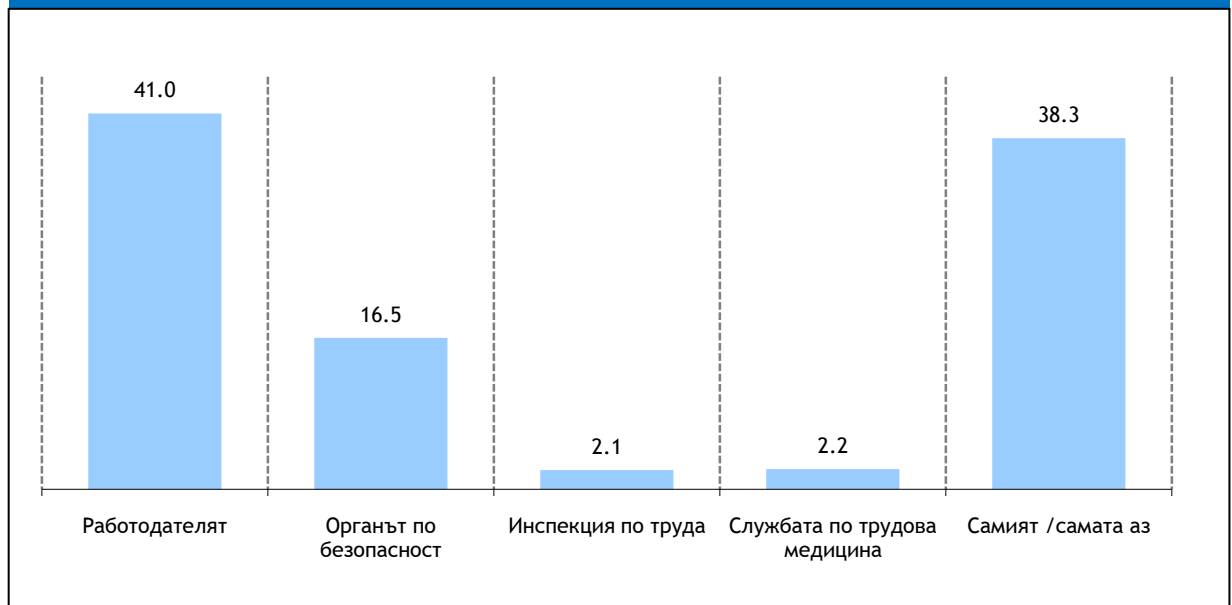

Таблица 28

СПОРЕД ВАС КОЙ ОТГОВАРЯ ЗА ВАШЕТО ЗДРАВЕ И БЕЗОПАСНОСТ НА РАБОТНОТО МЯСТО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ РАБОТЕЩИ	СТРОИТЕЛСТВО	ДЪРВОДОБИВ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО
Работодателят	41,0	46,1	51,0	47,7	32,2
Органът по безопасност	16,5	23,3	16,3	15,2	12,9
Инспекция по труда	2,1	2,4	0,0	0,0	3,4
Службата по трудова медицина	2,2	1,9	2,0	4,6	0,9
Самият /самата аз	38,3	26,2	30,6	32,5	50,6

Отговорност за безопасността на работното място носи работодателят - на това мнение са 41,0 % от всички работещи. Подобна е и нагласата за всеки от четирите сектора. Около 38,3 % са на мнение, че всеки работник сам отговаря за своята собствена трудова безопасност. Всеки шести пък споделя мнението, че специализиран орган по безопасност се грижи за превенцията и ограничаването на трудовите злоупотреби. Незначителен е дялът на работещите (4,3 %), според които пряката отговорност за тяхната трудова безопасност носят Инспекцията по труда или Службата по трудова медицина.

В сравнение с другите изследвани сектора, работещите в дърводобива най-силно демонстрират нагласата, че работодателят е отговорен за тяхната трудова безопасност - 51,0 %. Мнението, че всеки сам отговаря за своята безопасност в работата е най-силно изразено сред работещите в производството - 50,6 %.

Графика 32

ОТКЪДЕ ПОЛУЧАВАТЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОПАСНОСТИТЕ И РИСКОВЕТЕ ЗА ЗДРАВЕТО И БЕЗОПАСНОСТТА НА РАБОТНОТО МЯСТО?

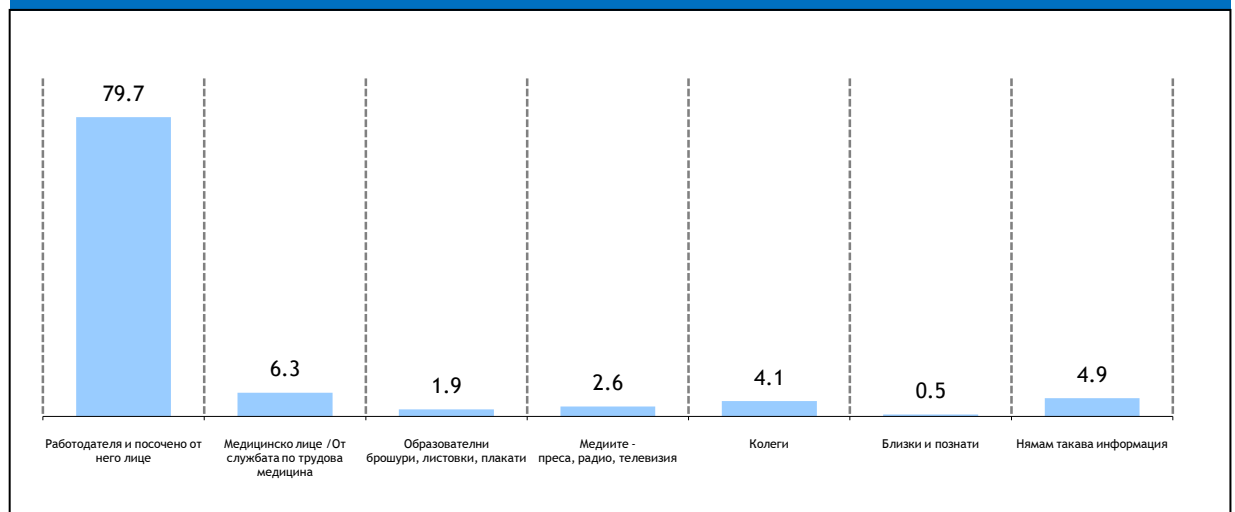

Таблица 29

ОТКЪДЕ ПОЛУЧАВАТЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОПАСНОСТИТЕ И РИКОВЕТЕ ЗА
ЗДРАВЕТО И БЕЗОПАСНОСТТА НА РАБОТНОТО МЯСТО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ РАБОТЕЩИ	СТРОИТЕЛСТВО	ДЪРВОДОБИВ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО
Работодателя и посочено от него лице	79,7	78,2	81,6	87,8	75,5
Медицинско лице /Службата по трудова медицина	6,3	9,2	8,2	4,6	5,2
Образователни брошури, листовки и плакати	1,9	3,9	0,0	2,0	0,9
Медиите - вестници и списания, радио, телевизия	2,6	1,5	4,1	2,0	3,4
Колеги	4,1	2,4	4,1	1,5	6,7
Близки и познати	0,5	0,5	0,0	0,0	0,9
Нямам такава информация	4,9	4,4	2,0	2,0	7,4

Информацията и информираността на работниците е един от най-важните фактори за ограничаване на трудовия травматизъм. Данните от настоящото изследване сочат, че 79,7 % от всички работещи получават информация за опасностите и рисковете за своето здраве от работодателя или упълномощено от него лице. Специално в преработващата промишленост този дял достига 87,8 %. Като цяло, във всеки един от разглежданите сектори подобна информация се разпространява главно от работодателя. Най-много работещи, които нямат информация за възможните рискове, има в сектора на производството - 7,4 %, докато в сферата на дърводобива и преработващата промишленост този дял е почти 4 пъти по-нисък (2,0 %).

Графика 33

НА РАБОТНОТО ВИ МЯСТО ИМА ЛИ РИСК ЗА ЗДРАВЕТО И БЕЗОПАСНОСТТА ВИ?

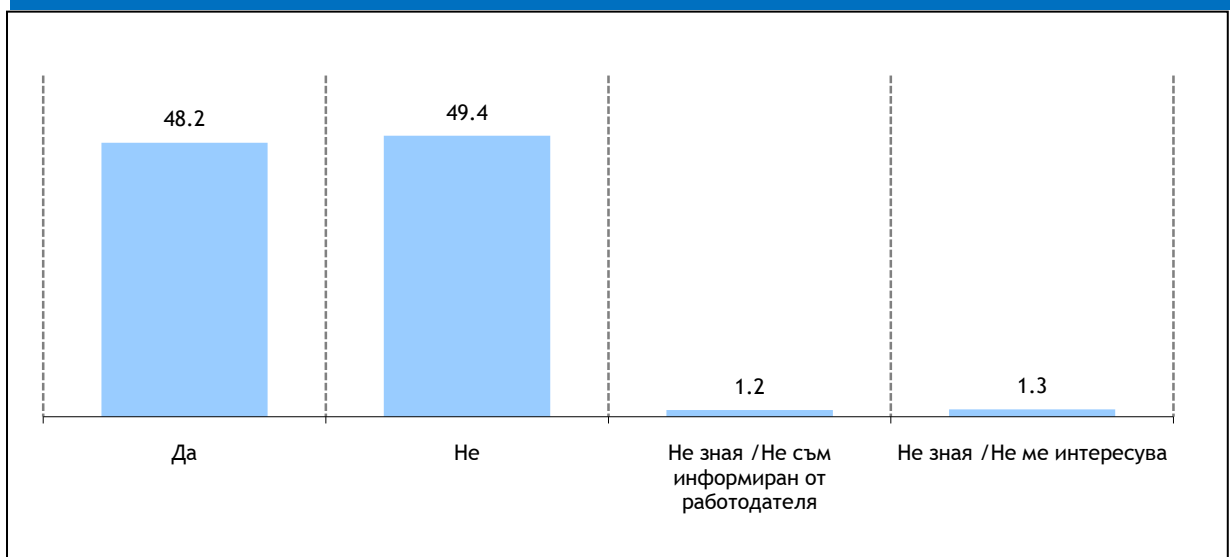

Таблица 30

НА РАБОТНОТО ВИ МЯСТО ИМА ЛИ РИСК ЗА ЗДРАВЕТО И БЕЗОПАСНОСТТА ВИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ РАБОТЕЩИ	СТРОИТЕЛСТВО	ДЪРВОДОБИВ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО
Да	48,2	52,4	49,0	55,3	41,1
Не	49,4	45,1	51,0	42,1	56,1
Не зная, защото не съм информиран от работодателя	1,2	1,5	0,0	1,5	0,9
Не зная и не ме интересува	1,3	1,0	0,0	1,0	1,8

Мненията на работещите се поделят на две почти равни половини между това, че има и че няма риск за здравето и безопасността на трудовото място. Почти половината от всички работещи (48,2 %) са на мнение, че на работното им място съществува риск. Също (почти) толкова (49,4 %) обаче, са и работещите, които изразяват спокойствие за здравето и сигурността си на работното място. Незначителен е делът на тези, които или не са информирани от своя работодател, или въобще не се интересуват от темата (2,5 %).

В преработващата промишленост и в строителството работещите виждат висок риск за здравето си и трудовата безопасност (съответно 55,3 % и 52,4 %), отколкото в другите два сектора. Значително по-слабо е изразено виждането на риск в сферата на производството (41,1 %).

Графика 34

ПРИ РАБОТАТА СИ ИЗПОЛЗВАТЕ ЛИ ЗАЩИТНИ СРЕДСТВА (КОЛЕКТИВНИ И ЛИЧНИ)?

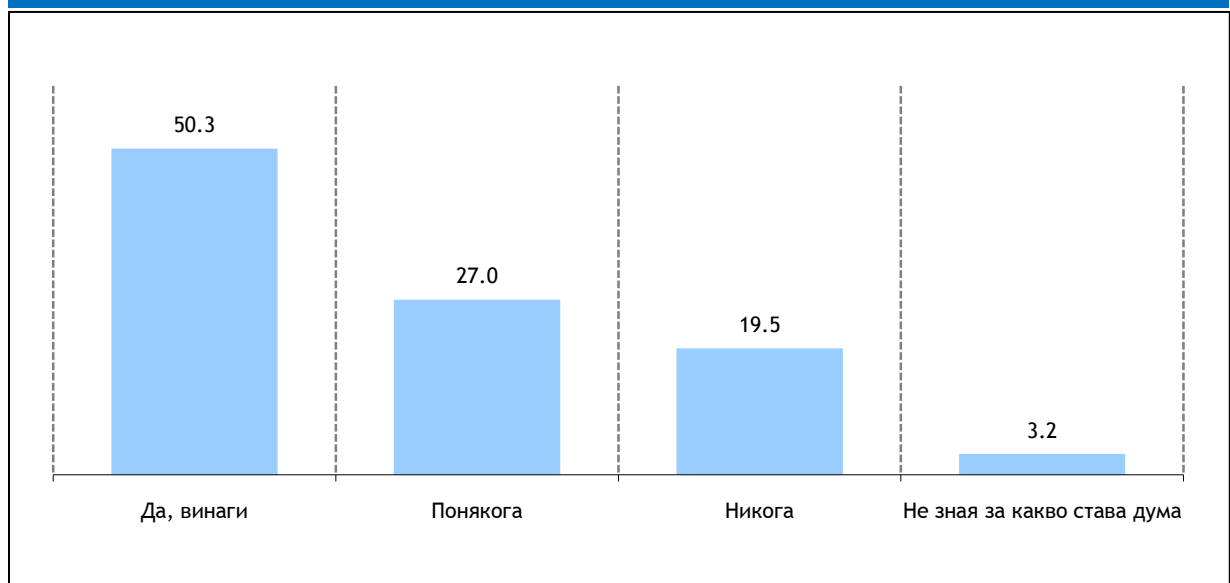

Таблица 31

ПРИ РАБОТАТА СИ ИЗПОЛЗВАТЕ ЛИ ЗАЩИТНИ СРЕДСТВА (КОЛЕКТИВНИ И ЛИЧНИ)?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ РАБОТЕЩИ	СТРОИТЕЛСТВО	ДЪРВОДОБИВ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО
Да, винаги	50,3	59,7	36,7	45,2	49,4
Понякога	27,0	22,8	46,9	28,4	25,8
Никога	19,5	16,0	14,3	21,8	21,2
Не зная за какво става дума	3,2	1,5	2,0	4,6	3,7

В секторите с най-висок риск на възможен трудов травматизъм един от най-важните елементи за превенция и безопасност е осигуряването на подходящи защитни средства в работната среда. При евентуален инцидент на работното място ползването на защитни средства (антифони, респиратори, работно облекло, очила, каска, ръкавици и др.) могат в значителна степен да ограничат степента на нараняване. Данните от проучването сочат, че всеки втори от работещите (50,3 %) винаги работи със защитни средства в предприятието. Една трета използват подобен тип защита само понякога (27,0 %). Един от всеки петима (19,5 %) заявява, че във фирмата, в която работи, липсва практика служителите да работят със каквито и да било защитни средства.

В строителството е най-разпространено и използването на защитни средства. Близо 60 процента от строителните работници винаги използват такъв тип защита по време на работа. Почти два пъти по-нисък е този дял в дърводобивния сектор.

Графика 35

СПАЗВАТЕ ЛИ ВЪТРЕШНИТЕ ПРАВИЛА ЗА БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ФИРМАТА, ЗА КОЯТО РАБОТИТЕ?

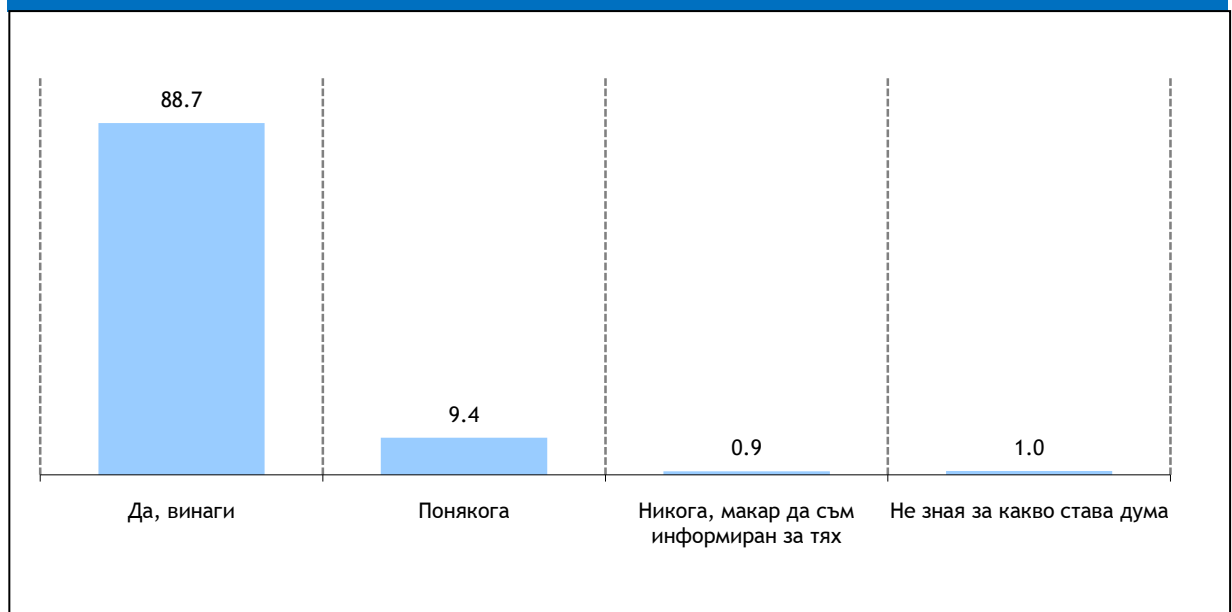

Таблица 32

СПАЗВАТЕ ЛИ ВЪТРЕШНИТЕ ПРАВИЛА ЗА БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ФИРМАТА, ЗА КОЯТО РАБОТИТЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ РАБОТЕЩИ	СТРОИТЕЛСТВО	ДЪРВОДОБИВ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО
Да, винаги	88,7	85,0	83,7	92,4	89,6
Понякога	9,4	13,6	16,3	7,6	6,7
Никога, макар да съм информиран за тях	0,9	0,5	0,0	0,0	1,8
Не зная за какво става дума	1,0	1,0	0,0	0,0	1,8

Още един важен елемент от безопасността на работното място е спазването на вътрешните правила за работа.

Като цяло, почти всички работещи заявяват, че спазват вътрешните правила за безопасност във фирмата, в която работят, винаги или почти винаги - общо 98,1 %. Тенденцията, в общи линии, се запазва и във всеки един от разглежданите сектори. Най-съвестно се спазват правилата за безопасност в сектора на преработващата промишленост - 92,4 % от работещите в този сектор заявяват, че винаги спазват вътрешнофирмените правила, докато само понякога спазват правилата останалите 7,6 %.

Графика 36

КОЛКО ЧЕСТО СЕ СРЕЩАТЕ С ЛЕКАРЯ ОТ СЛУЖБАТА ПО ТРУДОВА МЕДИЦИНА?

Таблица 33

КОЛКО ЧЕСТО СЕ СРЕЩАТЕ С ЛЕКАРЯ ОТ СЛУЖБАТА ПО ТРУДОВА МЕДИЦИНА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ РАБОТЕЩИ	СТРОИТЕЛСТВО	ДЪРВОДОБИВ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО
При извършване на оценка на риска на работното място	18,9	28,2	6,1	13,2	18,4
При провеждане на медицински прегледи	52,3	36,9	81,6	57,9	54,3
Никога не съм го срещал/а	17,2	21,4	4,1	18,3	16,0
Не зная, че има такава служба	11,6	13,6	8,2	10,7	11,3

Повече от половината от всички работещи заявяват, че срещите с лекар от Службата по трудова медицина се организират най-често при инициирани от страна на работодателя медицински прегледи на служителите. Част от задълженията на работодателите по ЗБУТ е изготвяне на оценка на риска на работното място. Като част от тази оценка са и срещите с лекаря от Службата по трудова медицина. Почти една пета от всички интервюирани работещи заявяват, че се срещат с това медицинско лице, когато работодателят извършва оценка на риска. Тези, които никога не са се срещали с него, са около 17 процента. Близко 12 процента пък въобще не знаят, че съществува Служба по трудова медицина.

Около 81,6 % от работещите в дърводобива се срещат с лекаря от Служба по трудова медицина, когато си правят медицински прегледи, докато при работещите в строителството този дял е около два пъти по-нисък - 36,9 %. Също в строителството са и най-много от работещите, които никога не са се срещали със специалист по трудова медицина - 21,4 %.

Графика 37

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ СПАЗВАНЕТО НА ПРАВИЛАТА ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА... НАМАЛЯВАТ РИСКА ОТ ЗЛОПОЛУКА, УВРЕЖДАНЕ ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНО ЗАБОЛЯВАНЕ НА ВАС ИЛИ ВАШИТЕ КОЛЕГИ?

Таблица 34

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ СПАЗВАНЕТО НА ПРАВИЛАТА ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА... НАМАЛЯВАТ РИСКА ОТ ЗЛОПОЛУКА, УВРЕЖДАНЕ ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНО ЗАБОЛЯВАНЕ НА ВАС ИЛИ ВАШИТЕ КОЛЕГИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ РАБОТЕЩИ	СТРОИТЕЛСТВО	ДЪРВОДОБИВ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО
Да	93,4	93,7	98,0	94,9	91,7
Не	2,6	1,9	2,0	3,0	2,8
Да, обаче защитните средства пречат на работата ми	2,8	3,4	0,0	1,5	3,7
Не ме интересува	1,2	1,0	0,0	0,5	1,8

Голямото мнозинство от работещите (93,4 %) споделят мнението, че спазването на вътрешнофирмените правила за безопасност на труда намаляват риска от злополука, увреждане или професионално заболяване. Само 2,6 % не споделят това мнение, а други 2,6 % заявяват, че защитните средства им пречат на работата.

Почти всички (98,0 %), работещи в сектора дърводобив категорично заявяват, че спазването на правилата за трудова безопасност е много важно за превенция на злополуките и професионалните заболявания.

V. Отношение към безопасно шофиране

От участвалите в изследването лица, близо 32 процента имат и книжка, и личен автомобил. Малко повече са хората, които нямат нито личен автомобил, нито книжка - 39 процента, като този дял е най-висок сред уязвимата група на хората с увреждания. Около 7 процента от българите нямат книжка, но притежават личен автомобил и може да се предположи, че го управляват. Около 5 процента са тези, които имат свидетелство за правоуправление, но нямат личен автомобил и изобщо не шофират. Около 14 процента от всички са заявили, че друг член на семейството притежава личен автомобил.

Сред хората, притежаващи както книжка, така и личен автомобил, най-нисък е дялът на хората с увреждания - 11,5 %, следвани от ромите и турците - с 21,5 процента. Живеещите в отдалечени райони хора, които притежават книжка и личен автомобил, са 36 процента. По този показател най-висок е дялът на респондентите, живеещи в неотдалечени райони - почти всеки втори.

При тези, които притежават личен автомобил, но нямат свидетелство за правоуправление, които общо са 7,4 % от всички, над 10 процента живеят в отдалечени населени места, което вероятно е и причината техният дял да бъде най-висок в сравнение с другите групи население.

Сред ниския дял от 4,9 % на хората, имащи шофьорска книжка, но не притежават и не управляват автомобил, няма ясно изразена разлика между населеното място, етническата група или здравословното състояние.

Най-малката група е тази на хората, които имат книжка, нямат личен автомобил, но управляват чужд - 3 процента от всички. Тук най-високият дял е на тези, които живеят в неотдалечени райони (4,8 %). След тях са българите от малцинствата (3,0 %) и накрая - хората с увреждания (0,5 %).

Графика 38

ИМАТЕ ЛИ ЛИЧЕН (СЕМЕЕН) АВТОМОБИЛ И ШОФЬОРСКА КНИЖКА?

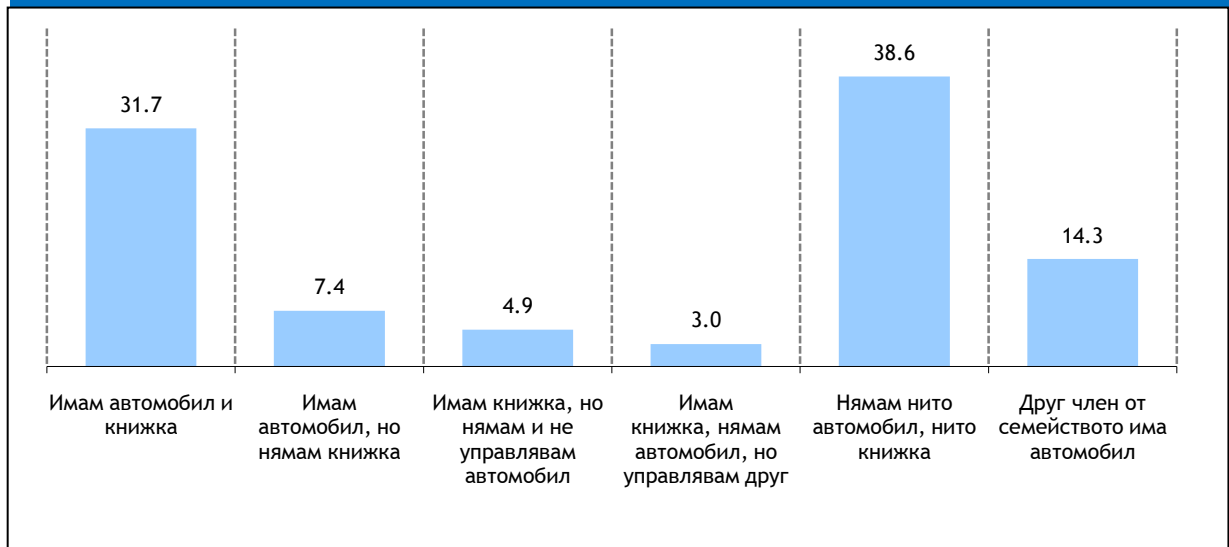

Таблица 35

ИМАТЕ ЛИ ЛИЧЕН (СЕМЕЕН) АВТОМОБИЛ И ШОФЬОРСКА КНИЖКА?

ПРИТЕЖАНИЯ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Имам автомобил и шофьорска книжка	31,7	43,1	35,6	11,5	21,5
Имам автомобил, но нямам шофьорска книжка	7,4	7,3	10,5	4,5	4,5
Имам шофьорска книжка, но нямам и не управлявам автомобил	4,9	6,8	5,0	3,0	3,0
Имам шофьорска книжка, нямам автомобил, но управлявам друг	3,0	4,8	2,5	0,5	3,0
Нямам нито автомобил, нито шофьорска книжка	38,6	24,1	29,8	65,5	58,5
Друг член на семейството има автомобил	14,3	14,0	16,5	15,0	9,5

Около една трета от всички интервюирани заявяват, че познават много добре законите и правилата за движение по пътищата. Най-висока степен на познание демонстрират живеещите в неотдалечени райони (48,1 %) - с дял около 12 пункта по-висок от средния за всички с оценка на познание „много добре”. Всички други групи население оценяват своето познание на правилата по-слабо. При живеещите в отдалечени райони преобладава оценката „добре”, при хората с увреждания - „средно”. Два пъти по-висок от средния за всички е дялът на ромите и турците, които оценяват своето познание като „слабо”.

Като цяло, малко повече са българите, които твърдят, че познават значението на маркировката в сравнение с тези, които познават значението на пътните знаци. Повече са също тези, които считат, че познават правилата за безопасност на пътя в сравнение с тези, които познават Правилника за движение по

пътищата. Най-слабо се познава от всички Законът за движение по пътищата (много добре - 29,7 %, а средно до много слабо - 47,7 %).

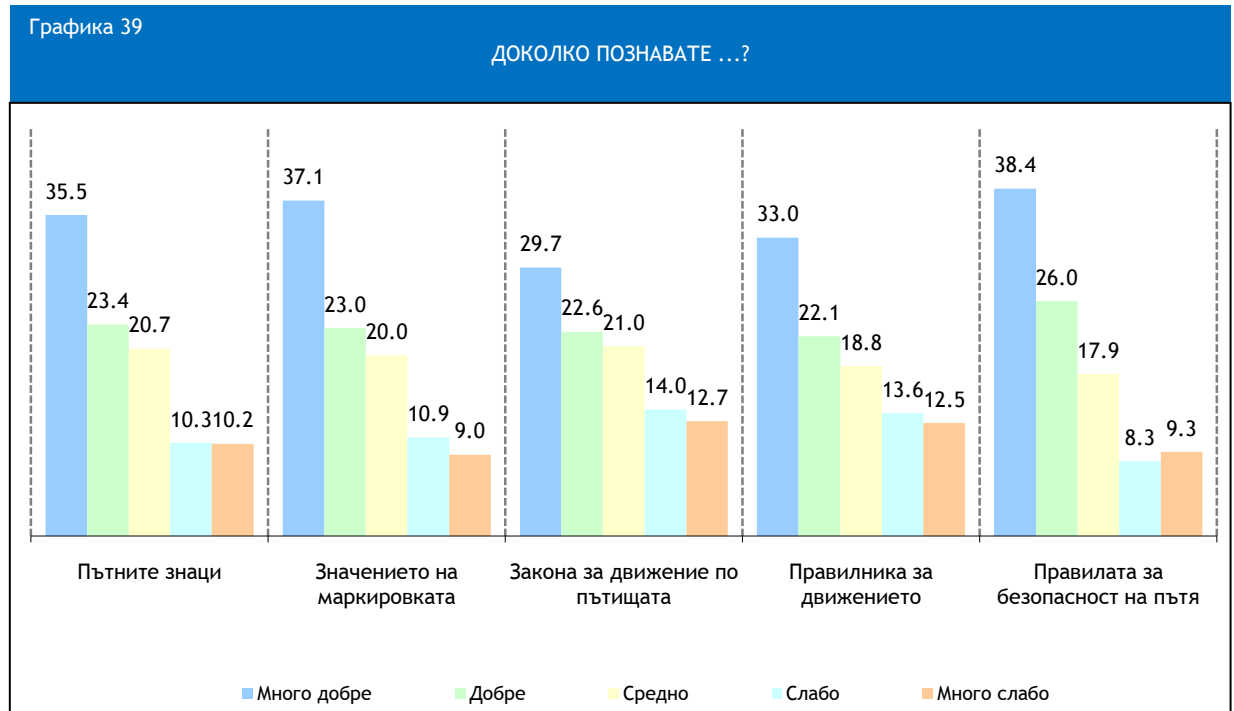

Таблица 36а

ДОКОЛКО ПОЗНАВАТЕ ПЪТНИТЕ ЗНАЦИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Много добре	35,5	48,1	34,8	20,0	27,0
Добре	23,4	24,3	29,8	12,0	20,0
Средно	20,7	16,3	21,1	29,0	20,5
Слабо	10,3	7,5	9,5	15,5	12,0
Много слабо	10,2	3,8	4,8	23,5	20,5

Таблица 36б

ДОКОЛКО ПОЗНАВАТЕ ЗНАЧЕНИЕТО НА МАРКИРОВКАТА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Много добре	37,1	49,6	37,3	23,5	25,5
Добре	23,0	22,6	26,8	17,5	21,5
Средно	20,0	17,8	18,5	29,5	18,0
Слабо	10,9	6,3	11,8	14,5	14,5
Много слабо	9,0	3,8	5,5	15,0	20,5

Таблица 36в

ДОКОЛКО ПОЗНАВАТЕ ЗАКОНА ЗА ДВИЖЕНИЕТО НА ПЪТИЩАТА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Много добре	29,7	39,8	27,8	18,5	24,5
Добре	22,6	25,6	28,1	11,0	17,5
Средно	21,0	18,8	22,6	25,5	17,5
Слабо	14,0	11,3	13,5	20,0	14,5
Много слабо	12,7	4,5	8,0	25,0	26,0

Таблица 36г

ДОКОЛКО ПОЗНАВАТЕ ПРАВИЛНИКА ЗА ДВИЖЕНИЕТО?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Много добре	33,0	46,1	29,6	22,0	24,5
Добре	22,1	20,8	28,8	16,0	17,5
Средно	18,8	17,3	19,3	22,0	17,5
Слабо	13,6	10,5	14,0	18,5	14,0
Много слабо	12,5	5,3	8,3	21,5	26,5

Таблица 36д

ДОКОЛКО ПОЗНАВАТЕ ПРАВИЛАТА ЗА БЕЗОПАСНОСТ НА ПЪТЯ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Много добре	38,4	52,4	35,6	27,0	27,5
Добре	26,0	25,8	30,3	21,5	22,5
Средно	17,9	12,8	19,5	24,5	18,0
Слабо	8,3	5,3	8,5	12,0	10,5
Много слабо	9,3	3,8	6,0	15,0	21,5

Повече от две трети от всички споделят разбирането, че преди кормуване е недопустимо да се консумира алкохол. До едно стандартно питие смятат, че е допустимо 16,4 %. Около 1 процент от всички са на мнение, че са позволени и повече от едно питие. За други - 1,5 процента - дори повече от четири стандартни питиета са допустими преди шофиране. Един от всеки десет заявява, че не знае точно допустимото количество алкохол, преди човек да седне зад волана.

Хората с увреждания са най-отричащи пиенето преди шофиране - 84 процента, следвани от роми и турци с 73 процента. Значително по-нисък е делът на тези, които считат, че пиенето на алкохол е недопустимо преди шофиране, сред живеещите в неотдалечени райони - 58,4 %.

До едно стандартно питие са най-склонни да се ограничат българите от неотдалечените райони на страната с 22,8 процента, като по същия критерий най-нисък е делът на хората с увреждания - 7,5 процента. Сред ромите, турците и живеещите в отдалечени райони едно питие се възприема като допустимо от около 15 процента от представителите и на двете групи.

Графика 40

СПОРЕД ВАС, ПРИБЛИЗИТЕЛНО КОЛКО СТАНДАРТНИ ПИТИЕТА БИ МОГЪЛ ДА ИЗПИЕ ДАДЕ ШОФЬОР ПРЕДИ КОРМУВАНЕ, БЕЗ ДА ПРЕВИШИ ДОПУСТИМИТЕ ПО ЗАКОН 0,5 НА ХИЛЯДА КОНЦЕНТРАЦИЯ НА АЛКОХОЛ В КРЪВТА?

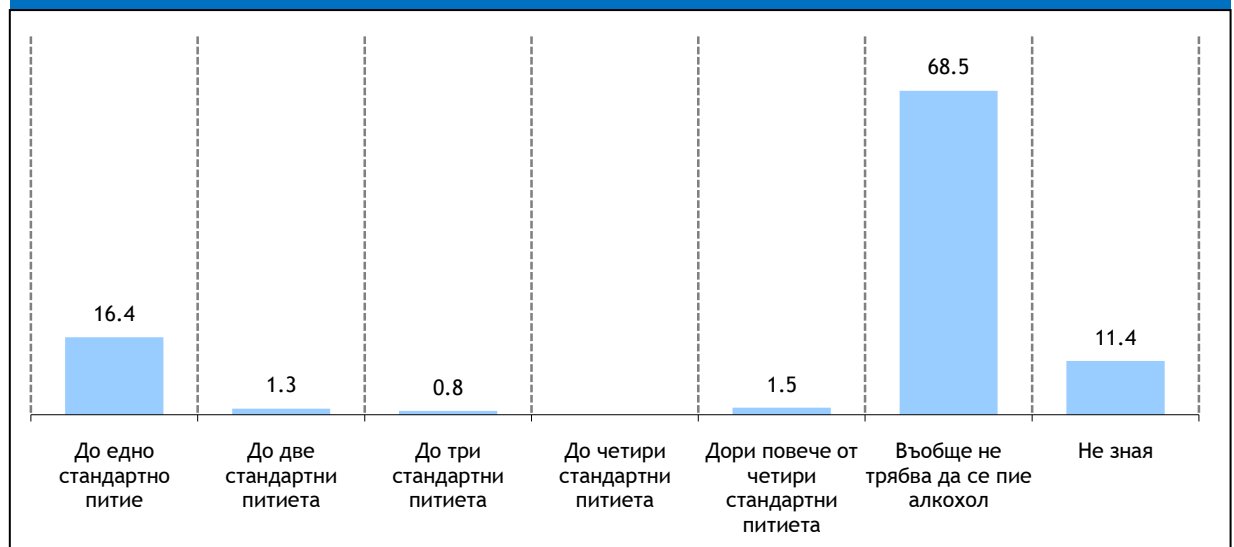

Таблица 37

СПОРЕД ВАС, ПРИБЛИЗИТЕЛНО КОЛКО СТАНДАРТНИ ПИТИЕТА БИ МОГЪЛ ДА ИЗПИЕ ДАДЕ ШОФЬОР ПРЕДИ КОРМУВАНЕ, БЕЗ ДА ПРЕВИШИ ДОПУСТИМИТЕ ПО ЗАКОН 0,5 НА ХИЛЯДА КОНЦЕНТРАЦИЯ НА АЛКОХОЛ В КРЪВТА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
До едно стандартно пиете	16,4	22,8	15,3	7,5	15,0
До две стандартни пиетета	1,3	1,3	2,3	1,0	0,0
До три стандартни пиетета	0,8	1,0	1,0	0,5	0,0
До четири стандартни пиетета	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дори и повече от четири стандартни пиетета	1,5	2,3	0,8	2,5	0,5
Въобще не трябва да се пие алкохол, за да не се превишат...	68,5	58,4	69,2	83,5	72,5
Не зная	11,4	14,3	11,5	5,0	12,0

Близо 90 процента от участвалите в изследването възприемат обезопасителния колан като полезен. Други 8 процента слагат колана, без да бъдат убедени в неговата полезност и го приемат като задължение. Около 3 процента са респондентите, според които обезопасителният колан не помага, а 1,3 процента твърдят че им пречи и ги задушават. И в четирите групи делът на тези, за които коланът е полезен, надхвърля 80 процента, като единствено при хората с увреждания този дял е с 10 пункта повече.

Графика 41

КАКВО МИСЛИТЕ ЗА ОБЕЗОПАСИТЕЛНИЯ КОЛАН?

Таблица 38

КАКВО МИСЛИТЕ ЗА ОБЕЗОПАСИТЕЛНИЯ КОЛАН?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Полезен е и предотвратява тежки наранявания при инциденти	85,9	83,2	86,0	92,5	84,5
Не смятам, че помага	3,3	5,3	2,3	1,5	3,0
Пречи ми и ме задушава	1,3	2,0	1,5	0,0	0,5
Аз съм достатъчно силен, за да се справя и без него	0,4	0,3	0,5	1,0	0,0
Не зная дали е полезен, но щом трябва, ще го слагам	7,7	8,3	8,8	5,0	7,0
Друго	1,5	1,0	1,0	0,0	5,0

Трима от всеки четирима анкетирани декларират, че винаги слагат обезопасителен колан при пътуване, един от петима - понякога ползва колан. Най-редовно предпазен колан използват представителите на уязвимата група на хора с увреждания.

Само 1,1 процента са тези, които изобщо не слагат колани. Най-рядко предпазният колан влиза в употреба сред групата на малцинствата - 3,5 процента, като в тази група е и най-високият дял на неползващите предпазен колан, поради разбирането, че той не е необходим, когато човек се вози на задната седалка.

Графика 42

ПРИ ПЪТУВАНЕ В АВТОМОБИЛ ОБИКНОВЕНО ПОЛЗВАТЕ ЛИ ОБЕЗОПАСИТЕЛНИ КОЛАНИ?

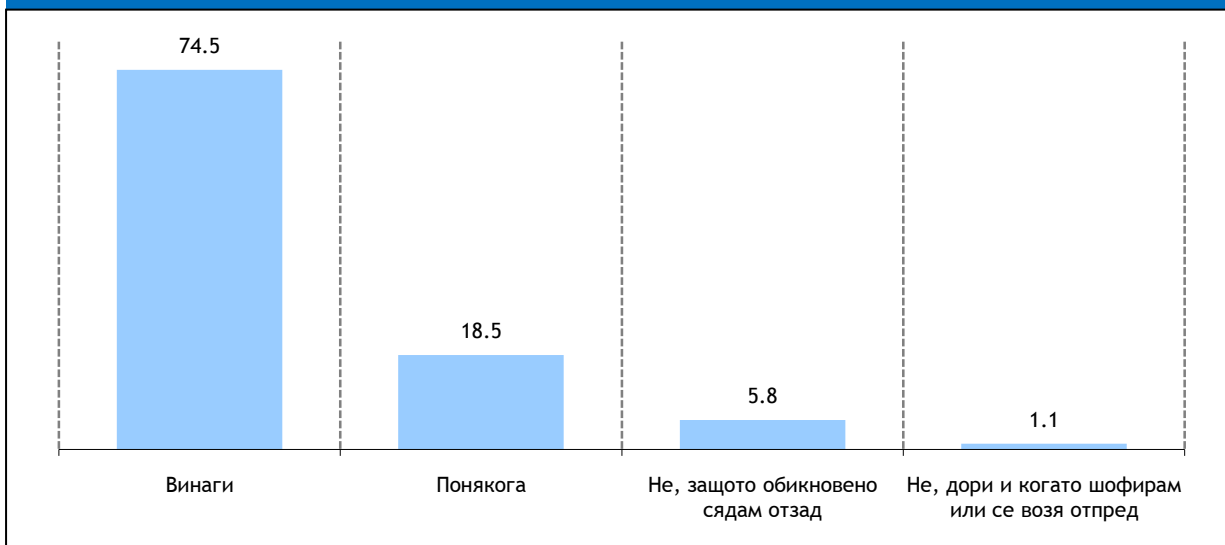

Таблица 39

ПРИ ПЪТУВАНЕ В АВТОМОБИЛ ОБИКНОВЕНО ПОЛЗВАТЕ ЛИ БЕЗОПАСИТЕЛНИ КОЛАНИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Винаги	74,5	76,2	75,2	83,5	61,0
Понякога	18,5	19,0	19,5	10,5	23,5
Не, защото обикновено сядам отзад	5,8	3,8	5,0	5,5	12,0
Не, дори и когато шофирам или се возя отпред	1,1	1,0	0,3	0,5	3,5

Близо 40 процента от анкетираните никога не са управлявали автомобил след употреба на алкохол. Близо 6 процента, обаче, са се качвали зад волана повече от веднъж след приемането на алкохол - това са около 15 процента от всички, които въобще управляват автомобил. Около 0,5 % твърдят, че винаги карат, дори да са пили. Този дял е най-висок сред хората от отдалечените райони и етническите групи. Сред ромите - 1,6 % заявяват, че винаги шофират, след като са консумирали алкохол.

Графика 43

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА УПРАВЛЯВАТЕ МПС, СЛЕД КАТО СЕ УПОТРЕБИЛИ АЛКОХОЛ?

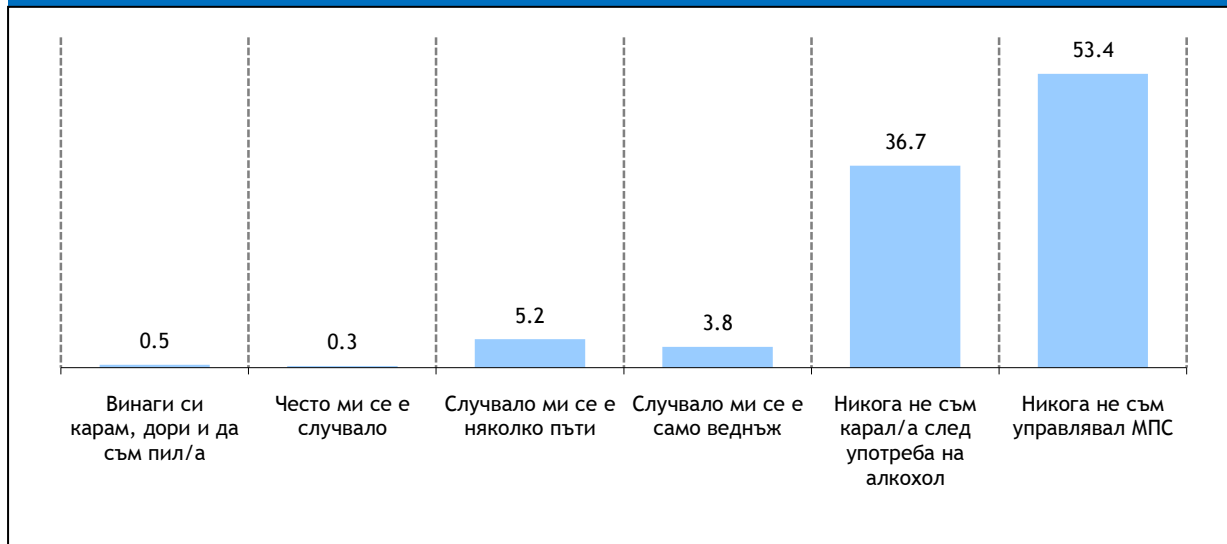

Таблица 40

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА УПРАВЛЯВАТЕ МПС, СЛЕД КАТО СЕ УПОТРЕБИЛИ АЛКОХОЛ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Винаги си карам, дори и да съм пил/а	0,5	0,5	0,8	0,0	0,5
Често ми се е случвало	0,3	0,3	0,8	0,0	0,0
Случвало ми се е няколко пъти	5,2	8,8	6,0	0,5	1,0
Случвало ми се е само веднъж	3,8	8,0	2,0	0,5	2,5
Никога не съм карал/а след употреба на алкохол	36,7	46,6	41,4	14,5	30,0
Никога не съм управлявал/а МПС	53,4	35,8	49,1	84,5	66,0

На около две трети от всички никога не им се е случвало да се возят при водач, който е употребил алкохол. От друга страна, на всеки пети това му се случвало няколко пъти, а на около 3 процента това им се случва често. Макар и нисък - 0,7 % - налице е дял българи, за които това е ежедневие. С водач, употребил алкохол, най-често се возят живеещите в отдалечени райони.

Графика 44

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА СЕ ВОЗИТЕ НА МПС, ЧИИТО ВОДАЧ Е УПОТРЕБИЛ/А АЛКОХОЛ?

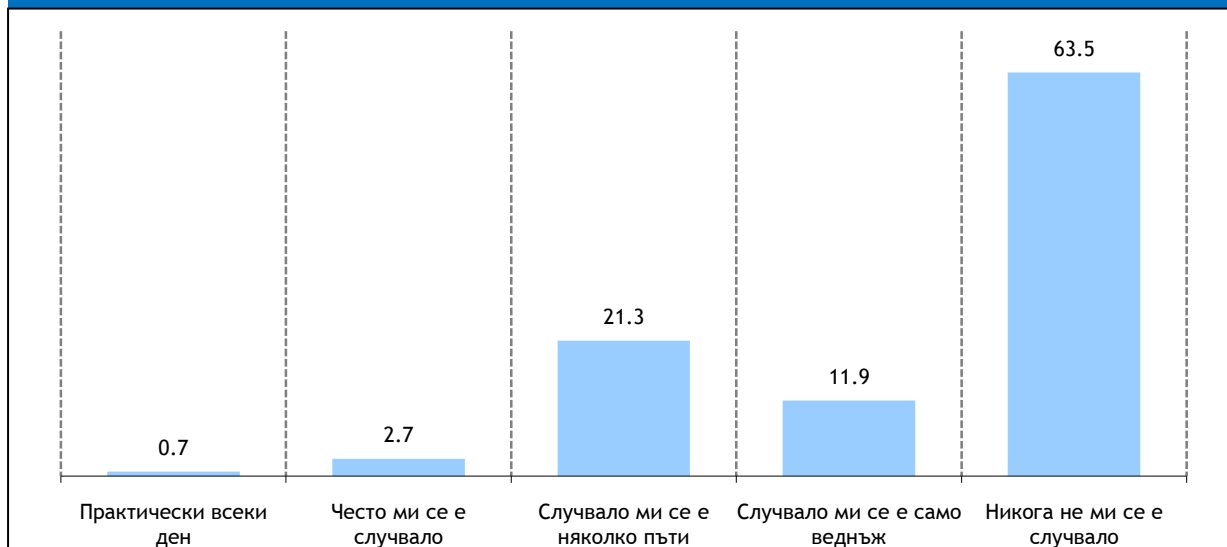

Таблица 41

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА СЕ ВОЗИТЕ НА МПС, ЧИТО ВОДАЧ Е УПОТРЕБИЛ/А АЛКОХОЛ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Практически всеки ден	0,7	0,5	1,3	0,0	0,5
Често ми се е случвало	2,7	3,0	2,8	2,5	2,0
Случвало ми се е няколко пъти	21,3	27,3	22,8	13,5	14,0
Случвало ми се е само веднъж	11,9	14,5	11,0	9,0	11,0
Никога не ми се е случвало	63,5	54,6	62,2	75,0	72,5

Около 60 процента от българите декларират, че никога не пресичат улица, без да се огледат за идващ автомобил. Всеки пети признава, че е пресичал поне няколко пъти, без да се огледа. За около 4 процента това практически е ежедневие. Най-често невнимание при пресичане проявяват хората с увреждания и представителите на малцинствата. По-рядко невнимание се среща сред жителите на отдалечените и неотдалечените райони на страната. От друга страна, обаче, най-внимателни при пресичане са също представителите на уязвимите групи.

Графика 45

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е КАТО ПЕШЕХОДЕЦ ДА ПРЕМИНЕТЕ ПРЕЗ УЛИЦАТА (ПЪТЯ), БЕЗ ДА СЕ ОГЛЕДАТЕ ДАЛИ НЕ ИДВА АВТОМОБИЛ?

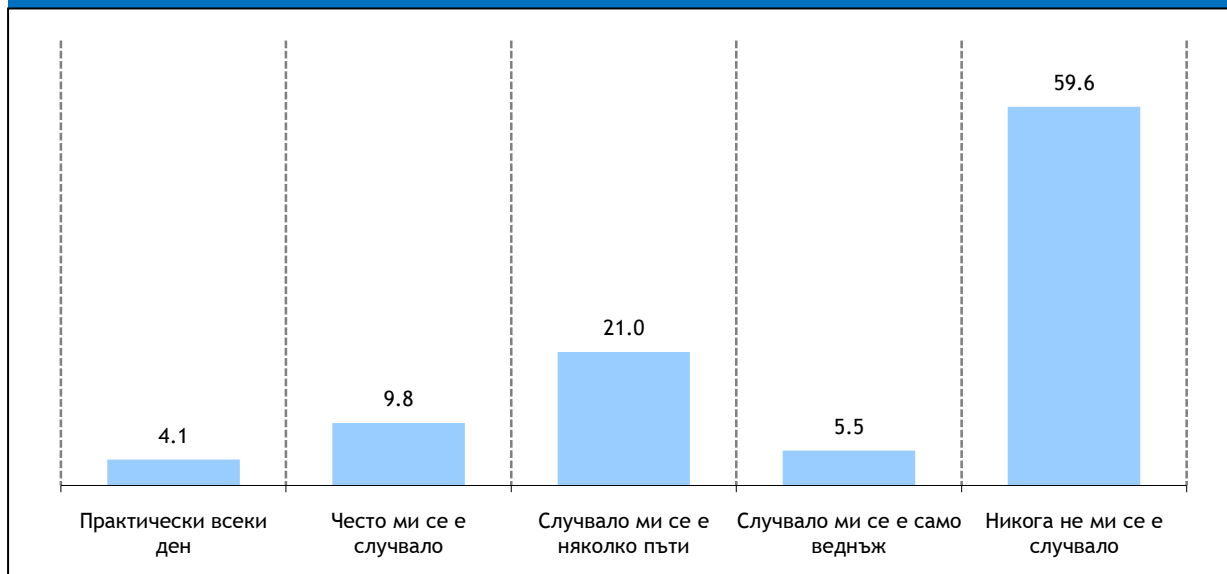

Таблица 42

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е КАТО ПЕШЕХОДЕЦ ДА ПРЕМИНЕТЕ ПРЕЗ УЛИЦАТА (ПЪТЯ), БЕЗ ДА СЕ ОГЛЕДАТЕ ДАЛИ НЕ ИДВА АВТОМОБИЛ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Практически всеки ден	4,1	4,3	5,0	3,5	2,5
Често ми се е случвало	9,8	9,3	8,3	14,0	10,0
Случвало ми се е няколко пъти	21,0	26,3	24,3	14,0	10,5
Случвало ми се е само веднъж	5,5	5,3	6,0	4,0	6,5
Никога не ми се е случвало	59,6	54,9	56,4	64,5	70,5

На почти половината от интервюираните никога не им се е случвало да носят светлоотразители при движение през нощта, защото нямат такива - 46,4 %, а други близо 6 процента никога не са чували за светлоотразителни жилетки, като делът на последните е най-висок сред ромите и турците - със 17,5 % - значително по-висок в сравнение с останалите групи население, при които не надхвърля 4 процента.

Всеки трети е на мнение, че светлоотразителните жилетки са ненужни. Най-висок дял на използващите редовно подобни жилетки има сред живеещите в неотдалечените и отдалечени райони на страната.

Графика 46

ПРИ ДВИЖЕНИЕ ПРЕЗ НОЩТА (ПО ТЪМНО) КАТО ПЕШЕХОДЕЦ, ВЕЛОСИПЕДИСТ ИЛИ В КАРУЦА НОСИТЕ ЛИ СВЕЛООТРАЗИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ ИЛИ СВЕЛООТРАЗИТЕЛНА ЖИЛЕТКА?

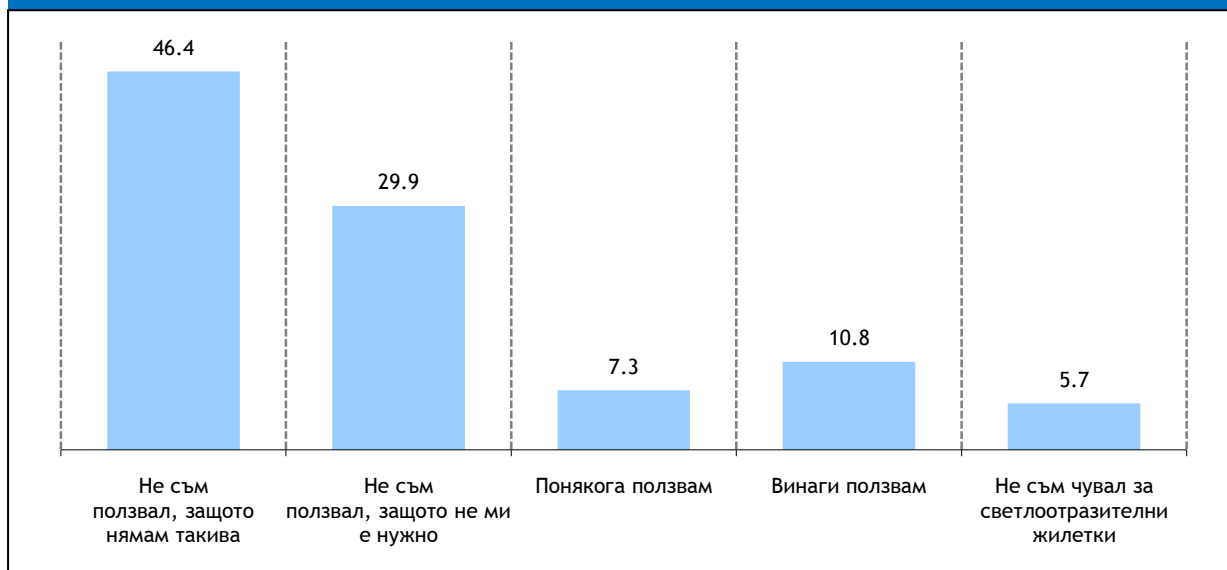

Таблица 43

ПРИ ДВИЖЕНИЕ ПРЕЗ НОЩТА (ПО ТЪМНО) КАТО ПЕШЕХОДЕЦ, ВЕЛОСИПЕДИСТ ИЛИ В КАРУЦА НОСИТЕ ЛИ СВЕЛООТРАЗИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ ИЛИ СВЕЛООТРАЗИТЕЛНА ЖИЛЕТКА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Не съм ползвал/а, защото нямам такива	46,4	41,1	47,4	50,0	51,5
Не съм ползвал/а, защото не ми е нужно	29,9	34,6	25,8	36,5	22,0
Понякога ползвам	7,3	9,0	9,3	2,5	4,5
Винаги ползвам	10,8	12,0	14,5	7,0	4,5
Не съм чувал/а за светлоотразителни жилетки	5,7	3,3	3,0	4,0	17,5

Голямото мнозинство от хората споделят мнението, че ако в автомобила се превозва малко дете, то трябва да се поставя в специална детска седалка, а ако е по-голямо - трябва да му се сложи обезопасителен колан. За 8,6 % обаче, е достатъчно детето да се постави на задната седалка. Други 7,7 % допускат други форми на возене на дете в автомобила, като за 0,3 % дори возенето в скута на шофьора е безопасно. Последното е по-широко разпространено като разбиране сред българите от малцинствата (при ромите - 0,8 %).

Графика 47

КАК СПОРЕД ВАС ТРЯБВА ДА СЕ ПРЕВОЗВА БЕЗОПАСНО ДЕТЕ В АВТОМОБИЛ?

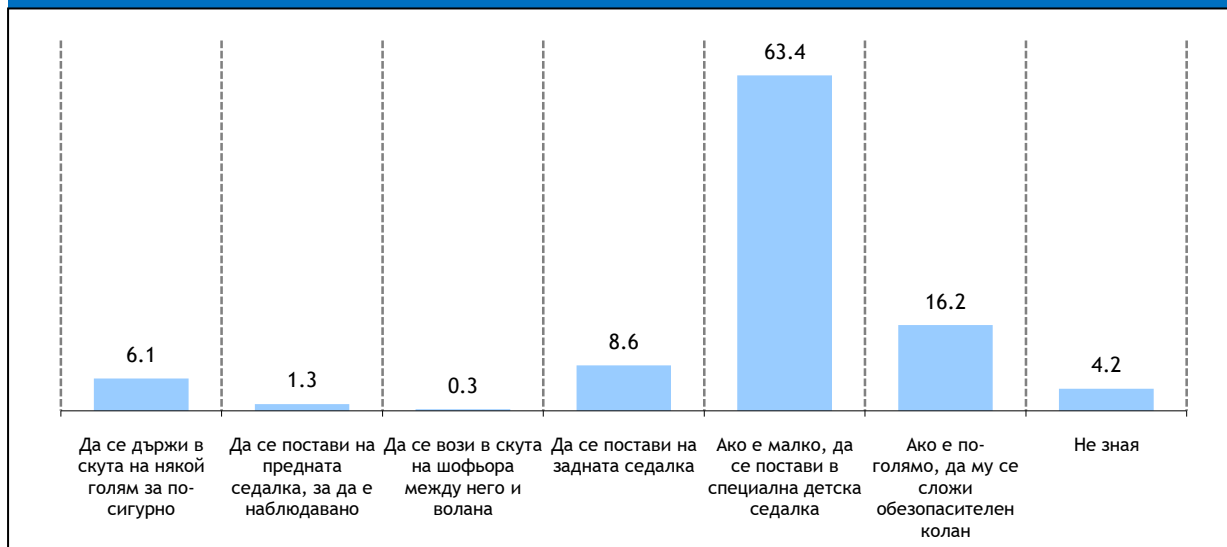

Таблица 44

КАК СПОРЕД ВАС ТРЯБВА ДА СЕ ПРЕВОЗВА БЕЗОПАСНО ДЕТЕ В АВТОМОБИЛ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да се държи в скута на някой голям за по-сигурно	6,1	4,0	5,5	2,0	15,5
Да се постави на предната седалка, за да бъде наблюдавано	1,3	1,8	1,8	0,5	0,0
Да се вози в скута на шофьора между него и волана	0,3	0,3	0,3	0,5	0,0
Да се постави на задната седалка	8,6	8,5	6,0	7,0	15,5
Ако е малко, да се постави в специална детска седалка	63,4	64,7	67,9	74,0	41,5
Ако е по-голямо, да му се постави обезопасителния колан	16,2	19,8	14,5	14,5	14,0
Не зная	4,2	1,0	4,0	1,5	13,5

VI. Битов травматизъм

Близо 90 процента от всички интервюирани българи се запознават с инструкциите за безопасна работа с електрически и други домакински уреди, преди да започнат да ги използват, а над 90 процента твърдят, че спазват инструкциите по време на работата с уредите.

Като цяло, тези дялове не зависят нито от местожителството, нито от това, дали човек е с увреждания или не. Сред малцинствените групи тази практика е малко под средното за всички, но отново голямото мнозинство - над 80 процента - декларират, че четат предварително инструкциите, а близо 90 процента - че ги спазват.

Графика 48

ЗАПОЗНАВАТЕ ЛИ СЕ ПРЕДВАРИТЕЛНО С ИНСТРУКЦИИТЕ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА, ПРЕДИ ДА ИЗПОЛЗВАТЕ ЕЛЕКТРИЧЕСКИ И ДРУГИ ДОМАКИНСКИ УРЕДИ?
СПАЗВАТЕ ЛИ ДАДЕНИТЕ ИНСТРУКЦИИ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ДОМАКИНСКИЕЛЕКТРИЧЕСКИ И ДРУГИ УРЕДИ?

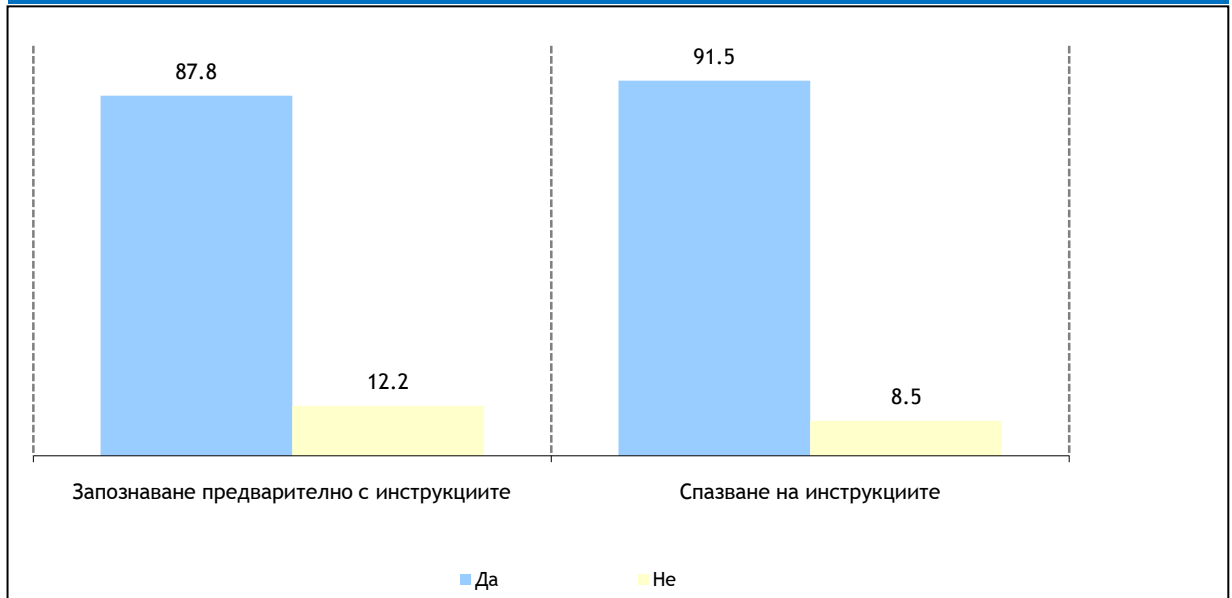

Таблица 45а

ЗАПОЗНАВАТЕ ЛИ СЕ ПРЕДВАРИТЕЛНО С ИНСТРУКЦИИТЕ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА, ПРЕДИ ДА ИЗПОЛЗВАТЕ ЕЛЕКТРИЧЕСКИ И ДРУГИ ДОМАКИНСКИ УРЕДИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	87,8	86,7	90,2	92,0	81,0
Не	12,2	13,3	9,8	8,0	19,0

Таблица 456

СПАЗВАТЕ ЛИ ДАДЕНИТЕ ИНСТРУКЦИИ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ДОМАКИНСКИЕЛЕКТРИЧЕСКИ И ДРУГИ УРЕДИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	91,5	90,5	92,5	95,5	87,5
Не	8,5	9,5	7,5	4,5	12,5

Значителен е дялът на хората, които заявяват, че не са запознати с мерките за безопасност при употребата на опасни и токсични вещества в дома. Този дял е най-висок сред групата на ромите и турците - всеки трети не знае какви мерки да спазва, когато борави с опасни препарати. Но този висок дял сред тази група се дължи на ромите, от които половината твърдят, че не познават мерките.

Най-информирани, в сравнение с останалите групи, са интервюираните, които живеят в неотдалечените райони на страната - при тях над 82 процента заявяват, че са запознати с мерките за безопасност при употреба на опасни и токсични вещества в дома. Дялът на далите същия отговор в отдалечените населени места е малко по-нисък - почти 80 процента.

Една четвърт от хората с увреждания не познават мерките за работа с подобни вещества.

Графика 49

ЗАПОЗНАТИ ЛИ СТЕ С МЕРКИТЕ ЗА БЕЗОПАСНОСТ ПРИ УПОТРЕБА НА ОПАСНИ И ТОКСИЧНИ ВЕЩЕСТВА В ДОМА?

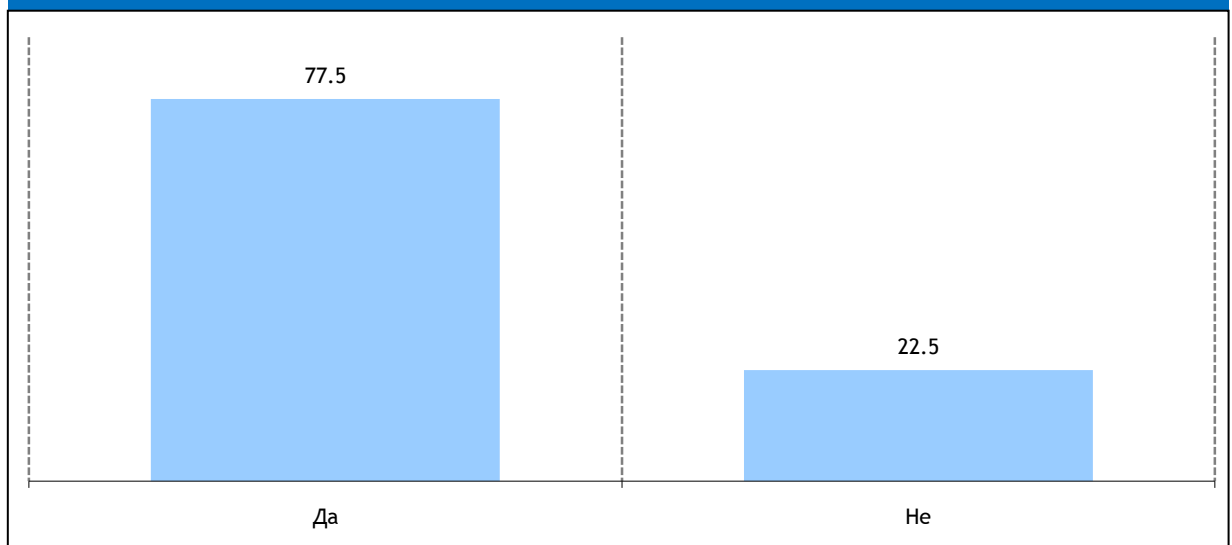

Таблица 46

ЗАПОЗНАТИ ЛИ СТЕ С МЕРКИТЕ ЗА БЕЗОПАСНОСТ ПРИ УПОТРЕБА НА ОПАСНИ И ТОКСИЧНИ ВЕЩЕСТВА В ДОМА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	77,5	82,5	79,9	76,0	64,5
Не	22,5	17,5	20,1	24,0	35,5

Почти две трети от всички респонденти стават свидетели на агресивно поведение следствие на употребата на алкохол и наркотични вещества, като на един от десет това му се случва ежедневно. Едва около една трета от анкетираните никога не са били свидетели на подобен тип поведение.

Най-често свидетели на агресивно поведение или насилие са хората от малцинствата - над 10 процента от тях са свидетели на подобно агресивно поведение ежедневно, а по-малко от 30 процента от тях не са виждали никога подобно поведение. Най-рядко в подобни ситуации изпадат жителите на отдалечените райони на страната - сред тях над 41 процента никога не са били свидетели на агресивно поведение или насилие след употреба на алкохол или наркотични вещества. Сред групата на хората с увреждания около 7 процента са ежедневни свидетели на подобно поведение и още около 61 процента се сблъскват с такива прояви, но по-рядко.

Графика 50

СВИДЕТЕЛИ ЛИ СТЕ НА АГРЕСИВНО ПОВЕДЕНИЕ ИЛИ НАСИЛИЕ СЛЕД УПОТРЕБА НА АЛКОХОЛ И НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА?

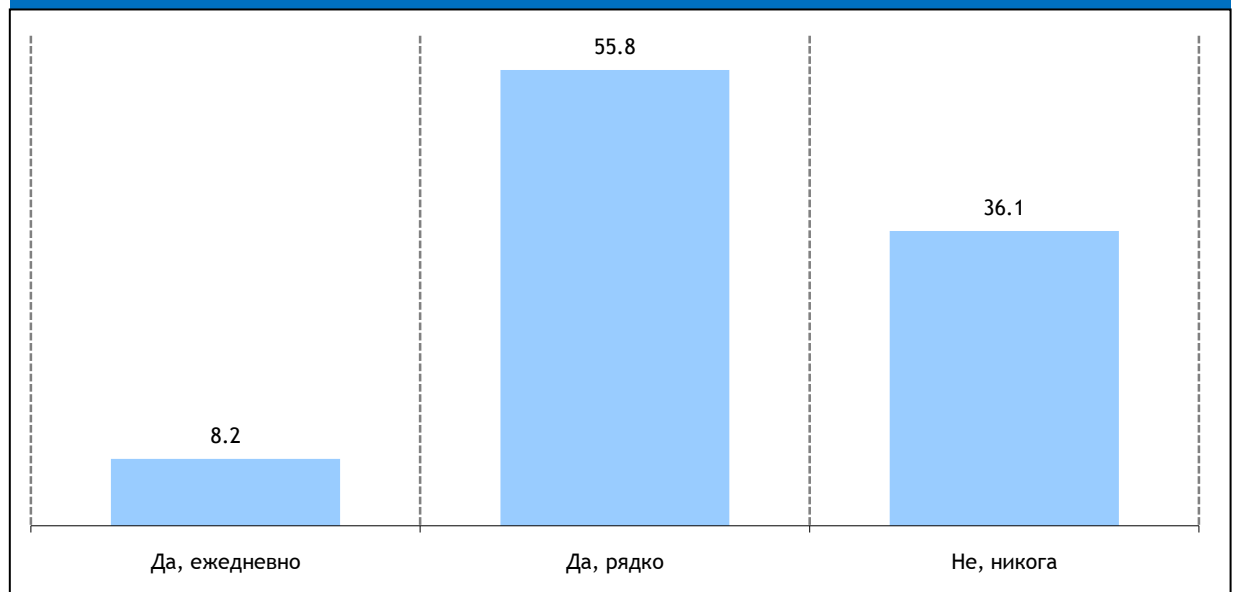

Таблица 47

СВИДЕТЕЛИ ЛИ СТЕ НА АГРЕСИВНО ПОВЕДЕНИЕ ИЛИ НАСИЛИЕ СЛЕД
УПОТРЕБА НА АЛКОХОЛ И НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да, ежедневно	8,2	9,5	6,3	6,5	11,0
Да, рядко	55,8	53,6	52,4	60,5	62,0
Не, никога	36,1	36,8	41,4	33,0	27,0

Всеки пети не е запознат с действията при бедствие и масов травматизъм. Отново този дял е най-висок сред малцинствата и хората с увреждания - съответно 26 и 25 процента.

Около 17 процента от всички анкетирани заявяват, че са напълно запознати за необходимите действия, които следва да се предприемат при бедствия, аварии и масов травматизъм. А около 60 процента намират, че са запознати с тези действия отчасти.

Местонахождението на населеното място не оказва съществено влияние върху запознатостта с необходимите действия - няма съществена разлика в разпределението на отговорите при групите на живеещите в отдалечен и неотдалечен район.

Графика 51

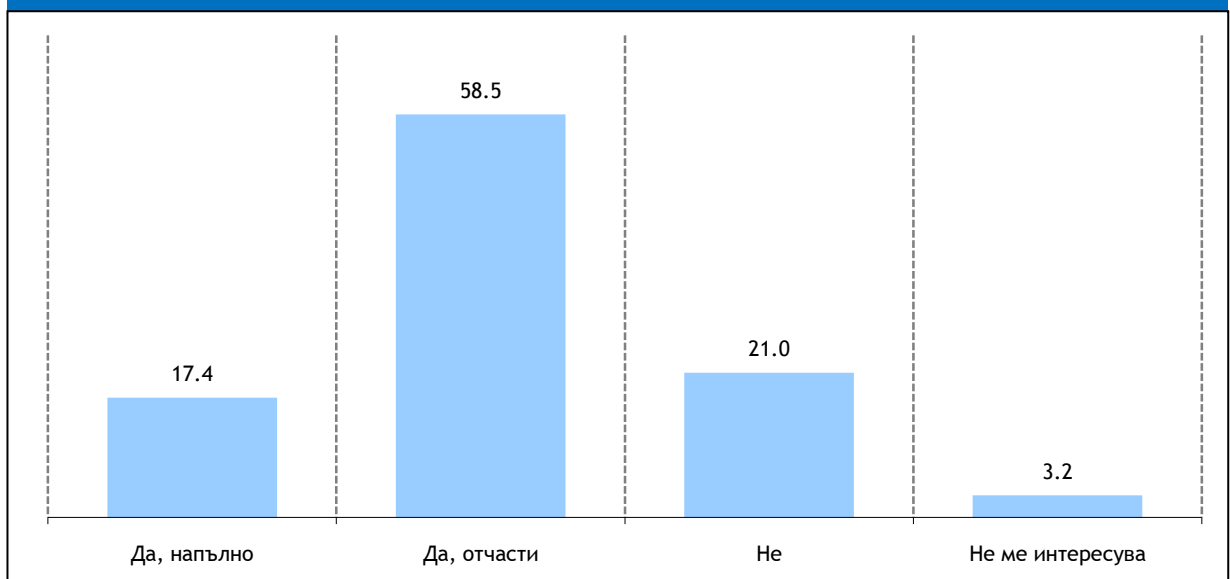
ЗАПОЗНАТИ ЛИ СТЕ С НЕОБХОДИМИТЕ ДЕЙСТВИЯ, КОИТО СЛЕДВА ДА СЕ ПРЕДПРИЕМАТ ПРИ
БЕДСТВИЕ И МАСОВ ТРАВМАТИЗЪМ?

Таблица 48

ЗАПОЗНАТИ ЛИ СТЕ С НЕОБХОДИМИТЕ ДЕЙСТВИЯ, КОИТО СЛЕДВА ДА СЕ ПРЕДПРИЕМАТ ПРИ БЕДСТВИЕ И МАСОВ ТРАВМАТИЗЪМ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да, напълно	17,4	17,8	17,0	18,0	16,5
Да, отчасти	58,5	61,7	59,6	55,0	53,5
Не	21,0	18,3	19,3	24,5	26,0
Не ме интересува	3,2	2,3	4,0	2,5	4,0

Почти три четвърти от интервюираните лица декларират, че са запознати с начините за оказване на първа помощ при открити рани. Познаването на помощта при този вид травма е посочено от най-висок дял българи в сравнение с другите случаи. Вторият вид травма, чиято първа помощ се познава, е счупвания - в този случай над две трети са дали положителен отговор. Значително повече хора знаят и как да се реагира при изгаряне.

Единственият случай, при който повече хора не знаят как да реагират в сравнение с тези, които знаят как да окажат първа помощ, е отравянията. Повече от половината българи нямат представа как се действа в подобни ситуации.

Две са групите население, които като цяло са по-слабо информирани за начините на оказване на първа помощ в екстремни ситуации - това са хората с увреждания и представителите на малцинствата. При тези две групи и делът на хората, които не знаят как да реагират при случай на удавяне е по-висок отколкото дела на запознатите с начините на реакция.

Като цяло, най-запознати се чувстват с начините на оказване на първа помощ живеещите в неотдалечени населени места.

Графика 52

ЗАПОЗНАТИ ЛИ СТЕ С НАЧИНИТЕ НА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ ПРИ...?

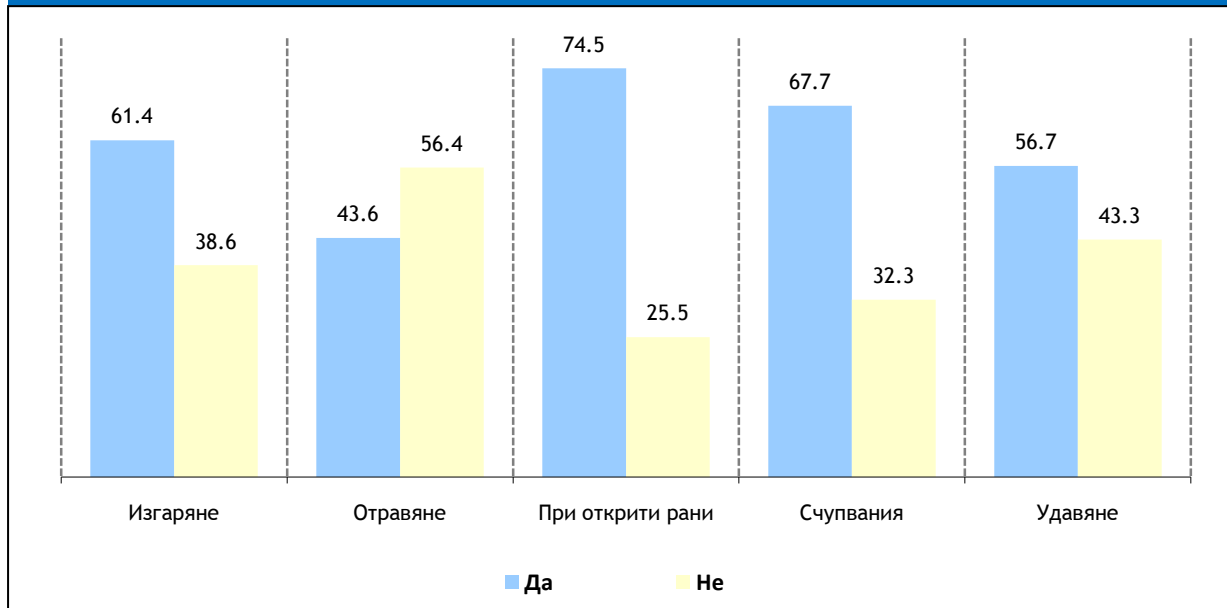

Таблица 49а

ЗАПОЗНАТИ ЛИ СТЕ С НАЧИНИТЕ НА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ ПРИ ИЗГАРЯНЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	61,4	63,7	65,4	55,0	55,5
Не	38,6	36,3	34,6	45,0	44,5

Таблица 49б

ЗАПОЗНАТИ ЛИ СТЕ С НАЧИНИТЕ НА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ ПРИ ОТРАВЯНЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	43,6	44,4	42,9	40,0	47,0
Не	56,4	55,6	57,1	60,0	53,0

Таблица 49в

ЗАПОЗНАТИ ЛИ СТЕ С НАЧИНИТЕ НА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ ПРИ ОТКРИТИ РАНИ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	74,5	79,9	78,4	65,0	65,0
Не	25,5	20,1	21,6	35,0	35,0

Таблица 49г

ЗАПОЗНАТИ ЛИ СТЕ С НАЧИНИТЕ НА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ ПРИ СЧУПВАНИЯ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	67,7	75,7	72,7	52,0	57,5
Не	32,3	24,3	27,3	48,0	42,5

Таблица 49д

ЗАПОЗНАТИ ЛИ СТЕ С НАЧИНИТЕ НА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ ПРИ УДАВЯНЕ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	56,7	67,9	58,4	41,0	46,5
Не	43,3	32,1	41,6	59,0	53,5

Информация за това как да се действа и какви са начините за оказване на първа помощ се черпи основно от часовете в училище - това мнение са заявили над две трети от участващите в изследването. Вторият по важност източник на подобна информация са медиите - вестници, радио и телевизия. С близък до тях дял се нареждат и филмите - посочени са от над 55 процента от всички. Най-малко хора са посочили като източник на информация лекции и друг тип подобни обучения.

Представителите на малцинствените групи - роми и турци - не разчитат толкова за добиване на подобен тип информация на часовете в училище. За тях много по-важни са медиите и филмите.

За групата на живеещите в неотдалечени райони важен източник на информация за начините на оказване на първа помощ се оказват преминалите обучения като водач на МПС - в значително по-голяма степен, отколкото при останалите групи.

Графика 53

ОТКЪДЕ ИМАТЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАЧИНИТЕ ЗА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ?

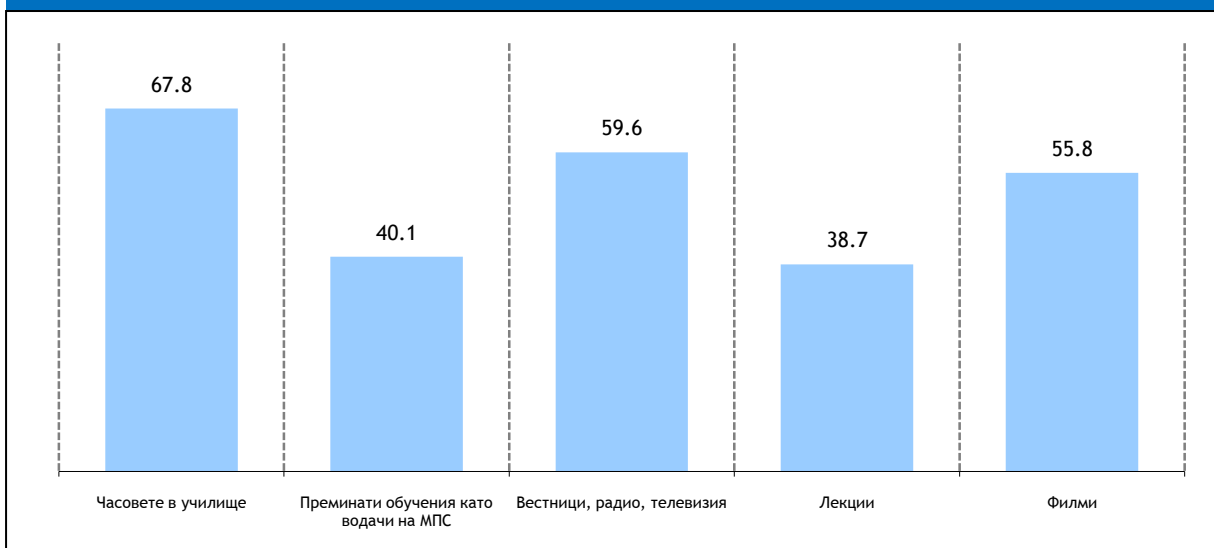

Таблица 50

ОТКЪДЕ ИМАТЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАЧИНИТЕ ЗА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Часовете в училище	67,8	65,4	79,1	60,5	55,7
Преминати обучения като водач на МПС	40,1	56,8	42,9	12,4	27,5
Вестници, радио, телевизия	59,6	61,9	65,1	40,8	62,0
Лекции	38,7	38,7	42,7	34,1	34,5
Филми	55,8	63,6	55,0	37,7	60,3

Почти осемдесет процента от всички българи декларират, че имат нужда от допълнителна информация за начините на оказване на първа помощ в случай на злополука.

Най-висок дял на изразяващите подобно мнение са наблюдава сред живеещите в отдалечени райони - 84,0 %, а най-нисък сред малцинствените групи - 76,5 %.

Прави впечатление фактът, че независимо от това в коя група попадат участвалите в изследването, над две трети от всички изразяват нужда от получаване на допълнителна информация за това какви са начините за оказване на първа помощ при злополуки, бедствия и аварии.

Графика 54

ИМАТЕ ЛИ НУЖДА ОТ ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАЧИНИТЕ ЗА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ?

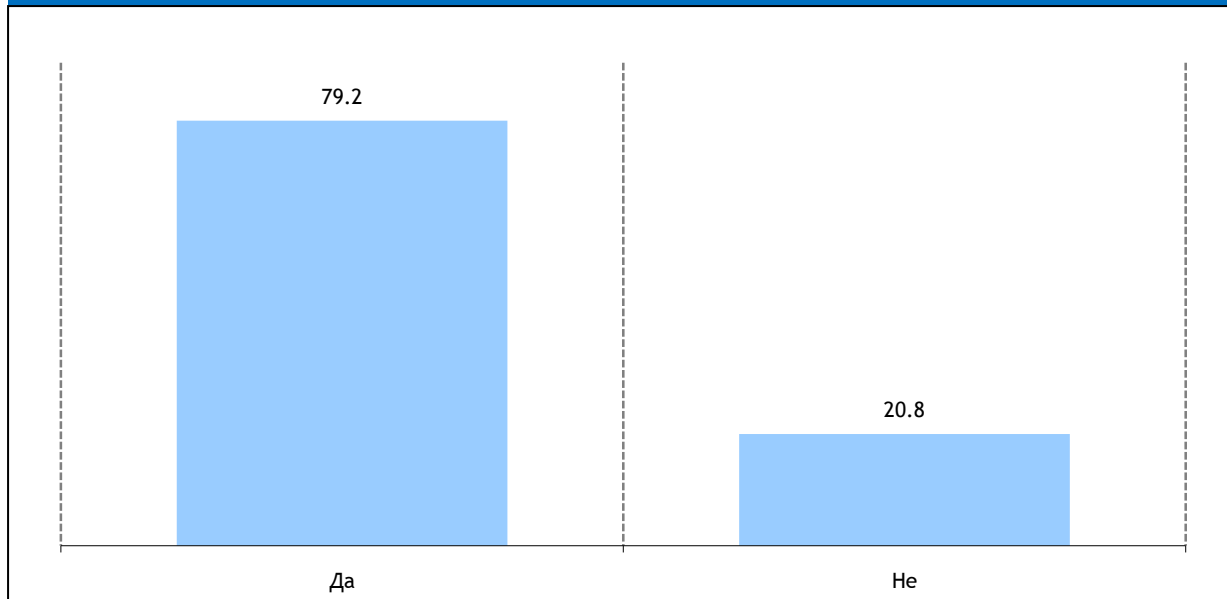

Таблица 51

ИМАТЕ ЛИ НУЖДА ОТ ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАЧИНИТЕ ЗА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДАНЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	79,2	76,7	84,0	77,5	76,5
Не	20,8	23,3	16,0	22,5	23,5

Проникването на интернет е значително - 60,1 % заявяват, че ползват медията. Най-висок е делът на ползващите интернет сред хората, живеещи в неотдалечени райони - над две трети от тях. Проникването сред малцинствените групи - роми и турци - е много по-ниско в сравнение с другите групи население - едва 36 процента от тях заявяват, че ползват тази медия. Ниското проникване в тази група оказва влияние и върху общото проникване - като намалява делът на ползващите интернет сред всички анкетиращи.

Графика 55

ПОЛЗВАТЕ ЛИ ВИЕ ЛИЧНО ИНТЕРНЕТ?

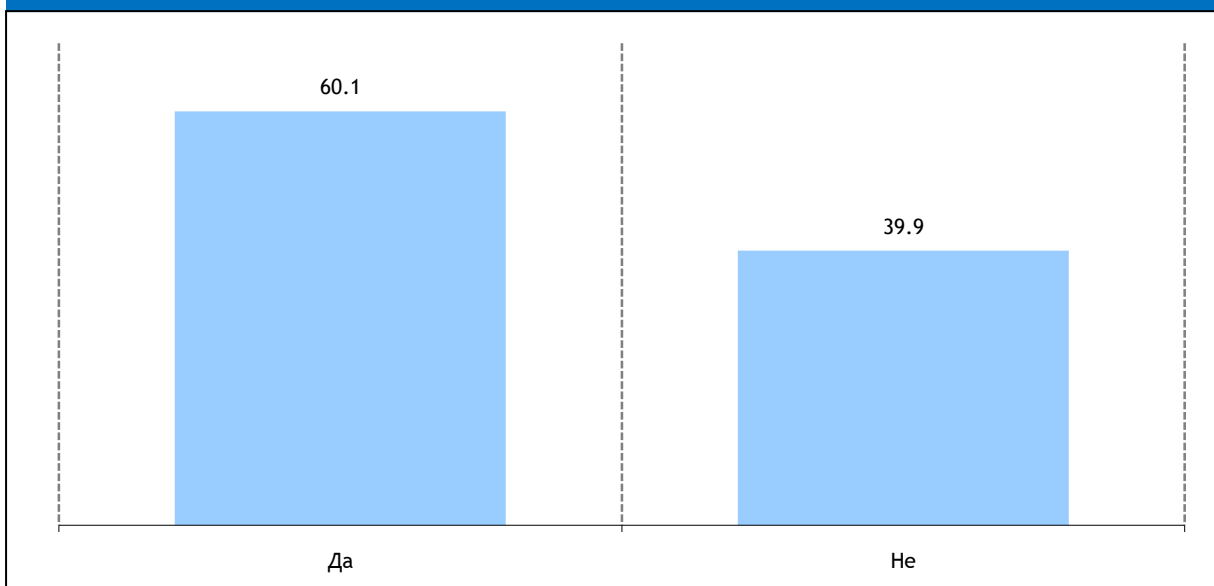

Таблица 52

С ПОЛЗВАТЕ ЛИ ВИЕ ЛИЧНО ИНТЕРНЕТ?

НАГЛАСИ	ВСИЧКИ	ЖИВЕЕЩИ В НЕОТДАЛЕЧЕН И РАЙОНИ	ЖИВЕЕЩИ В ОТДАЛЕЧЕНИ РАЙОНИ	ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ	РОМИ И ТУРЦИ
Да	60,1	66,9	63,7	63,5	36,0
Не	39,9	33,1	36,3	36,5	64,0

BG051PO001-5.3.01-0001-C0001
„ИНФОРМИРАНИ И ЗДРАВИ”

поема

ПРИЛОЖЕНИЕ